

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

РОЗГЛЯНУТО

Науково-методичною радою
науково- методичного центру
Департаменту освіти та науки
Хмельницької міської ради

Протокол № 1 від _____2020 р.

Завідувач НМЦ _____Каліночкіна Ю.М.

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Хмельницького обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

Протокол № ____ від _____2020 р.

Ректор ХОШПО _____ Очеретянка В.І.

Авторська програма

**Пісочна ігротека та сенсорний розвиток
дітей 4-го року життя**

Автор: Кумановська Тетяна Леонідівна
керівник гуртка Хмельницького
дошкільного навчального закладу
№ 26 «Кульбабка»

м. Хмельницький
2020 рік

ВІЗИТНА (ІНФОРМАЦІЙНА) КАРТА ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Прізвище, ім'я, по-батькові:

Кумановська Тетяна Леонідівна

Адреса досвіду: Хмельницький дошкільний навчальний заклад № 26 «Кульбабка»;

Фах, посада: керівник гуртка

Кваліфікаційна категорія: одинадцятий тарифний розряд;

Педагогічний стаж: 34 р.

Назва досвіду: «Пісочна ігротека та сенсорний розвиток дітей 4-го року життя»;

Класифікація досвіду за темою та змістом: комплексний;

Класифікація досвіду за характером діяльності: раціоналізаторський;

Суть та зміст досвіду: розвиток у дітей молодшого дошкільного віку сенсорних навичок;

Анотація досвіду: в авторській програмі представлені методичні рекомендації щодо організації розвиваючих занять з пісочної ігротека та сенсорного розвитку дітей молодшого дошкільного віку, використання пальчикових ігор під час пісочної ігротеки, календарно – тематичний план освітньої роботи з дітьми. Розроблені конспекти занять з піском з використанням вправ, завдань, ігор, пальчикових ігор для сенсорного розвитку дітей. Посібник рекомендовано вихователям закладів дошкільної освіти та батькам для використання пі час з дітьми піском;

Результативність: забезпечення формування сенсорних еталонів, понять в процесі ігор з піском у дітей молодшого дошкільного віку з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини; досягнення вищих результатів з даного питання у порівнянні з масовою практикою

Відомості про вивчення досвіду: Схвалено до друку науково-методичною радою науково-методичного центру Департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради (протокол № від 2020 р.).

Схвалено до друку рішенням науково-методичної ради
науково-методичного центру Департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради
(протокол № 1 від _____ 2020 року)

Авторська програма

Пісочна ігротека та сенсорний розвиток дітей 4-го року життя

Рецензенти:

Каратаєва М.І. – старший викладач кафедри теорії та методики початкової і дошкільної освіти ХОІППО

Дарченко Л.Г. – методист дошкільної освіти НМЦ дошкільної, початкової та спеціальної освіти ХОІППО

Кумановська Т.Л.

Пісочна ігротека та сенсорний розвиток дітей 4-го року життя: навчальний посібник/ Т.Л.Кумановська. – Хмельницький: дошкільний навчальний заклад № 26, 2020.- 181с.

Програма створена на основі діючого Державного стандарту дошкільної освіти України – Базового компоненту дошкільної освіти, для дітей 4-го року життя. У програмі вміщено методичні рекомендації щодо організації розвиваючих занять з пісочної ігротека та сенсорного розвитку дітей молодшого дошкільного віку, використання пальчикових ігор під час пісочної ігротеки, календарно – тематичний план освітньої роботи з дітьми. Розроблені конспекти занять з піском з використанням вправ, завдань, ігор, пальчикових ігор для сенсорного розвитку дітей.

Програму рекомендовано вихователям закладів дошкільної освіти та батькам для використання пі час з дітьми піском.

Зміст

Вступ	8
Розділ 1	
ПРОГРАМА «Пісочна ігротека та сенсорний розвиток дітей 4-го року життя».....	9
Пояснювальна записка.....	9
1.1. Календарно - тематичний план з пісочної ігротеки та сенсорного розвитку дітей 4-го року життя.....	11
Розділ 2	
Методичні рекомендації щодо організації розвиваючих занять з пісочної ігротеки та сенсорного розвитку дітей молодшого дошкільного віку.....	20
1.1. Ігри з піском як засіб забезпечення розвитку творчості дитини.....	21
1.2. Організація роботи з дітьми в пісочниці.....	23
1.3. Пальчикові ігри. Ігри та вправи для розвитку дрібної моторики рук дитини.....	32
Розділ 3 Конспекти занять з пісочної ігротеки та сенсорного розвитку дітей 4-го року життя.....	35
ТЕМА 1: Граємось з піском.....	36
Підтема № 1: Піскова країна.....	
Підтема № 2: Гірка велика і маленька.....	37

Підтема № 3: Наша гра.....	39
Підтема № 4: В гостях у Колобка.....	41
ТЕМА II: За вікном чаклунка осінь.....	43
Підтема № 5: Веселому сонечку – привіт!.....	43
Підтема № 6: Хмаринка і дощик.....	46
Підтема № 7: Стежинка до лісу.....	48
Підтема № 8: Хоровод осінніх листочків.....	45
ТЕМА III: Працьовита, щедра Осінь збирає гарний урожай.....	50
Підтема № 9: На городі.....	50
Підтема № 10: В саду груші, яблука беру.....	53
Підтема № 11: гостинці для їжачка.....	55
Підтема № 12: Смачний обід для Пісочних чоловічків.....	57
ТЕМА IV: Любим маляткам про добрих звіряток.....	59
Підтема № 13: Зайчик – довгі вуха	59
Підтема № 14: Хатинка для зайчика	61
Підтема № 15: Куди попрямував ведмедик?.....	63
Підтема № 16: Запрошуємо на гостини.....	65
ТЕМА V: Світ геометричних фігур.....	68
Підтема № 17: Весела лялька-неваляйка	68

Підтема № 18: Де заховалась мишка?	71
Підтема № 19: Чия ковдра краща	73
Підтема № 20: Чарівні віконця доброї Феї (рамки М.Монтессорі)	74
ТЕМА VI: Ось і прийшла довгождана Зима.....	76
Підтема № 21: Сніжинки-веселинки	
Підтема № 22: Казкова Зимонька-Зима!	78
Підтема № 23: Свято сніжинок	79
Підтема № 24: Сніг, сніжок засипав поріжок.....	81
ТЕМА VII: Новорічні пригоди.....	83
Підтема № 25: Що нам привіз клоун?	
Підтема № 26: Потяг з подарунками	84
Підтема № 27: В гостях у ялинки	86
Підтема № 28: Ялиночка-краса	88
ТЕМА VIII: Чарівний світ казок.....	90
Підтема № 29: В гостях у казки «Ріпка»	
Підтема № 30: В гостях у казки «Курочка Ряба»	92
Підтема № 31: В гостях у казки «Рукавичка»	94
Підтема № 32: Наша казка	95
ТЕМА IX: Зимові розваги.....	97
Підтема № 33: Наш веселий сніговик – до морозу дуже звик	
Підтема № 34: Побігли всі пограємось у сніжки на лужок	99
Підтема № 35: З гірки на санчатах	100
Підтема № 36: На льодовій арені	102
ТЕМА X: В пташиному царстві.....	104
Підтема № 37: Сорока-білобока	
Підтема № 38: Зозулька-ку-кулька	107
Підтема № 39: Як подружилися Горобці-пустунці із Вороною-каркушою	109
Підтема № 40: Мудра Сова	111
ТЕМА XI: Все прокидається, все ожива.....	113
Підтема № 41: Веселі хом'ячки	
Підтема № 42: Равлик, равлик, вистав ріжки.....	115
Підтема № 43: Працьовита бджілка	117
Підтема № 44: Черепашка-Костомашка	119
ТЕМА XII: Я – відважний капітан і на хвилях весело мені.....	121
Підтема № 45: Весела подорож корабликів	
Підтема № 46: Зустріч з Золотою рибкою	123

Підтема № 47: Лабіринт для рибок.....	124
Підтема № 48: Скарби на дні моря	126
ТЕМА XIII: Кольорова вікторина.....	128
Підтема № 49: Свято зеленого кольору	
Підтема № 50: Свято червоного кольору	129
Підтема № 51: Свято синього кольору	131
Підтема № 52: Свято жовтого кольору	133
ТЕМА XIV: А я у гай ходила по квітку ось яку.....	134
Підтема № 53: Кульбабка-Парашутик	
Підтема № 54: Тюльпанчики	136
Підтема № 55: Квіти поля	137
Підтема № 56: Свято квітів	139
ТЕМА XV: Ми їдем, їдем, їдем.....	141
Підтема № 57: Гномик їде до своїх друзів	
Підтема № 58: Гномик рятує друзів	141
Підтема № 59: Подорож в місто звуків	143
Підтема № 60: Добре бути поштарем	146
Підтема № 61: В гостях добрих та сердитих звуковичків	148
Підтема № 62: Як ми допомагали Гному	149
Підтема № 63: Загадки доброї чаклунки	151
Підтема № 64: Подорож в прекрасний ліс	153
Додаток. Пальчикові ігри. Ігри та вправи для розвитку дрібної моторики рук дитини	154
.....	155
Добірка пальчикових ігор та вправ.....	178
Дихальні вправи.....	181
Використані джерела інформації	

ВСТУП

*Коли піщинки злітають в небо,
вони перетворюються в зірки. Але
коли зірки падають униз, їх уже
не відрізнити від простого піску.
Зірки – це піщинки, які над головою,
а піщинки – це зірки, які під ногами*
Фелікс Кривін

Ігри на піску – одна з форм природної діяльності дитини. Створення картин з піску, придумування різних історій дозволяє передавати малюкам життєвий досвід і знання, відкрити разом з ними закони довкілля.

Чому саме пісок? Щоб відповісти на це запитання, можна поговорити про те, що пісок є природним матеріалом, він з давніх-давен використовується людиною. Пригадайте власні відчуття на піщовому пляжі, радість від можливості «розтягтися» на піску, «закопатися» у нього. Уявіть собі дітей із відерцями, лопатками і формочками, які копирсаються у пісочниці. Граючись з піском, можна почуватися піщинкою у Всесвіті. Але, створюючи з піскової маси об'ємні скульптури, можна відчути себе творцем. Спілкування з піском, дає можливість дитині пережити незвичайну гамму почуттів: від самотності, до усвідомлення власної великої сили.

Розділ 1

ПРОГРАМА

Пісочна ігротека та сенсорний розвиток дітей 4-го року життя

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У ранньому дитинстві предметна діяльність є провідною. Через практичні дії з предметами вони пізнають світ, розширюються м'язи рук, дрібна моторика пальців, а все це стимулює розвиток мислення й мовлення. Тому під час занять широко застосовуються ігрові методи і прийоми, які спонукають дітей до предметної діяльності.

Важливе місце відводиться розвиваючим іграм. Під час яких застосовуються природні матеріали і пісок та вода. Посібники виготовляються з яскравих побутових предметів – кольорових кришечок, прищіпок, мочалок, а також використовуються різноманітні крупи: гречана, рисова, цукор, горох.

Для деяких ігор передбачено ускладнення та варіанти. Задля ефективності роботи ознайомлення малят з іграми у певній послідовності. Кожне заняття включає мовленнєвий розвиток, використання віршів, загадок, лічилок.

Для розвитку моторики та стимуляції лівої і правої півкулі головного мозку з метою розвитку мислення використовують пальчикові ігри.

Оволодіння засобами практичної взаємодії з довкіллям забезпечується становлення світогляду дитини, особистісним зростанням.

Пошуково-дослідницька діяльність відіграє щодо цього істотну роль, оскільки дає дітям можливість спілкуватися з однолітками, з дорослими, здійснювати з об'єктами різноманітні перетворення, виявляти їх властивості (вивчати форму, колір і т.д.)

Різні форми пошуково-дослідницької діяльності спонукають дитину до творчості, самостійного пошуку, причинно-наслідкових зв'язків, засобів дій, що стимулює дитячу активність, створює умови для психічного розвитку, розвитку сенсорних та пізнавальних здібностей дітей.

Заняття проводяться два рази в тиждень по 20 хвилин кожне. В місяць вісім занять.

Структура ігор-занять:

1. Ігровий задум або вступна частина.
2. Основна частина заняття – ігрові дії.
3. Додаткові ігри, вправи.

Принципи, які враховуються при роботі з дітьми:

- навчання розвивального і виховного характеру;
- доступність і посиленість труднощів;
- свідомі і творчі активності дитини під керівництвом вихователя; самостійно за здібностями.
- системність та систематичність;
- розвиток пізнавальних, сенсорних, тактильних здібностей у дітей; від простого до складного;
- позитивний емоційний фон, гуманізація творчого процесу.

Мета ігор: Сприяти всебічному гармонійному розвитку дітей. Розвивати якості та властивості пізнавальних процесів дитини через тактильні властивості рук.

Календарно - тематичний план
з пісочної ігротеки та сенсорного розвитку
дітей 4-го року життя

№ п/п	Тема-Мета ігор	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;"><u>ТЕМА: Граємось з піском</u></p> <p>Підтема: Піскова країна</p> <p>Мета: Ознайомити з властивостями піску, пояснити залежність зміни стану піску при взаємодії з вітром, водою. Правила гри в піску. Розвивати інтерес до гри з піском.</p>	20 хв
2	<p>Підтема: Гірка велика і маленька</p> <p>Мета: Вчити будувати гірку різної величини. Закріпити поняття: «велика,» «маленька». Розвивати дитяче мовлення, увагу, дрібну моторику рук.</p>	20 хв
3	<p>Підтема: Наша гра</p> <p>Мета: Розвивати тактильні відчуття, діалогічне мовлення, сенсорну увагу.</p>	20 хв
4	<p>Підтема: В гостях у Колобка</p> <p>Мета: Заохочувати дітей виготовляти із піску предмети кулястої форми («колобочки»). Розвивати творчу уяву, фантазію, пам'ять, техніку кругових рухів. Формувати вміння розрізняти «один», «багато».</p>	20 хв
5	<p style="text-align: center;"><u>ТЕМА: За вікном чаклунка осінь</u></p> <p>Підтема: Веселому сонечку – привіт!</p> <p>Мета: Розвивати пам'ять, мовлення, сенсорні здібності, дрібну моторику рук. Вчити відтворювати на піску предмети круглої форми (сонечко), формувати навички</p>	20 хв

	маніпуляції з прищіпками	
6	Підтема: Хмаринка і дощик Мета: Розвивати творчу уяву, пам'ять, динаміку і координацію рухів. Продовжити вчити діям з прищіпками. Закріпити знання про природні явища, знання основних кольорів.	20 хв
7	Підтема: Стежинка до лісу Мета: Розвивати образне сприйняття, зв'язне мовлення, орієнтацію на обмеженій площині. Вчити проводити на піску прямі та хвилясті лінії.	20 хв
8	Підтема: Хоровод осінніх листочків Мета: Розвивати комунікативні здібності, дрібну моторику рук, сенсорні здібності. Продовжувати вчити маніпулювати прищіпками, закріпити осіннє явище «листопад»	20 хв
9	<u>ТЕМА:</u> Працьовита, щедра Осінь збирає гарний урожай Підтема: На городі Мета: Розвивати зв'язне мовлення, мислення, вміння працювати за зразком. Вчити створювати в піску «город», «висаджувати» овочі. Формувати узагальнюючі поняття, уявлення про вирощування рослин	20 хв
10	Підтема: В саду груші, яблука беру Мета: Розвивати сенсорні здібності через засвоєння сенсорних еталонів кольору і величини; координацію рухів; довільну увагу. Познакомити із шнурівками, вчити в'язати вузлики, прив'язувати, засиляти шнурки. Закріпити знання про фрукти.	20 хв
11	Підтема: гостинці для їжачка Мета: Розвивати уяву, зосередженість, дрібну моторику рук, орієнтацію у просторі. Формувати вміння працювати з прищіпками за вказівкою вихователя.	20 хв
12	Підтема: Смачний обід для Пісочних чоловічків.	20 хв

	<p>Мета: Формувати вміння проводити елементарну класифікацію, узагальнювати відповідну групу предметів, даючи їй назву, закріпити знання овочів та фруктів</p>	
13	<p>ТЕМА: Любим малюнкам про добрих звірят</p> <p>Підтема: Зайчик – довгі вуха</p> <p>Мета: Розвивати образне сприйняття, дрібну моторику рук. Формувати вміння вести діалог, вчити мові жестів. Закріпити знання про тварин, їх характерні ознаки. Відтворення образу за допомогою прищіпок.</p>	20 хв
14	<p>Підтема: Хатинка для зайчика</p> <p>Мета: Розвивати просторові уявлення, кмітливість. Вчити відтворювати за допомогою лічильних паличок вертикальні та горизонтальні лінії, взаємодіяти через гру з реальними подіями. Закріпити знання основних кольорів</p>	20 хв
15	<p>Підтема: Куди попрямував ведмедик?</p> <p>Мета: Сприяти розвитку пам'яті, інтелекту дитини; стимулювати допитливість, кмітливість. Вчити активно пізнавати світ; концентрувати зорову та слухову увагу.</p>	20 хв
16	<p>Підтема: Запрошуємо на гостини</p> <p>Мета: Закріпити знання дітей про тварин, їх живлення. Вчити артикулювати звук (у). вдосконалювати вміння ліпити предмети кулястої форми. Розвивати дрібну моторику рук; мовлення.</p>	20 хв
17	<p>ТЕМА: Світ геометричних фігур</p> <p>Підтема: Весела лялька-неваляйка</p> <p>Мета: Формувати знання про форму предметів; закріпити основні кольори; розвивати окомір. Вчити порівнювати.</p>	20 хв
18	<p>Підтема: Де заховалась мишка?</p> <p>Мета: Закріпити знання геометричних фігур: трикутник, круг, квадрат. Розвивати мислення, зоровий орієнтир</p>	20 хв
19	<p>Підтема: Чия ковдра краща</p> <p>Мета: Розвивати цілеспрямоване зорове сприйняття</p>	20 хв

	форми; орієнтацію на обмеженій площині. Вчити викладати візерунки з плоских геометричних фігур.	
20	<p>Підтема: Чарівні віконця доброї Феї (рамки М.Монтессорі)</p> <p>Мета: Розвивати у дітей вміння пізнавати і розрізняти форму плоских фігур та їх розміщення на площині за допомогою зору та на дотик. Формувати елементарні математичні навички.</p>	20 хв
21	<p>ТЕМА: Ось і прийшла довгождана Зима...</p> <p>Підтема: Сніжинки-веселинки</p> <p>Мета: Формувати вміння відтворювати «сніжинку» за допомогою прищипок, закріпити знання про форми та колір. Розвивати творчу уяву.</p>	20 хв
22	<p>Підтема: Казкова Зимонька-Зима!</p> <p>Мета: Формувати початкові композиційні навички; вчити використовувати виражальні можливості; кольорові уявлення. Збагачувати знання про ознаки зими. Розвивати уяву</p>	20 хв
23	<p>Підтема: Свято сніжинок</p> <p>Мета: Формувати вміння створювати художній орнамент; закріплювати навички малювання пальчиком круглих, довгих, коротких ліній. Розвивати дрібну моторику рук.</p>	20 хв
24	<p>Підтема: Сніг, сніжок засипав поріжок...</p> <p>Мета: Розвивати дрібну моторику обох рук, просторове мислення. Закріпити розуміння понять : «великий-малий», «твердий-м'який», «гладкий-жорсткий». Збагатити тактильний досвід.</p>	20 хв
25	<p>ТЕМА: Новорічні пригоди</p> <p>Підтема: Що нам привіз клоун?</p> <p>Мета: Розвивати вміння впізнавати предмети, які знаходяться в полі зору дитини; вміння сприймати форму предметів однією та двома руками. Розвивати емоційно-вольові процеси.</p>	20 хв

26	<p>Підтема: Потяг з подарунками</p> <p>Мета: Розвивати просторове мислення, зосередженість. Закріпити навички сенсорних еталонів. Вчити з «непотрібних» речей створювати реальні події</p>	20 хв
27	<p>Підтема: В гостях у ялинки</p> <p>Мета: Розвивати пам'ять, активне мовлення, дрібні моторні навички. Закріпити вміння роботи з прищипками створюючи різноманітні образи. Поняття: «високий-низький», «широкий-вузький».</p>	20 хв
28	<p>Підтема: Ялиночка-краса</p> <p>Мета: Стимулювати розвиток фантазії, творчої уяви; інтелектуальні здібності. Закріпити знання про новорічне свято</p>	20 хв
29	<p>ТЕМА: Чарівний світ казок</p> <p>Підтема: В гостях у казки «Ріпка»</p> <p>Мета: Формувати вміння пов'язувати казкове дійство з реальністю життя. Сприяти розвитку елементарних математичних здібностей</p>	20 хв
30	<p>Підтема: В гостях у казки «Курочка Ряба»</p> <p>Мета: Спонукає до радісного сприйняття життя; розвивати емоційно-вольові якості</p>	20 хв
31	<p>Підтема: В гостях у казки «Рукавичка»</p> <p>Мета: Вчити звуконаслідуванню. Розвивати жестикуляцію, міміку. Закріпити вміння узагальнювати, класифікувати</p>	20 хв
32	<p>Підтема: Наша казка</p> <p>Мета: Розвивати творчі здібності; логічне мислення; активне мовлення; вміння фантазувати</p>	20 хв
33	<p>ТЕМА: Зимові розваги</p> <p>Підтема: Наш веселий сніговик – до морозу дуже звик</p> <p>Мета: Познайомити з сніговиком, вчити складати його із</p>	20 хв

	трьох кружечків різного розміру, дотримуючись послідовності. Розвивати сенсорні здібності.	
34	Підтема: Побігли всі пограємось у сніжки на лужок Мета: Закріпити знання про зимові розваги; сприяти розвитку інтелектуальних здібностей	20 хв
35	Підтема: 3 гірки на санчатах Мета: Розвивати творчу уяву, слухову увагу, дрібну моторику обох рук. Познайомити із прямокутником. Формувати навички роботи з шнурками.	20 хв
36	Підтема: На льодовій арені Мета: Сприяти розвитку координації слуху та зору; динаміці рухів. Поповнити знання про зимові розваги та явища	20 хв
37	<u>ТЕМА:</u> В пташиному царстві Підтема: Сорока-білобока Мета: Збагатити знання про птахів, їх характерні ознаки зовнішнього вигляду та особливості поведінки. Сприяти кмітливості, допитливості	20 хв
38	Підтема: Зозулька-ку-кулька Мета: Формувати моральні та інтелектуальні якості у дітей. Вчити впізнавати пташиний світ; уміти порівнювати. Сприяти розвитку пізнавальної сфери	20 хв
39	Підтема: Як подружилися Горобці-пустунці із Вороною-каркушою Мета: Розвивати динаміку та координацію рухів. Спонукаати дітей до роздумів. Сприяти зняттю загальної агресивності.	20 хв
40	Підтема: Мудра Сова Мета: Стимулювати активне мовлення; формувати навички самостійної діяльності	20 хв
41	<u>ТЕМА:</u> Все прокидається, все ожива Підтема: веселі хом'ячки	20 хв

	Мета: Поповнити знання дітей про зміни пір року, про живі об'єкти. Розвивати інтелектуальні здібності. Прищеплювати любов до природи	
42	Підтема: Равлик, равлик, вистав ріжки... Мета: Розвивати розуміння мови, уміння виконувати дії за словесною інструкцією. Ознайомити з виражальними можливостями лінії; формувати початкові композиційні навички.	20 хв
43	Підтема: Працьовита бджілка Мета: Розвивати фонематичний слух; окомір; орієнтацію на площині; моторику рук; сенсорні навички. Вправляти у звукосполученні (дж); вмінні відтворювати горизонтальні та вертикальні лінії	20 хв
44	Підтема: Черепашка-Костомашка Мета: Створювати плоский та об'ємний орнамент; збагачувати тактильний досвід	20 хв
45	ТЕМА: Я – відважний капітан і на хвилях весело мені Підтема: Весела подорож корабликів Мета: відпрацьовувати спритність та вміння керувати власними рухами. Закріпити просторові поняття. Розвивати мовне дихання.	20 хв
46	Підтема: Зустріч з Золотою рибкою Мета: Формувати інтерес до пізнання світу. Сприяти розвитку образного мислення; естетичного смаку.	20 хв
47	Підтема: Лабіринт для рибок Мета: Дати дітям практичні знання про властивості води. Формувати елементарні математичні навички	20 хв
48	Підтема: Скарби на дні моря Мета: Розширити знання про властивості води, її смак. Формувати навички самостійності; переборювати страх перед водою	20 хв
49	ТЕМА: Кольорова вікторина	20 хв

	<p>Підтема: Свято зеленого кольору</p> <p>Мета: Сприяти розвитку сенсорних здібностей в області сприймання форми, величини, кольору. Вчити послідовному зоровому обстеженню та словесному опису форми предмета</p>	
50	<p>Підтема: Свято червоного кольору</p> <p>Мета: Розвивати сенсорні навички. Закріпити поняття «найбільший-найменший»</p>	20 хв
51	<p>Підтема: Свято синього кольору</p> <p>Мета: Формування тонких рухів пальців рук. Розвиток довільної уваги, творчої уяви.</p>	20 хв
52	<p>Підтема: Свято жовтого кольору</p> <p>Мета: Розвиток зорової пам'яті, образної уяви, пам'яті, мислення. Закріпити творчі та сенсорні здібності</p>	20 хв
53	<p><u>ТЕМА:</u> А я у гай ходила по квітку ось яку...</p> <p>Підтема: Кульбабка-Парашутик</p> <p>Мета: Розвивати інтелектуальний потенціал, почуття прекрасного. Закріпити сенсорні навички.</p>	20 хв
54	<p>Підтема: Тюльпанчики</p> <p>Мета: Познайти з квіткою-тюльпаном. Систематизувати знання кольорів квітів</p>	20 хв
55	<p>Підтема: Квіти поля</p> <p>Мета: познайти з польовими квітами: волошкою, ромашкою, маком. Вправляти дітей у розрізненні основних кольорів шляхом зіставлення.</p>	20 хв
56	<p>Підтема: Свято квітів</p> <p>Мета: Збагатити та закріпити знання про квіти, їх кольори. Розуміти слова: «однакові», «парні»</p>	20 хв
57	<p><u>ТЕМА:</u> Ми їдем, їдем, їдем...</p> <p>Підтема: Гномик їде до своїх друзів</p>	20 хв

	Мета: Розвивати орієнтацію в просторі, творчу уяву, мислення. Закріпити поняття «широкий» - «вузький», «довгий» - «короткий». Познайти із видами транспорту, правилами поведінки на дорозі.	
58	Підтема: Гномик рятує друзів Мета: Продовжити знайти з поняттями величини; видами транспорту та їх призначенням. Познайти з правилами поведінки в лісі.	20 хв
59	Підтема: Подорож в місто звуків Мета: Розвивати орієнтацію в просторі; творчу уяву; звуконаслідування. Познайти з голосними звуками. Розвиток артикуляційного апарату.	20 хв
60	Підтема: Добре бути поштарем Мета: Формувати вимову голосних звуків; операції класифікації комах. Продовжити знайомство з поняттями величини (високий-низький)	20 хв
61	Підтема: В гостях добрих та сердитих звуковичків Мета: Розвивати артикуляційний апарат, мовне дихання, увагу, пам'ять. Продовжувати знайомство із звуками	20 хв
62	Підтема: Як ми допомагали Гному Мета: Розвиток тактильної пам'яті, тренування первинних логічних умінь. Закріпити знання геометричних фігур	20 хв
63	Підтема: Загадки доброї чаклунки Мета: Розвиток асоціативної пам'яті; продовжити знайомство з поняттям величини (широкий-вузький)	20 хв
64	Підтема: Подорож в прекрасний ліс Мета: Розвиток пам'яті, уяви. Засвоєння класифікації водоплаваючих птахів. Артикуляція звуків.	20 хв

Розділ 2

«Найкраща для малюка та іграшка,-
писав К.Д.Ушинський,-
яку він може примусити
по-різному змінюватися;
для маленьких дітей найкраща
іграшка - купа піску»

Методичні рекомендації щодо організації розвиваючих занять з пісочної ігртека та сенсорного розвитку дітей молодшого дошкільного віку

Ігри з піском як засіб забезпечення розвитку творчості дитини

Ідея “ігротерапія піском” (“sand play”) була запропонована швейцарським психологом і філософом Карлом Густавом Юнгом (1875-1961), засновником аналітичної терапії. Спостерігаючи за іграми дітей в пісочниці, видно як позитивно впливає пісок та емоційне самопочуття, що являється прекрасним засобом для розвитку та саморозвитку дитини.

Граючись з піском і мініатюрними фігурками, дитина наближає до себе внутрішній світ, щоб уважніше розглянути його, зрозуміти свої бажання, відкрити джерела внутрішньої сили, побачити як краще вийти із складної ситуації. І коли вона навчиться знаходити гармонію у картині на піску, то отримає досвід володіння собою і конструктивній взаємодії з навколишнім світом.

Доречним є використання в пісочниці мініатюрних фігурок, які об'єднавши у певний сюжет наводять на думку про спектаклі внутрішнього театру особистості. Спостерігаючи за стосунками героїв певного сюжету, дитина вступає з ними в діалог. Основний акцент робиться на побудові діалогу з фігурками. Таким чином, у процесі «пісочної ігротеки» дитина формує нові стосунки із самим собою.

Проте фігурки, які використовуються в пісочниці, можуть не тільки відображати суто особистісні відносини дошкільника, але й символізувати реальних людей (бабусю, татка, сестричку, виховательку тощо), природні явища (грозу, веселку, снігопад), середовище де перебуває малюк(групова кімната, спальня, парк, ліс...).

В такому середовищі ми драматизуємо реальні життєві ситуації, які активізують у дітей мовлення, мислення. Розігруючи в пісочниці конкретні ситуації, діти вчаться змінювати ставлення до них, вміння знаходити правильне рішення (можливість прийти на допомогу, проявити рішучість, сміливість, віддячити добром за добро, добром за зло, тощо).

Вчаться створювати в піску свою казку, уособлювати себе з Чарівником, який вступає у взаємодію з предметними, природними, соціальними сферами. Оскільки гра відбувається в контексті казкового світу, дітям дається можливість творчої зміни ситуації чи сюжету, який вона створила в даний момент. Перетворюючи «картину» в пісочниці, діти одержують досвід самостійного розв'язання конфліктів, стосунків між однолітками, між дорослими. В цьому і виявляється її сила Чарівника.

Накопичений досвід самостійних конструктивних змін, дошкільнята переносять у реальність.

У пісочниці створюється додатковий акцент на тактильну чутливість, «мануальний інтелект» дитини. (Це ігри: «Чарівний мішечок», «Зачарована скринька», «Відгадай на дотик», «Принеси і покажи», тощо). Перенесення традиційних навчальних і розвивальних завдань у пісочницю дає додатковий ефект. З одного боку, суттєво підвищується мотивація дитини до занять. З іншого – інтенсивніше і гармонійніше відбувається розвиток пізнавальних процесів. А якщо врахувати, що пісок має чудову властивість «заземлювати» негативну психічну енергію, то в процесі навчальної роботи відбувається і гармонізація психоемоційного стану дитини. Що особливо важливо під час адаптаційного періоду малюка до садочка.

Велику увагу слід приділяти створенню піскової композиції, де діти самі наштотують на підбір сюжетів. Сюжет піскової картини відбиває динаміку деякого внутрішнього процесу. Іноді буває, всередині картини є два і більше пов'язаних між собою сюжети (побут і домашні тварини або зелений ліс та жовта пустеля).

Буває, що сюжети присвячені одному герою, а інколи – дві та більше головні дійові особи.

Умовно можна розділити картини за сюжетною динамікою на три види:

- динамічні;
- статичні;
- змішані.

Динамічні картини, як правило, мають героя (або героїв), які кудись ідуть, щось шукають (принцеса шукає принца, кішка мама – своє кошеня). Розглядання з дітьми перспектив можливих шляхів вирішення питань. Наприкінці заняття ставлю дітям запитання: чи справді це шукав герой? Чому він так себе поведив? Чи вірний шлях він обрав? Стимулюю дітей до обґрунтованих відповідей. У цьому випадку інколи використовую прийом «рівнобіжної гри» у пісочниці. Я під час створення дітьми піскової картини паралельно будую свою композицію в іншій пісочниці. А потім я і діти обмінюємось враженнями. Між мною і дітьми укладаються взаємини двох мандрівників, які обговорюють один з одним труднощі, радощі, відкриття і враження Дороги. У динамічній картині сюжет завжди на поверхні.

У статичній пісковій картині час зупинився. Це стоп-кадр сюжету. Герої таких картин, як правило виконують один вид діяльності (дівчина збирає квіти, мама складає посуд у шафу, їжачок збирає фрукти або гриби, лисичка рис нірку, тощо).

Щоб виявити сюжет у статичній картині пропоную дітям такі завдання: розповісти свою історію даного героя. З чого все почалося? Чому він вирішив виконувати ці дії? Уявити собі, що може бути потім?

Метою таких сюжетів є можливість дітьми відтворювати конкретні дії, вказівки дорослого; щоб інтелектуальна та тактильна активність дитини змогла перерости в звичку для дитини, форму діяльності. Тому, що з погляду сучасної концепції дошкільної освіти дітей треба не лише вчити лічити, вимірювати, орієнтуватися у просторі і часі, а й навчити міркувати.

У змішаних піскових картинах статичний добробут, спокій порушується динамізмом персонажів. Пропонується будувати чарівну країну з горами, долинами, лісами, дивними квітами. В цій країні живуть істоти як позитивні так і негативні. (Змій Дракон і Добрий Чарівник). Використовуючи в роботі різноманітні мініатюрні фігурки, діти вчаться в уявній грі вирішувати непрості ситуації, закріплюючи знання форми, кольору, величини, розвиваючи творчу діяльність, виховуючи впевненість у своїх можливостях. Навчаються фантазувати, знаходити «щось дивне», підбирати нові слова, щоб озвучити дії героїв.

Отже, змішані піскові композиції вчать дошкільнят розуміти протиріччя, бажання пошуку правильних рішень, збагачення особистого досвіду.

Працюючи з піском у дітей формується вміння:

- вірити собі, довіряти своїм почуттям. Коли віриш собі і в диво-диво відбувається;
- бути спостережливими. Уважними до дрібниць, тому що саме вони можуть змінити звичний розвиток подій.
- допитливими, сміливими, фантазерами.

Організація роботи з дітьми в пісочниці

Зацікавленість породжує творчий потенціал. В процесі навчання створення піскових картин, діти самостійно користуються типовими

атрибутами ландшафту: струмки, річки, озера, моря, острів, пустелі, долини, ліси, сади, печери, використовують сполучні елементи: мости, тунелі, дороги, стежки...

На першій стадії адаптації малюків до педагога, до гри в пісочниці, використовується прийом «казко-гри», іншими словами, гри в казку.

По-перше, пісочниця є чудовим середовищем для створення казок та міфів. Казки, які живуть у душах дітей, які придумались на якусь подію, або люблена відома казка може бути відтворена, побачена і відчута. Для цього в пісочниці відбувається таїнство міфо- і казкотворчості. Діти дивляться на фігурки, розставлені мною у пісочниці, і сюжет приходить ніби сам собою. Так розвивається здатність до створення казок. Що, у свою чергу, сприяє і осмисленню життєвого досвіду.

По-друге, граючись піском, створюючи свій світ, свою казку, діти почуваються справжніми Чарівниками. Тому що спостерігають світ, підвладний собі; герої грають ролі, які хочуть вони, події відбуваються так, як необхідно їм.

По-третє, ігри в пісочниці дозволяють перебороти страх зробити щось неправильно. Не всі діти добре ще малюють, але кожен може створити художню композицію за допомогою готових іграшкових фігурок: у картині з піску.

По-четверте, казкова інструкція, яка наділяє дітей роллю Чарівника, дозволяє не тільки принести в пісочницю свій емоційний стан (відрив від мами), але й знайти творчі шляхи його зміни. Тому що статус Чарівника припускає наявність додаткових можливостей.

Головна причина прийому «казко-гри» полягає в тому, що в процесі гри все чарівне стає реально відчутним. І поступово вибудовується міцний міст між «чарівним» і «реальним», міст довірливих стосунків вихователя і вихованців. В процесі обговорення композицій з піску запитую дітей: «Ви, як Чарівники, створили і змінили цей світ. Але скажіть, що важливого зрозуміли, як це може вам допомогти в житті (в грі, в садочку, на прогулянці, на відпочинку, тощо)?»

Колекцію мініатюрних фігурок необхідно постійно поповнювати. Це чарівники, (добрі, злі), дракони (динозаврики), герої казок, казкові будиночки, дерева, таємничі камені, скриньки, а також багато чого іншого. Тому спочатку «чарівне» виявляється в картині з піску через предмети. «Реальне» - через атрибути повсякденного життя: машинки, літаки, звірі, персонажі.

Буває, що на перших заняттях менше часу приділяється на гру безпосередньо з піском, діти все розглядають, пробують на дотик,

знайомляться з правилами, зате до процесу створення піскових картин дошкільнята підходять осмисленіше, зріліше.

Отже перед нами два шляхи.

Шлях перший – «спонтанна гра» у пісочниці. В цьому випадку, познайомившись з дітьми (етап підготовки), одразу можна запропонувати їм створити якусь піскову країну, минаючи «ритуал входу» і розширення.

Далі, на етапі інтеграції, разом з учасниками гри обговорюйте картину, або композицію, резюмуйте те, що відбулося, і виконуйте «ритуал виходу». У такому режимі можна побудувати від трьох до дванадцяти занять. Процес спонтанного створення піскових картин у групі сам по собі позитивний, тому що опосередковано формує в кожного учасника гри навички жити і творити разом з іншими, здатність безконфліктного існування у суспільстві.

Шлях другий – припускає спілкування педагога у режимі наставник⇒вихованець. При цьому педагог-наставник є джерелом нової важливої, пізнавально-розвиваючої інформації.

На етапі підготовки занять в піску, знайомте дітей із правилами «пісочниці». Ритуалами «входу» у піскову країну і «виходу» з неї.

Акцентуйте увагу дітей на тому, що спілкування з піском радісне і захоплююче. Але воно потребує дотримання норм і правил, інакше внесе розлад у душу і думки тих, хто торкається до нього.

Як навчити дітей дбайливо ставитися до піску, як заборонити кидати пісок у вічі товаришам, як пояснити, що руйнувати створене іншими не можна?

Щоб дати відповідь на ці запитання, приступаючи до пісочної гри, розповідайте про чарівні властивості піску, звертайтеся до легенд, притч. Розмірковуюте з дітьми про те, що тільки в мудрих, чарівних, добрих руках пісок оживає і відкриває свої таємниці.

Пісок береже у своїй пам'яті всі дії людей, як творчі, так і руйнівні. Дії ідуть на благо, коли ти будуєш і руйнуєш тільки свої будівлі, але можуть завдавати і шкоди, якщо ти перетнув чужі межі і заніс руку на чужий світ.

На доступному рівні пояснюйте дітям, що шкоди, насамперед, ми завдаємо самі собі – адже «світова книга пам'яті» вносить нас в список руйнівників. Міркуючи таким чином, діти щоразу доходять висновку, що перш ніж починати взаємодію з піском необхідно визначити для себе закони і правила, які необхідно виконати.

Процес створення правил, впроваджуйте не в повчальній, а в захоплюючій манері, це може бути просто веселою грою, а інколи справжнім уроком життя.

Головне, щоб правила були осмислені, щоб діти усвідомлювали їх розумність і необхідність. Щоб процес прийняття правил був цікавим, використовуйте сюрпризні моменти: лялька, різноманітні м'які іграшки, театралізовані персонажі (клоун, чаклун, чарівник, фея, піскові чоловічки).

Завершуючи роботу в пісочниці, використовуйте прийом: «ритуал виходу» - діти розбирають свої будівлі, розставляють іграшки на полицях, стелажах, або в скриньку; розрівнюють пісок, кладуть долоні на поверхню піску і промовляють слова подяки:

На долоні наші подивися –
Мудрішими стали вони!
Спасибі, любий наш пісок,
Ти допоміг нам підрости!

Промовивши ці слова, малюки прощаються з персонажами, з самим піском.

Впроваджуючи в систему «пісочної ігротеки» різні види діяльності, важливим є те, щоб у дитини виникло бажання самій ставити питання, знаходити на них відповіді, оперувати набутими вміннями та навичками, мала багату уяву, уміла фантазувати.

Адже спостережливою, розумною і кмітливою є та дитина, яка помічає незвичайне, розподіляє увагу, засвоює найважливіше, працює не лише за зразком, а цілком самостійно. Це і допомагає їй активно сприймати й осмислювати численні враження, уявлення, поняття.

Гостре око, чутливе вушко, вправна рука, чітке мислення – незамінні інструменти активного пізнання. Ці дорогоцінні якості мислячої людини рідко кому дарує природа, їх потрібно розвивати. Тому паралельно або по чергово впроваджуйте в практику ігри на розвиток дрібної моторики рук, пізнавальні ігри на загальний розумовий розвиток та ігри формування психічних процесів: уваги, мислення, пам'яті, сприймання форми, кольору, розміру.

Систематичні вправи та тренування рухів пальців рук роблять стимулюючий вплив на розвиток мови. Це доведено рядом дослідників (М.І.Кольцова, Е.І. Єсеніна, А.В.Антонова-Фоміна та ін.) роботу з розвитку дрібної моторики рук проводьте систематично на кожному занятті, приділяючи їй по 5-7 хвилин. З цією метою використовуйте різноманітні ігри та вправи в прозі або віршованій формі, як от: «Павучки», «Черепашка», «Сидить білка...», «Будинок і ворота», «Клубочок», «Бджілки», тощо.

Адже фізіологами доведено, що розвиток дрібної моторики безпосередньо впливає на розвиток мислення та стимулює мовлене вий розвиток.

Під час розвитку мовлення у дитини спочатку розвиваються тонкі рухи пальців рук, потім з'являється артикуляція складів. Про це ще у XVIII ст. стверджував Н.Новиков: «Дії з речами у дітей є не лише засобом отримання знань про ці речі, а й засобом розумового розвитку».

Запропоновані ігрові заняття «Потяг», «Їжачок», «Сонечко», «Мозаїка», тощо передбачають формування уявлення про виразні засоби образотворчого мистецтва (лінія, форма, колір, ритм, «композиція»), ознайомлення з математичними поняттями (геометрична фігура, розмір, кількість, співвідношення частин), пізнання світу природи.

Специфіка даних ігор полягає в інтеграції різних видів художньо-продуктивної діяльності. У процесі виконання вправ діти створюють художній образ, використовуючи різноманітні матеріали (пісок, прищіпки, лічильні палички, шнурки, кришечки, коробки...).

Це також забезпечує хорошему тренуванню пальців, сприяє виробленню ізольованих рухів, розвитку точності рухів такі вправи:

- заняття з солоним піском, дрібним будівельним матеріалом, конструктором;
- нанизування намистин;
- вправи з сортування декількох видів круп: рису, гороху, гречки;
- викладання з сірників, або лічильних паличок малюнків, колодязів;
- одночасно лівою і правою рукою складати в коробку гудзики;
- малювання за трафаретом геометричних фігур, штрихування;
- малювання по крапках пунктирних лініях;
- масаж рук (проводжу спочатку на одній руці, а потім на іншій);
- розминка пальців: інтенсивні кругові рухи довкола кожного пальця.

Великого значення в роботі надано методу ейдетики. Адже ейдетики (від грецького слова «ейдос», що означає «образ») сприяє гармонійному розвитку обох півкуль головного мозку, що робить більш гармонійним і саму дитину. Він стає більш працездатним, краще його пам'ятає, здатність концентрувати увагу зростає. Сприйняття світу та оточуючих у малюка стає більш позитивним, а психіка стійкіша. Дитина завдяки образному сприйняттю вчиться радісно, легко. Це тому, що коли людина знаходиться в стані радісного, позитивного тону в її організмі виробляється природний стимулятор ендорфін, який сприяє розвитку імунітету та працездатності.

До уваги декілька вправ ейдетики, які можна використовувати на заняттях:

а) зміна образу - ця проста вправа допомагає зняти напругу і втому і поновлює здатність концентрувати увагу (подивитися у вікно, перейти на інше місце, стати з іншого боку пісочниці...);

б) «не зівай – швидко відповідай» - швидке переключення уваги з однієї області знань на іншу. Це сприяє збільшенню зв'язку між клітинами головного мозку. Дитина стає розумніша, швидше реагує на зміни внутрішніх обставин, краще адаптується.

Важливо досягти швидкого темпу в грі.

Наприклад: Як називаються дитинчата кішки?

В яку пору року ми святкуємо Новий рік?

Якого кольору вишні? І т.д.

В розвитку дитини 4-го року життя важливе місце займає також і розвиток сенсорних здібностей.

Адже сенсорний розвиток дитини – це розвиток його сприйняття і формування уявлень про зовнішні властивості предметів: їх форма, колір, величина, розміщення в просторі, а також запах, смак тощо. Саме дошкільний вік найбільше сприятливий для вдосконалення діяльності органів чуттів, накопиченню знань про навколишній світ. Видатні закордонні вчені в області дошкільної педагогіки (Ф.Фребель, М.Монтессорі, О.Декролі), а також відомі представники вітчизняної дошкільної педагогіки та психології (Е.Й.Тіхеєва, А.В.Запорожець, Л.П.Усова, Н.П.Сакуліна та інші) справедливо вважали, що сенсорне виховання направлене на забезпечення повноцінного сенсорного розвитку, являється однією із основних сторін дошкільного виховання.

Сенсорний розвиток з одного боку, створює фундамент загального розумового розвитку, а з іншого – має самостійне значення, так як повноцінне сприйняття необхідне для успішного навчання в садочку, школі та для багатьох видів праці.

Із сприйняття предметів та явищ оточуючого світу починається пізнання – запам'ятовування, мислення, уява – будуються на основі образного сприйняття, є результатом їх переробки. Тому нормальний розумовий розвиток неможливий без опори на повноцінне сприйняття.

Саме тому в роботі з дітьми значну увагу звертаю на формування у дітей реальної, цілісної, повної та яскравої картини відображення навколишнього світу – такого великого та цікавого.

Відомий психолог Жан Паже, який досліджував розвиток людсько-го інтелекту в дитячому віці, радив велику увагу звертати на формування та розвиток у дитини фундаментальних уявлень про простір і час, предмети та їхні властивості, основні дії і найважливіші відношення, про фігури, форми, колір, уяву, мислення, мовлення. Звідси в роботі запропонована система цікавих ігор – занять «від простого до складного» для дітей молодшого

дошкільного віку, які починаючи з II півріччя навчального року систематично вкраплюються в роботу з дітьми.

Ця систематична робота з дітьми дає можливість поступово в процесі розвитку за легкою, доступною мовою, в цікавій грі допомогти здобути:

- здатність розрізняти предмети за формою, кольором, розміром та їх класифікувати;
- умінням будувати найпростіші висловлювання за допомогою зв'язок «і», «чи», «якщо», «то», «ні»;
- робити правильні умовисновки, доводити правильність свого міркування.

Згодом дитина може уявити, що один предмет замінює інший, і їй уже неважко сприймати відсутній предмет як реальний. З цієї миті дитина мислить, уявляє, порівнює.

Отже, навчання дошкільняти розмірковуванню, уяві, пошуку рішення – є одним із важливих завдань, яке слід розв'язувати в контексті особистісного розвитку дитини. Значну увагу приділяйте таким логічним операціям, як серіація – звертала увагу на предмети за ступенем інтенсивності певної ознаки; під час класифікації (встановлення зв'язків між класами предметів, розподіл однорідних; вимірювання – порівняти одну величину з іншою, взятою за одиницю).

Наприклад, під час опрацювання теми «Розвиток сприймання форми» дітям пропонується система ігор з поступовим ускладненням мети. Наприклад, таке завдання: «закрий віконце квадратної чи круглої форми» (рамки і вкладиші Монтессорі), або «що котиться» чи «зроби візерунок». Навідні питання стимулюють віднайти потрібну форму за основними ознаками тобто, у квадрата є кути та сторони, а в круга немає кутів лише одна замкнена лінія. На другому етапі ігри ускладнювалися тим, що знайдені форми треба було назвати: «назви фігуру». Розвитку мислення сприяли ситуації, в яких дошкільнята складали з частин цілу фігуру: «геометричне лото».

Таким чином, аналізуючи різні ознаки геометричних фігур, у дітей формуються:

- 1) уявлення про геометричні фігури;
- 2) уявлення про об'ємні тіла (куб, куля, призма);
- 3) розвивається уміння обстежувати предмети зоровим і тактильним засобом одночасно;
- 4) розвивається координація руки та ока;
- 5) розвивається мова.

Паралельно поповнюється багаж знань та умінь по визначенні величини об'єкта, впізнання кольорів та відтінків. Пропонуйте дітям визначити шляхом самостійного спостереження певну ознаку предмета: порівняти доріжки зайчика і вовка на лісовій галявині за шириною, предмети вжитку – за формою; квіти і одяг – за кольором. При цьому активізуйте мову дітей щоб, їм доводилося оперувати словами-термінами, вживати елементарні математичні вирази, піднімався показник інтелектуального розвитку дошкільника.

Вивчивши індивідуальні особливості, визначивши рівень розвитку, можна будувати роботу з дітьми диференційовано, щоб знання та практично-пошукова діяльність були доступні кожному. Підхід до планування роботи здійснюється інтегровано, об'єднуючи до головної теми цікаві ігри, вправи, сюжети з піском, та інші види діяльності (моторика рук – прищіпки, шнурки, мовні вправи, образотворча діяльність тощо). Наприклад ігри: «Приходьте на галявину», «Шукай свій дім».

Значне місце відіграють в роботі дидактичні посібники, весь матеріал повинен бути підібраний до кожної гри в каталог, фігурки для роботи з піском у цікаво оздоблених скриньках. Все це допомагає зацікавити дітей, допомогти розв'язати те чи інше завдання, набути їм певних уявлень та умінь.

Отже, метою роботи з дітьми є: всебічний гармонійний розвиток дитини 4-го року життя через пізнавальні процеси: увагу, мислення, пам'ять; через пізнавальну активність шляхом ознайомлення з навколишнім світом; формуванню сприйняття величини і простору; розвитку сенсорних здібностей та моторики у дітей.

Завдання. які слід реалізувати в процесі пісочної ігротеки та сенсорики:

1. Самопізнання себе як унікального творіння природи.
2. Розвиток сенсорних здібностей через засвоєння сенсорних еталонів.
3. Розвиток сприймання, вміння порівнювати, виділяти основне.
4. Розвиток творчої уяви, фантазії та пам'яті.
5. Сприяння стимуляції творчої активності дітей.
6. Розвиток просторової орієнтації та координації рухів дітей.
7. Надання елементарних знань з охорони власного життя і здоров'я, охорони навколишнього середовища.
8. Розвиток довільної уваги, мислення.
9. Розвиток просторового мислення, вміння працювати за зразком.
10. Розвиток дрібної моторики рук, динаміки рухів.

11. Розвиток комунікативних здібностей та вміння адекватно реагувати в різноманітних життєвих ситуаціях.

12. Зняття психоемоційного напруження.

Засоби реалізації поставлених завдань:

- пісочна казкотерапія;
- ігри-заняття, ігрові вправи;
- рольове програвання ситуації в піскових композиціях;
- бесіди, діалоги;
- пальчикові вправи;
- вправи з предметами (прищіпки, шнурівки, гудзики, коробочки тощо);
- образотворча діяльність.

Загалом, використовуючи «пісочну ігротеку» та систему ігор-занять «від простого до складного» з розвитку сенсорних здібностей дошкільника можна з впевненістю відповісти, що у вихованців зросте пізнавальний інтерес до справи, розвинеться увага, ініціативність мислення, дрібна моторика рук, тактильні відчуття, збагатиться багаж знань, умінь та навичок, закріпляться позитивні емоції і кожна дитина відчує себе особистістю. Адже всебічний гармонійний розвиток дитини і є метою дошкільної освіти.

Для ігор з піском, перш за все, потрібна пісочниця. Вона може бути будь-якої форми, але для корекційних занять вона повинна бути квадратної або круглої форми. Ця форма на підсвідомому рівні покращує процес інтеграції особистості. Внутрішня поверхня бажано, щоб була голубого або синього кольору – дно символізує воду, а сторони небо. Якщо заняття проводяться з підгрупою (5-6 дітей) та індивідуально, то діаметр пісочниці становить 70-80 см. глибина 6-8 см.

Пісок використовується чистий, просіяний, пропечений в духовці. Ним заповнюється менша частина ящика. Дуже добре, коли є ще один ящик з вологим піском. Якщо ж такий відсутній, то для вправ потрібна є ємність з водою.

Пісочниця є привабливим середовищем для казкотерапевтичного підходу. Тому потрібно мати набір дрібних предметів (казкові персонажі, герої, рослини, предмети домашнього вжитку, геометричні фігури, тварини – все те, що діти зустрічають в навколишньому світі). Дана колекція постійно поповнюється.

Пісочниця – прекрасний посередник для встановлення контакту з дітьми. І якщо дитина ще погано говорить і не може розповісти дорослому про свої переживання, то в іграх з піском все стає можливим. Програючи

чарівну ситуацію за допомогою маленьких фігурок, створюючи картину з піску дитина звільняється від напруги і неспокою.

Через гру з піском вирішуються такі завдання, як розвиток комунікативних навичок, тобто вміння спокійно спілкуватися.

Всі ігри з піском умовно можна розділити за трьома напрямками:

- I. *навчальні* – вони полегшують процес навчання дитини.
- II. *пізнавальні* – за їх допомогою пізнається багатогранність нашого світу.
- III. *проективні* – через них здійснюється психологічна діагностика, корекція і розвиток дитини.

На першому етапі, особливо під час адаптації дітей до умов дитячого садка, використовуються навчальні ігри, які спрямовані на розвиток тактильно-кінестетичної і м'якої моторики рук. Ці нескладні вправи сприяють стабілізації емоційного стану, що дуже важливо в перші дні перебування дитини в дошкільному закладі.

Методи та прийоми, які використовуються під час ігор з піском

- 1) Відбитки наших рук. Поверхня піску рівна, пісок вологий. Дитина по черзі робить відбитки рук – то внутрішньою, то зовнішньою стороною. Варто злегка вдавнити руку в пісок, прислухатися до своїх відчуттів; пісок прохолодний, теплий, сухий чи мокрий; коли рухаємо по піску, відчуваємо маленькі піщинки.
- 2) Відбитки кулачків, костяшків пальців. Знайти подібність зі знайомим предметом – квітка, сонечко, їжачок.
- 3) Ковзати долонями по поверхні піску. Зигзагоподібні і кругові рухи – як машина їде, повзе змія, карусель.
- 4) Та ж вправа, поставивши долоню ребром.
- 5) Пройтися почергово кожним пальчиком правої і лівої руки, потім двома руками одночасно.
- 6) Погратися пальчиками по поверхні піску, як на піаніно (рухи м'які “вверх-вниз” – рухається вся кисть).
- 7) Залишати сліди одночасно двома, п'ятьма пальцями – разом пофантазувати: Чий це слід?

Пальчикові ігри. Ігри та вправи для розвитку дрібної моторики рук дитини

Граючись з дітьми в піску, маніпулюючи з рідними предметами (прищіпками, шнурівками, кубиками тощо) звернула увагу на радісні ігри дітей із своїми ручками та пальчиками. Адже, ручка – це перша іграшка дитини, через які вона пізнає навколишній світ. Тому вирішила доповнити систему ігор занять новим комплексом пальчикових ігор (Додаток).

Пальчикова гра – це одночасне промовляння народних потішок або дитячих віршків і «маніпуляція» з ручками дитини. Тому важливою частиною роботою ігор в пісок та для розвитку дрібної моторики є пальчикова гімнастика.

Пальчикові ігри – це не тільки універсальні вправи, а й весела та цікава забава, що дозволяє продуктивно взаємодіяти з дитиною, особливо на етапі знайомства з педагогом, допомагає відволікти, розважити. Пальчики не тільки легенько рухаються, але й легенько масажуються, починаючи з мізинчика та закінчуючи великим пальчиком. Якщо під час ігор з піском використовувати паралельно і тренувати рухи пальців рук дітей, то покращується розвиток не тільки рухового аналізатора, а й зорове сприймання, просторове орієнтування, координація дій, увага, пам'ять, уміння логічно мислити. Також пальчикові ігри дуже захоплюючі і сприяють розвитку мовлення та творчої діяльності, вони начебто відтворюють реальність навколишнього світу – предмети, тварин, людей, їх діяльність, явища природи.

Вводячи пальчикові ігри в ігри з піском, дитина вчиться виражати свої емоції, почуття, знайомиться з поняттям «добре-погано», «дружби».

На початку та в кінці гри включаю вправи на розслаблення, щоб зняти зайве напруження в м'язах. Це може бути ритуал «вітання» та «прощання» з піском. Наприклад:

На долоньки наші подивись –
Мудрішими стали вони!
Спасибі, любий наш пісок,
Ти допоміг нам підрости!
Промовляючи ці слова, малюки прощаються з пісочними чоловічками.

Кожна пальчикова гра тісно переплітається з основною темою заняття: вправа 10 «Сонечко» (див. Додаток) із підтемою № 5 «Веселому Сонечку

привіт»; вправа 14 «Зайці-молодці» (див. Додаток) із підтемою № 13 «Любим маляткам про добрих звіряток». Це стимулює у дітей фантазію та дає змогу пов'язати казкове дійство з реальністю життя.

При вивченні Новорічної тематики активно використовуються вправи: № 33 «Дерева», № 34 «Ялинка», № 37 «Кулька» (див. Додаток) за допомогою яких у дітей стимулюється асоціація із веселощами, забавою, radoщами. До прикладу, в темі «В пташиному царстві» переплітаються такі пальчикові ігри, як № 21 «Пташенята у гнізді», № 25 «Курочка», № 26 «Гусак», № 32 «Шпаківня» (див. Додаток), де діти вчилися через композиції в піску відтворювати характерні особливості пернатих друзів.

Отже, активно впроваджуючи пальчикові ігри в ігри з піском, в багатьох випадках визначається рівень дрібної моторики. А це запорука успішності у формуванні в дітей дошкільного віку мистецьких, музично виконавчих, конструкційних і трудових умінь.

- символ, який позначає в конспектах занять пальчикову вправу чи пальчикову гру з Додатку.

Розділ 3

**Конспекти занять
з пісочної ігртеки та
сенсорного розвитку
дітей 4-го року життя**

ТЕМА I: «Граємось з піском»

№1

ПІДТЕМА: «Піскова країна»

Мета: Ознайомити дітей з властивостями піску, (він може бути сухим та мокрим) пояснити залежність зміни стану піску при взаємодії з вітром чи водою. Опрацювати правила гри в пісочниці. Розвивати інтерес до дій з піском. Виховувати позитивні емоції.

Обладнання: ящик для ігор з піском, вода, лопатки, відерця, формочки основних кольорів, ігровий персонаж, Мишка.

ХІД

1. - «Прогулянка», № 9.
2. Мишка вперше потрапила в «піскову країну», вона не знає який буває пісок, не знає як з ним гратися, але вона дуже хоче про все дізнатися та навчитися. (Звертається за допомогою до дітей).
3. **Дослід пересипання піску.** Гра з лопатками. Зазначте, що сухий пісок сипучий, розсипчастий. Звернути увагу який гарний пісок. Запитати в дітей:
  - Який пісок? (теплий, хороший, багато маленьких піщинок)
  - Де живе пісок? (в морі, в пустелі)
  - Чого пісок може навчити? (розповісти про море, пустелю, про те хто в ньому живе, будувати будинки, варити суп і кашу...)
4. **Гра «Таємниці Піскового Чоловіка»** (правила пісочниці).

Вихователь: звичайно пісок прийшов до нас і Мишки, щоб повідати свої таємниці, розповісти цікаві історії та казки. Тут, у нашій пісочниці, живе хранитель піску – Пісковий Чоловічок. Він дуже веселий, знає багато ігор. Але розкривати свої секрети він може лише тим, хто готовий виконувати певні правила. Пісковий Чоловічок рідко показується людям, але якщо ми справжні чарівники, то зможемо його побачити.

Давайте станемо навколо пісочниці, візьмемося за руки і нехай кожен із нас назве своє ім'я, та пообіцяє Пісковому Чоловічку що:

- ✓ не будемо кидатися піском;
- ✓ не будемо бруднити його;
- ✓ не будемо розсипати його з пісочниці.

Якщо ми будемо хороші і добрі він з нами подружиться.

5. Гра з водою і піском.

Наша Мишка не має будиночка – нірки, а їй так хочеться відпочити, давайте побудуємо для неї нірку! Але з сухого піску нірка швидко розсиплеться. Нам допоможе водичка (Звернути увагу дітей, як від взаємодії з водою міняється властивість піску, він може ліпитися, на ньому видно відбитки долоньок, пальчиків). Збудувавши нірку для Мишки, діти прикрашають ділянку біля неї різноманітними фігурками – пасочками.

6. - «Мишка», № 27

7. Віршик напам'ять.

«Мишка»

«Мишка в нірку поспішала.
Мишка нірку прикрашала.
Наносила в нірку зілля
Нині в Мишки новосілля.»

В. Кравчук

№2

ПІДТЕМА: «Гірка велика і маленька».

Мета: Продовжувати знайомити дітей з властивостями сухого та вологого піску. Вчити будувати гірку різної величини. Закріпити поняття: «велика», «маленька». Розвивати дитяче мовлення, увагу, дрібну моторику рук. Виховувати інтерес до оточуючого.

Обладнання: дві «пісочниці» з вологим та сухим піском, іграшки різної величини (від 10 см. до 3 см.), малюнок із зображенням гірки великої та маленької, лопатки.

ХІД

1. - «Чопулята», № 11.

2. Вправа: «Згинання-розгинання пальців». Діти, покажемо Пісковому Чоловічку, які моторні наші пальчики:

- ✓ По черзі згинати пальці правої руки, починаючи з великого пальця;
- ✓ Виконати ту ж вправу, лише згинати пальці, починаючи з мізинця;
- ✓ Виконати дві попередні вправи пальцями лівої руки;
- ✓ Зігнути пальці правої руки в кулак, по черзі випрямляти їх, починаючи з великого пальця;
- ✓ Виконати ту ж вправу, лише випрямляти пальці, починаючи з мізинця;
- ✓ Виконати дві попередні вправи пальцями лівої руки.

3. Гра «Гірка велика та маленька».

Запитання для дітей:

- Чи любите ви кататися на гірках?
- Чому вам подобається таке катання?
- А скажіть, хто може кататися на гірках?
- Які бувають гірки?
- Виможуть дорослі кататися на гірці? То що

Роздати дітям іграшки різної величини та запропонувати їм побудувати для них гірки у вологому піску. Паралельно з дітьми вихователь буде велику гірку із сухого піску в іншій «пісочниці». В кінці дорослий резюмує те, що відбулося, разом з дітьми аналізує якості гірок з сухого та вологого піску.

4. Ритуал «виходу» з «Піскової країни».

Діти давайте розберемо акуратно свої будівлі, розставимо наші іграшки на поличку шафи.

А зараз розрівняємо пісочок, покладемо долоньки на його поверхню і промовимо слова подяки:

На долоньки наші подивися –

Мудрішими стали вони!

Спасибі, любий наш пісок,

Ти допоміг нам підрости!

Промовивши ці слова, малюка прощаються з Пісковим Чоловічком.

№3

ПІДТЕМА: «Наша гра»

Мета: Уточнити знання дітей про властивості піску. Розвивати діалогічне мовлення, сенсорну увагу, тактильні здібності. Вчити розглядати картину, називати дії персонажів, оточуючі предмети, колір; заохочувати характеризувати взаємовідношення між персонажами, доповнювати розповідь вихователя.

Вправляти в узгодженні особових займенників з іменниками. Виховувати доброзичливість у взаємостосунках з дорослими та однолітками.

Обладнання: серія «Ми граємось» Є. Батуриної, картина «Граємось з піском», «пісочниця», відерця, лопатки, формочки основних кольорів, ведмедик (із лялькового театру).

ХІД

(Виставлена скринька з іграшками)

1. Цікаво, діти, звідки у нас на столі у нас опинилася ця чудова скринька. Давайте подивимося уважніше. Погляньте, для нас у скриньці лист і фотографія. У листі написано: «Любі малята! Ми дуже хочемо з вами подружитися, разом з вами погратися. Сергійко і Оленка». А ось і фотографія дітей.
2. На мольберті картина «Граємося із піском».

Давайте познайомимося, діти. Ось – Оленка, а поруч із нею Сергійко.

Запитання до дітей:

- А де граються діти? (в пісочниці)
- А багато у Оленки і Сергійка іграшок?
- Назвіть іграшки, якими граються діти? (прапорці, відерце, лопатки, курочки, формочки).
- Сергійко везе... (діти доповнюють - пісок).
- На чому Сергійко везе пісок? (на машині)
- А чим Сергійко навантажує пісок на машину? (лопаткою)
- А кому везе Сергійко пісок на машині? (Оленці)
- А навіщо пісок Оленці? Що вона буде? (будинок)

- А для кого Оленка будує будинок? (для курочок)
- Які курочки у Оленки? (біленька, руда)
- А навіщо Оленці та Сергійку формочки? (пиріжки)

3. Розповідь вихователя за картиною.

Добре гратися в пісочниці. У Оленки та Сергійка прапорці, формочки, машина.

Це діти курочкам і півнику будують будинок із піску. Оленка будує, а Сергійко возить їй пісок на машині. Зроблять діти будинок для курочок і півника і будуть пекти пиріжки.

(Діти допомагають розповідати, закінчуючи речення, вставляючи окремі слова).

<u>4. Гра: «Печемо пиріжки».</u>	(для моторики рук)
Працьовиті ручки маєм,	(показують ручки)
Ми зерняток назбираєм,	(в долоньку пальчиком)
У борошно їх розітрем,	(труть долоньки)
Пиріжечки ми спечем.	(«печуть пиріжки»)
Шусть у піч!	(руки вперед)
Воду ми в борошно наллєм,	(кулачок по долоньці)
Тісто справжнє розведем,	(кулачок над долонькою)
Місим, місим, місим, місим	(кулачок об кулачок)
Пиріжечки ми печем.	(«печуть пиріжки»)
Шусть у піч!	(руки вперед)

5. Гра «Чарівна скринька»

Гарно ви, малята, справлялися. Саме тому Оленка і Сергійко для вас у подарунок прислали іграшки. Ось вони – у чарівній скриньці. (діти розбирають іграшки, називають їх по кольору)

У скриньці заховався ще один гість – ведмедик. Пригостимо ведмедика пиріжками! (Діти ліплять пиріжки, а ведмедик стоїть всередині «пісочниці»).

6. Завершення гри:

Діти, ви такі молодці. Розвеселим ведмедика, він дуже ситий пиріжками і задоволений.

Попрощаємося з ведмедиком і пісочком. І підемо мити ручки. До зустрічі!

№4

ПІДТЕМА: «В гостях у Колобка»

Мета: Закріпити властивості піску, правила поведінки з ним. Заохочувати дітей виготовляти з піску предмети кулястої форми («колобочки»). Розвивати творчу уяву, фантазію, пам'ять, техніку кругових рухів. Вміння розрізняти «один», «багато», ввести дані поняття в активний словник дітей. Виховувати бажання прийти на допомогу, небайдужість до оточуючого світу.

Обладнання: Персонажі казки «Колобок» (колобок, заєць, вовк, ведмідь, лисиця), іграшка – Чарівник, лопатка для вирівнювання піску.

ХІД

1. Діти ви знаєте казку «Колобок», а вона вам дуже подобається? Як закінчилася ця казка?(з'їла лисиця). Добрий Чарівник «країни Піску» врятував Колобка від Лисички і він прикотився до нас, але по дорозі з ним трапилися дивні пригоди (Діти зустрічаються з Колобком).

2. Сюжетно-композиційна гра в піску «Пригоди Колобка».

Діти по черзі виставляють в пісочниці персонажів даної казки. І разом із Колобком придумують незвичайні історії зустрічі, та імітують дії відповідними рухами.

Жив був у хатинці зайчик. Хто жив у хатинці? (відповіді дітей). Ось настав ранок, зайчик прокинувся і визирнув із хатинки? (спонукаю дітей давати відповіді повними реченнями). Вибігло зайченя погуляти. Ось воно дібровою пробігло (діти імітують). Ось промайнуло стежкою і вибігло на пісочок. Гарно було на пісочку, світило сонечко, було затишно і тепленько. Замилувався зайчик. Чим замилувався? (відповіді дітей) аж раптом почуло воно дивний шурхіт. «Мабуть, це вовк», подумав заєць, затремтів і дуже злякався (діти імітують). Чого злякався зайчик? Але насправді це був не вовк, а добрий веселий колобок. Вони радо зустрілися. Хто зустрівся? (довговухе зайченя та круглий колобок) І тут вони почули, як хтось волає на допомогу: «Спасіть, рятуйте!» (діти виставляють фігурку ведмедя). Він потрапив у глибоку яму (діти виривають в піску яму і садять туди ведмедя), яку вирили

навмисне мисливці. Як же допомогти бідолашному? (пропозиції дітей)
Зайчик та Колобок під натужилися, але не змогли витягнути важкого ведмедя, забракло сил. Чому не змогли? (відповіді дітей)

Почали вони гукати на допомогу Вовка і Лисицю (діти ставлять фігурки даних персонажів) Взнявшись міцно за руки Заєць, Колобок, Лисичка та Вовк, рятують на кінець ведмедя. Ведмідь від радості, що залишився живий всіх обіймає та щиро дякує. Що робить ведмідь? (діти відповідають і показують)

Дітки, скажіть які гарні якості проявили герої в нашій історії? (сміливість, доброту, бажання прийти на допомогу, рішучість)

3. Пальчикова вправа «Кільце»

Колобок дуже здружився з нашими героями і з нами. Якої він форми? (круглої) Як здружився? (міцно) Так як наші пальчики.

- кінчик великого пальця правої руки по черзі торкається кінчиків вказівного, середнього, безіменного пальців і мізинця;
- ту ж вправу виконувати пальцями лівої руки;
- ті ж рухи проводити одночасно пальцями правої і лівої руки.

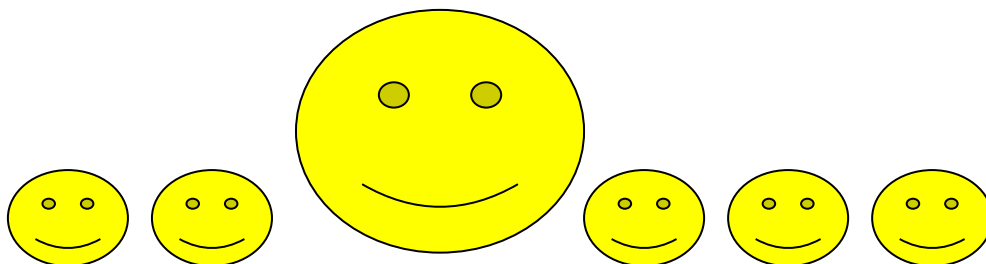
4. Гра «багато маленьких колобочків і один великий колобок».

Посередині пісочниці стоїть Колобок у колі своїх друзів, а діти виліплюють із піску маленьких «колобочків». Акцентувати увагу на тому, щоб щільніше зліплювали пісок, утворюючи круглу форму. Вихователь «пробує» зліпити «колобочок» із сухого піску. Запитати: чому нічого не виходить?

В кінці гри з'ясувати кого «один», а кого «багато».

Дітки попрощаємося з героями, пісочком, лопаткою розгладимо його поверхню.

Один великий Колобок і багато маленьких.

ТЕМА II: «За вікном – чаклунка Осінь»

№5

ПІДТЕМА: «Веселому сонечку – привіт!»

Мета: Розвивати пам'ять, мовлення, почуття кольору (закріпити жовтий колір), дрібну моторику рук. Вчити відтворювати на піску предмети круглої форми (сонечко), вчити працювати з прищіпками (промінці до сонечка). Стимулювати до супроводжування віршованого тексту діями. Виховувати організованість. Викликати радісний, бадьорий настрій у дітей.

Обладнання: макет сонечка, кружки з жовтого картону, прищіпки, іграшки-кіндери, парасоля, «пісочниця із сухим піском».

ХІД

1. - «Сонечко», № 10.
2. Розучити закличку із народного фольклору:

Сонечко, сонечко,
Виглянь у віконечко,
Дітки гуляють,
Тебе виглядають.
Ой сонечко, сонечко,
Засвіти!
Буду краще я рости.

З'являється «веселе сонечко» (макет), діти з ним вітаються. Відповідають на запитання вихователя. Де живе сонечко? Якого воно кольору? Які предмети бувають завжди жовтого кольору? Якої сонечко форми? (діти відповідають і показують) За що його всі так люблять?

3. Рухлива гра: «Сонечко і дощик».

Коли вихователь говорить слова: «сонечко» - діти бігають, стрибають, радіють сонечку, а коли почують слова «дощик» - то всі присідають і ховаються в уявні будиночки, або під велику парасольку.

4. Гра в піску «Намалюй сонечко».

Діти поділені на дві підгрупи по 6-8 чоловік.

Перша підгрупа дітей, відтворює вказівним пальчиком зображення сонечка на піску (багато маленьких сонечок). Кожне «сонечко» посилає свої промінчики тепла великому сонечку в знак дружби.

5. Вправа з прищіпками «Промінчики для сонечка».

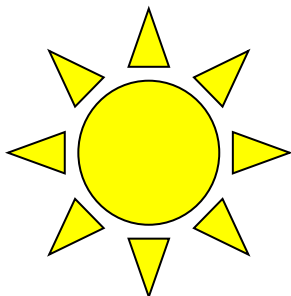
Друга підгрупа дітей вчиться прищіпювати прищіпки (промінчики) до картону круглої форми.

Сонечко розгубило свої промінці і сумує за ними, не може посилати тепло діткам, тому ми йому допоможемо і з'єднаємо його з своїми промінчиками.

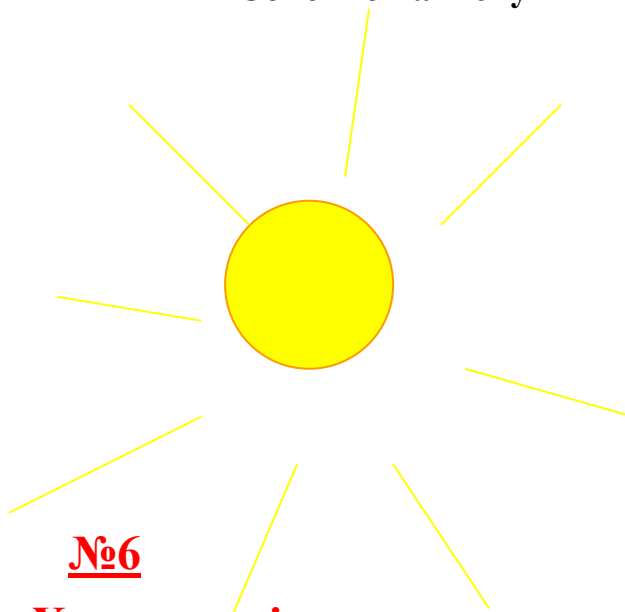
Потім підгрупи міняються ролями. В кінці гри малята порівнюють сонечка на піску із сонечками із прищіпок. Діляться своїми враженнями.

Розгладжують долоньками пісок, складають у коробочку прищіпки. Дякують сонечку за тепло і прощаються.

Сонечко з прищіпок

Сонечко на піску

№6

ПІДТЕМА: «Хмаринка і дощик»

Мета: Розвивати творчу уяву, пам'ять, динаміку і координацію рухів. Вчити діям з прищіпками, закріпити знання про природні явища, (дощик, злива, гроза), знання основних кольорів (синій колір), вміння взаємо пов'язувати між собою предмети. Виховувати зосередженість, бажання закінчувати розпочату справу, самостійність.

Обладнання: прищіпки синього кольору, хмаринки із синього картону на кожну дитину, демонстраційні картинки з зображенням природних явищ, парні картинки, «іграшка-капітошка».

ХІД

1. - «Павучок», № 64

2.

Краплі дощику упали,

(злегка постукати двома пальцями кожної руки по столу)

Павуків перелякали.

(внутрішня сторона долоні опущена вниз, пальці злегка зігнуті, і перебираючи ними показати як розбігаються павуки)

Дощик заспівав сильніше –

(постукати по столу пальцями)

Ну, а пташки все тихіше.

(схрестивши руки, долоні з'єднати тильною стороною; махати пальцями, що стиснуті разом)

Дощ полив, як із відра, -

(сильніше постукати пальцями)

Зникла з двору дітвора.

(вказівний і середній пальці обох рук бігають по столу, зображаючи чоловічків)

В небі блискавка сіяє,

(намалювати пальцем в повітрі блискавку)

Грім все небо розриває.

(тарбанити кулаками)

А з-за хмари добре сонце

(підняти обидві руки нагору із розімкнутими пальцями)

Знов подивиться в віконце.

3. Розгляд ілюстрацій серії «Природні явища», «Дощик накрапає», «Злива», «Гроза».

Діти уважно роздивляються малюнки, разом із вихователем обговорюють відмінності між малюнками. Запитання: Чи люблять малята дощ? Чому? А чи подобається їм гроза? Що не можна робити під час грози, як застерегтися? Яку користь може принести дощик? Чим небезпечна злива? Чи потрапляли діти під дощ? (відповіді дітей з власного досвіду)

4. Сюрпризний момент. «Зустріч з Капітошкою».

Привіт! Я веселий «Капітошка» - краплинка дощу. Все про що ви розповідали я добре знаю, тому що сам побував і під тихим, лагідним дощиком, і зносила мене бурхлива, шумна злива, і ховався я під листочком та тремтів від сердитої грози.

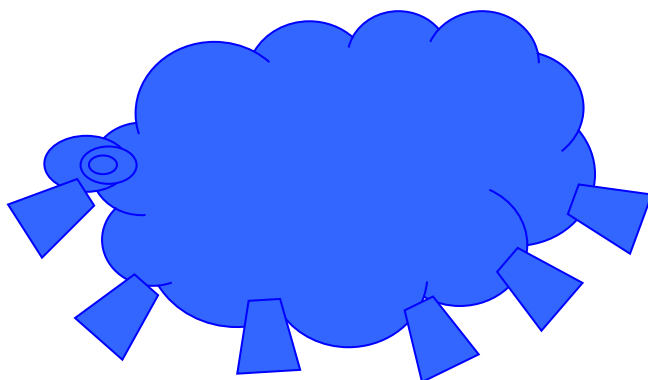
А найбільше я люблю легенький дощик, тоді можна стрибати з квіточки на листочок, з листочка скотитися по стеблинці та й ген-ген по чудовим краєвидам. Пострибали разом зі мною (діти стрибають, підстрибують, бігають).

5. Гра «Зустріч хмаринки та краплинок».

Капітошка запитує у дітей: А якого я кольору? А якого кольору моя хмаринка-хатинка? Малята, я засумував за своєю хмаринкою, допоможіть мені зустрітися з нею. З'єднайте хмаринку із краплинками-прищіпками (діти працюють з прищіпками). Як добре живеться краплинкам з хмаринкою. Дякую, що допомогли нам зустрітися.

Діти прощаються з Капітошкою, та складають все на свої місця.

Хмаринка з краплинками (прищіпками).

№7

ПІДТЕМА «Стежинка до лісу»

Мета: Розвивати образне сприйняття, творчу уяву, зв'язне мовлення, орієнтацію на обмеженій площині. Вчити проводити по піску прямі та хвилясті лінії зліва на право (стежинки у лісі). Вчити розташовувати ігрові персонажі, дерева, куці – тобто створювати композицію на піску. Вчити взаємодіяти через розігрування подій в пісочниці. Активізувати словник займенниками: над, під, біля, поруч. Виховувати організованість та доброзичливість.

Обладнання: ящик із сухим піском, муляжі дерев, кущів, грибочків, квітів, маленькі іграшки-звірята (зайчик, ведмідь, лисичка, їжачок), картина із зображенням лісових стежок.

ХІД

1. - «Багатоніжка», № 13.

2. Хороводна гра: «У лісі».

Вихователь водить хоровод з дітьми, приказуючи:

Восени веселі малюки

В ліс ходили по гриби

Так вони гукали...

(діти повинні голосно крикнути «агов!»)

3. Вправа для язичка «Веселі звуки».

В лісі, прислухайтесь дітки, повно веселих, дивних звуків... вихователь вимовляє слова, які «звучать», разом із дітьми.

Ось смугастий джміль летів – «з-з-з».

Осінній вітерець подув – «ф-ф-ф».

Їжак колючий пробігав – «пх-пх-пх».

Пташка маленька співала – «тіль-ль, тіль-ль».

І сердитий жук дзижчав – «ж-ж-ж».

Холодний дощик крапав – «крап-крап-крап».

4. Композиція в піску: «Стежинка до лісу».

Малята ми помандруємо з вами до гарного осіннього лісу, але щоб до нього потрапити потрібно «протоптати доріжки» (діти вказівним та середнім пальцями правої руки «протоптують» доріжки). Доріжки бувають прямі, по них легше крокувати, а бувають і хвилясті або криві. Ось на нашому шляху росте деревце (діти ставлять макет дерева). Як поведе нас стежинка? (вправо або вліво обійшовши дерево) А ось виріс гарний грибочок, як нам правильно вчинити? (міркування дітей) Грибочок їстівний – боровичок його можна взяти в корзину. Діти, а хто це причаївся біля кущика? (діти встановлюють їжачка) Вихователь перепитує: де притаївся їжачок? (біля кущика).

Як можна подружитися з їжачком? (пригостити грибочком) До чого нас привела стежинка? (діти роблять в піску невеличку нірку зайчика, вихователь в разі потреби допомагає і виставляють зайчика) Які вуха в зайчика? (довгі) А який хвіст? (куций, короткий)

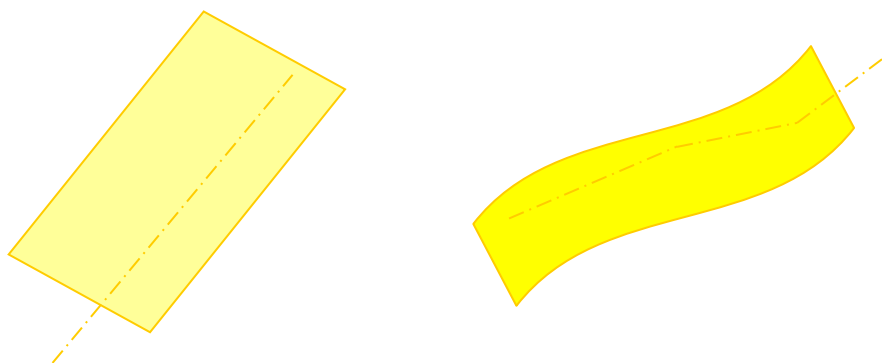
Погляньте з правого боку стежинки поруч із зайчиковою ніркою виглядає чиясь гостра мордочка. Хто це? (діти виставляють лисичку) Давайте рятувати зайчика (діти «проганяють» лисицю вихователь цікавиться, чому вони так вчинили).

Прислухайтесь хтось тупоче «туп-туп-туп», десь поряд нашої стежини (діти відгадують та виставляють ведмедя).

Ведмідь пропонує дітям вертатися додому, щоб не заблукати в лісі.

В кінці гри вихователь запитує, що вони робили, де побували, кого зустріла. Пропонує іграшки поскладати в скриньку, а пісок розрівняти долоньками та подякувати за цікаву гру.

Стежинка до лісу

№8

ПІДТЕМА: Хоровод осінніх листочків.

Мета: Розвивати комунікативні здібності, вміння працювати в колективі, дрібну моторику рук, сенсорні здібності. Продовжувати вчити маніпулювати прищіпками, закріпити осіннє явище «листопад», активізувати словник дітей назвами основних кольорів, ввести відтінок – оранжевий, вміння їх розрізняти. Виховувати доброзичливість, позитивний емоційний стан.

Обладнання: малюнки із зображенням «листопада», «золотої осені», опорні малюнки по змісту віршика для кращого запам'ятовування; на кожную дитину «гілочка» з картону та по три кланових листочка (жовтого, оранжевого, червоного кольору), по три прищіпки.

ХІД

1. - «Пальчики прокинулись», № 45.

2. Гра-забава: «Свято осіннього листя».

Здрастуйте, діти. (вихователь може одягнути костюм осені, на голові віночок із осіннього листя).

Подивіться за вікном золота осінь. Хто із вас любить гуляти по осінньому парку? Я теж люблю золоту осінь.

Тоді давайте підемо на «галявину» і погуляємо по золотих листочках. А спершу скажіть мені, чому їх так називають? Невже вони справді із золота? (розмірковування дітей) Візьміть листочки в руки та добре роздивіться їх. Давайте ми ними пограємося. (Вихователь читає вірш та разом з дітьми виконує рухи по змісту)

Ми – листочки, ми – листочки,	(діти стоять вільно, руки підняті)
Ми на гілочці сиділи,	(погойдують ручками)
Дмухнув вітер – полетіли.	(розбігаються)
Ми літали вертольотом	(бігають, кружляються)
І втомились від польоту.	
А на ранньому світанку	
Ми присіли всі на ганку.	(присідають)
Вітерець-пустун дмухнув –	(розбігаються, помахуючи руками)
Всі листочки знову здув!	
Ми всі разом полетіли	(повертаються на місця)
І на землю тихо сіли.	

Діти залишають листочки на підлозі. Вихователь пропонує походити по листочках і послухати, як вони шарудять (ш-ш-ш). діти можуть підняти листочок та розповісти який він гарний. Вони підкидають листочки догори і ловлять їх. Вихователь просить покласти листочок на долоньку й подути на нього. Чий листочок полетить далі?

Листопад, листопад!

Ось листочки у малят! (всі діти дують)

Листопад, листопад!

Жовте листя у малят! (дують діти, в яких жовте листя)

Листопад, листопад!

Червоне листя у малят! (дують діти, в яких червоне листя)

Листопад, листопад!

Оранжеве листя у малят! (дують діти, в яких оранжеве листя)

Дітки, а тепер обміняйтеся листочками із своїми друзями та назвіть колір листочка який даруєте.

Коли листя покривається багрянцем, тобто міняє свій колір, від легкого подиху вітру, кружляє, а потім падає долу, таке явище в природі буває тільки осінню і називається – листопад.

3. Давайте подивимось, як це відбувається. Я, Золота Осінь, перетворюю вас на маленьких чарівників. Ось вам «гілочка», листочки та прищіпки. (вихователь пропонує полічити скільки листочків та якого вони кольору, акцентує увагу на листочкові оранжевого відтінку). Вам потрібно прищепити листочки до гілочки, а потім сильно подути, відщипнути їх та спостерігати як листочки кружляють та падають (діти виконують, вихователь в разі потреби допомагає).

- Який чудовий листопад! Як називається це явище яке ми сьогодні створили? (відповіді дітей). А зараз, я перетворюю вас знову на діточок і ми все гарно поприбираємо. Дякую!

ТЕМА III: «Працьовита, щедра Осінь, збирає гарний урожай»

№9

ПІДТЕМА: «На городі»

Мета: Розвивати зв'язне мовлення, мислення, вміння працювати за зразком, вміння концентрувати увагу. Вчити створювати у піску «город», «висаджувати» на грядки овочі. Закріпити знання про овочі (огірок, помідора, капуста, морква, цибуля, буряк). Формувати узагальнюючі поняття, уявлення про вирощування рослин, їх користь для людей. Виховувати зацікавленість до оточуючого світу.

Обладнання: іграшка-песик Гавчик, муляжі овочів (великі) та маленькі для кожної дитини, ящик з сухим піском, машина-грузовик, «чарівний мішечок», ілюстрація «Песик на городі».

ХІД

1. - «Вітаннячко», № 8.

2. Знайомство із песиком Гавчиком

Діти, сьогодні в мене відбулася цікава зустріч. Ранком, по дорозі до дитячого садка я почула тяжке зітхання, зупинилась і побачила песика, який засмучено сидів біля дерева. Я його запитую: «любий песику, як тебе звати і чому ти такий сумний?»

«Мене звати Гавчик» - відповів песик і розповів свою пригоду. Як зранку бабуся з внучкою Катрусею, його улюбленою подружкою, взяли великі корзини і поїхали в село на город за овочами, а його забулися взяти з собою. Йому від цього дуже сумно, адже він розуміється в овочах, все про них знає: і як вирощувати, і як збирати, і які овочі корисні. Навіть показав малюнок де зображений «Песик на городі». Ось він. (діти розглядають і діляться враженнями)

Я песика Гавчика заспокоїла і привела до нас в групу, щоб він з нами погрався і поділився своїми знаннями про овочі, а ми йому розповімо про те, що відомо нам. Правильно я зробила? (песик Гавчик знайомиться з дітьми).

3. Пальчикова вправа: «Песик»

Долоні обох рук стулені. Великі пальці піднімаються й опускаються одночасно. Руки рухаються вперед, ніби собачка когось наздоганяє. Діти можуть промовляти: «гав-гав-гав»

Ось біжить собачка злий –
Розбігайтеся мерщій!

4. Гра «Чарівний мішечок»

Песик Гавчик загадує дітям загадки про овочі, або описує їх зовнішній вигляд, або вказує на смакові властивості, а діти шукають відповідний овоч у «чарівному мішечку», можуть мінятися ролями.

Загадка – «В зеленій сиджу коморі,

	А коса моя надворі»	(морква)
Опис –	«Червона, як кров, Кругла, як м'яч, Кришать мене в салат»	(помідора)
Смак -	«Гірка я на смак Сльози течуть просто жах»	(цибуля)

5. Садимо город (в піску)

Дітки, песик Гавчик вміє правильно садити овочі на городі. Давайте попросимо його, щоб і нас навчив (за допомогою вихователя та вказівками песика діти виконують практичні дії в піску: спочатку вказівним пальчиком правої руки роблять ямку, «саджать» туди овоч та загортають пісок долонькою).

Песик Гавчик розповідає дітям, що кожна рослина жива і для її росту потрібні певні умови – ґрунт, волога, світло і тепло. Висадивши овочі на окремі грядки: грядка з огірками, помідорами, грядка-моркви, капусти, буряка, цибулі. Діти імітують рухи:

- світить сонечко (рухи догори)
- ґрунт (пальчиками взрихляють пісок)
- поливають город (імітація поливання з лійки)
-

6. Пальчикова вправа «Коріння рослин»

Долоні опущені, стулені зовнішніми боками. Поки вихователь декламує вірш, діти розводять пальці, легенько стискаючи їх у кулак та опускають.

Коріння рослини
як серце в людини –
воду мов кров жене...

7. Гра «Кузовок»

От і Осінь. Поспішай –
Час збирати урожай.
Усі овочі зберемо,
Та до кошиків складемо.

Діти, настав час збирати урожай овочів, які ви з Гавчиком виростили. В машину-кузовок будете складати і називати овочі, яких багато, а в кошик Гавчика по одному овочу.

<u>Один-одна</u>	<u>Багато</u>
буряк	буряків
огірок	огірків
помідор	помідорів
цибуля	цибулин
капуста	капустин
морква	морквин

Дякуємо песику за приємну зустріч, пригощаємо кошиком з овочами. Прощаємося.

№10

ПІДТЕМА: «В саду груші, яблука беру»

Мета: розвивати сенсорні здібності через засвоєння сенсорних еталонів кольору і величини, координацію рухів, довільну увагу, зв'язне мовлення. Познайомивши з шнурівками, вчити в'язати вузлики (прив'язувати, засиляти). Вчити лічби в межах трьох, поняттям більше-менше. Закріпити знання про фрукти, їх смак, користь для організму, вміння класифікувати за ознаками. Виховувати бажання до здорового та корисного харчування.

Обладнання: муляжі фруктів (великі), фрукти з картону (груші, яблука) на кожну дитину по три штуки, два макети дерев, два кошика (великий, малий), розрізні картинки, шнурівки на кожну дитину.

ХІД

1. - «Апельсин», № 65.
2. Спочатку діти складають руки в «грушу» (всі пальці разом). Потім, починаючи з мізинця, загинають поперемінно кожен пальчик. Пальці опущені вниз – «шкірка». На останніх словах діти ховають руки за спину.

Ми ділили грушку
Нас багато – вона одна.
Оця частка – для зайчат,
Оця частка – для курчат,
А оця – для лисенят,
А оця – для ведмежат,
Оця частка – для лисиці,
Цю ми віддаємо киці,
Частка ця – для їжака...
Шкурка – для вовка!
Ой, злий вовк вже йде сюди!
Розбігайся хто куди!

3. Гра «Склади ціле»

Діти, маленька дівчинка Оленка порізала ненароком картинки навіть не помітивши, що на них було намальовано. А вам цікаво дізнатися, що ж то за картинки? Тоді будемо складати! (Вихователь роздає розрізані на 4-5 частин малюнки і діти складають, в разі потреби дорослий допомагає)

Що то за дивні речі намалював художник? Це що? (груша) Яка вона за кольором? За формою? Де росте? Що з неї готують? Чим корисна? (відповіді дітей)

А це що? (картинки декількох видів яблук) Які яблука бувають за кольором? Формою? Великою? Що смачненьке готують із яблук? Чи можна їсти сирі яблука? Чи можна їсти немиті яблука? Поясніть чому? (відповіді дітей) А як можна назвати груші та яблука одним словом? (фрукти)

4. Гра «У садку»

Малята, а де ростуть фрукти? (на деревах в садку) Як називаються такі дерева? (фруктові: яблуня, грушка) А чи хочете ви подивитися, як виглядають фрукти на деревах? (демонстрація ілюстрацій «У садку») Ось ми прийшли у «садок» (стоїть два «дерева», на землі біля них макети яблук і груш).

Але сильний вітер обтрусив всі фрукти і вони попадали на землю. Дітки, ось вам шнурівки, давайте прив'яжемо їх міцно до гілочок (вихователь показує, як це зробити). Щоб швидше йшла робота, давайте поділимося на

дві групи: дівчатка прив'язують яблучка, а хлопчики – груші (вихователь допомагає тим діткам, в яких не виходить маніпуляція із шнурівками).

Молодці! Як гарно ви впоралися з роботою!

5. Гра «Збираємо урожай фруктів»

Вихователь ставить перед дітьми два кошика, один великий, другий – малий. Пропонує дітям, зібрати (від шнурувати) у великий кошик – великі по величині фрукти, а в маленький – малі. При цьому наспівуючи пісеньку:

У великий кошик я кладу великі фрукти,
А в маленький – маленькі.

В кінці гри, обговорюють який гарний урожай фруктів вони зібрали. За добру працю вихователь частує дітей справжніми грушами та яблуками.

№11

ПІДТЕМА: «Гостинці для їжачка»

Мета: розвивати уяву, зосередженість, дрібну моторику рук, орієнтацію в просторі, пам'ять, зв'язне мовлення. Продовжувати вчити діям з прищипками, формувати вміння працювати за вказівкою вихователя, вчити розуміти та повторювати віршований текст обіграючи його відповідними рухами, характеризувати предмет. Виховувати дбайливе відношення до оточуючого світу.

Обладнання: іграшка-їжачок, муляжі фруктів на кожну дитину – силует їжачка з картону, 4-5 прищипок, по два яблучка або груші, картинки із зображенням по змісту тексту.

ХІД

1. Розучити вірш П. Воронька «Їжачок-хитрячок»

Діти відгадайте загадку:

Колючий клубочок
Забіг у садочок (їжачок)

Знайомтесь – це їжачок-хитрячок (демонстрація іграшки-їжачка), він хоче розповісти про себе віршик.

Їжачок-хитрячок
Із голок та шпичок
Пошив собі піджачок.
І у тому піджачку
Він гуляє по садку,
Натикає на голки
Груші, яблука, сливки.
І до себе на обід
Він скликає цілий рід.

Для кращого запам'ятовування використовуються малюнки-схеми по змісту тексту.

Запитати у дітей про їжачка: який він, що вміє робити, що любить їсти.

2. Рухлива вправа «Я маленький їжачок» (діти на підлозі показують, як їжачок бігає, як пихтить «пх-пх-пх», принохується тощо).

3. Гра з прищіпками «маленькі їжачата»

Їжачок-хитрячок прийшов до нас не один, а привів багато своїх маленьких діток (вихователь роздає дітям силуети їжачка та прищіпки), в яких починають виростати голки, ось такі (демонструє як прищеплювати, прищіпку – «голку» до спини їжачка). Молодці! Які гарні получились у вас їжачата. Скільки у вас їжачків? (один). А скільки голочок у їжачка? (багато). Давайте спробуємо полічити (один, два, три...багато).

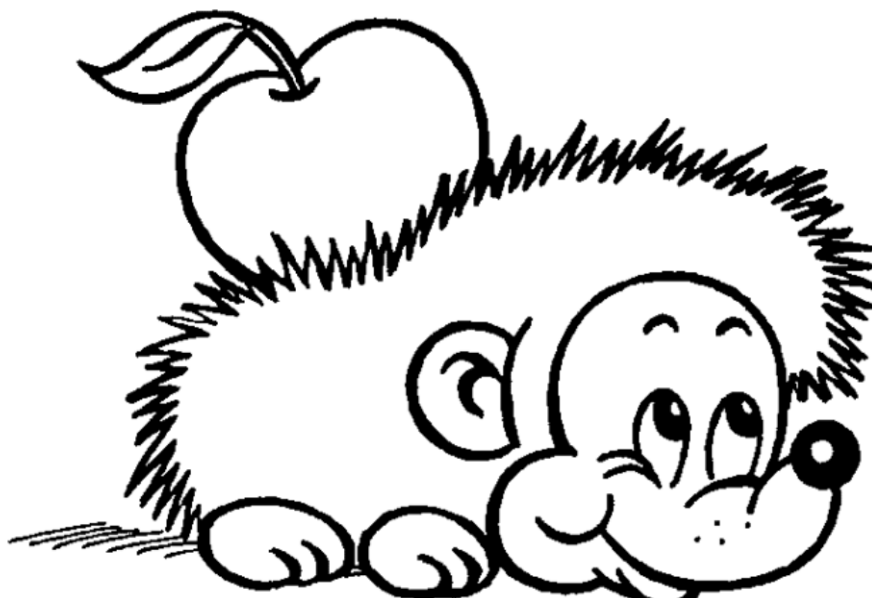
4. - «Млинці», № 3.

5. Гра «Гостинці для їжачка»

Діти пригощають їжачка фруктами, ставлять їх попереду носика (ніби їсть), нанизують вгорі на голки (везе на спинці), позаду їжачка (ніби загубив).

Діти лічать фрукти, які назбирав їжачок – одна жовта груша, ще одна зелена; одне червоне яблуко, ще одне рожеве, ще одне – зовсім маленьке – жовте яблучко.

Наприкінці гри влаштуємо танок їжачків-дітей.

№12

ПІДТЕМА: «Смачний обід для Пісочних Чоловічків»

Мета: розвивати просторове мислення, уміння працювати за зразком вихователя, техніку кругових рухів рук. Вчити проводити елементарну класифікацію, узагальнювати відповідну групу предметів, даючи їй назву, закріпити знання про фрукти та овочі. Виховати бажання створювати речі своїми руками.

Обладнання: «пісочниця з вологим піском», конверти на кожну дитину з розрізними предметними картинками, одна тарілка з фруктами, одна з овочами.

ХІД

1. - «На роботу», № 46.
2. Гра «Фрукти-овочі»

Діти, пам'ятаєте, я вам розповідала про Пісочних Чоловічків, які невидимо живуть у «пісочниці». Вони знають, що надворі – пора року Осінь,

що вона багата на врожай, але заплуталися в назвах. Вони так голосно сперечалися, що вирішила просити вас про допомогу. Допоможете? Пісочні Чоловічки переплутали фрукти та овочі та не знають як дійти згоди.

Потрібно посортувати на одну тарілку фрукти і чітко назвати їх, а в другу – овочі, і теж вимовити їх назву.

Це картопля – овоч;

Це яблуко – фрукт...

Дякую, малята! Я чую, як зраділи Пісочні Чоловічки, вони накінець запам'ятали, як що називається. А для вас ще одне завдання.

3. Гра «Завдання в конверті»

Діти отримують конверти з різними предметними картинками і складають із частин ціле (фрукти та овочі).

4. Гра «Їстівне-неїстівне»

Вихователь показує предмет, діти хлопають якщо він їстівний (морква, груша тощо) і ручки на колінах – якщо неїстівний (ложка, картинка тощо).

5. Гра «Смачний обід»

Поки ми з вами гралися, наші друзі зголодніли. Що ми їм запропонуємо на обід? (пропозиції дітей, обговорення, що готують із овочів, а що із фруктів) Вирішили напекти «картоплі», це улюблена страва Пісочних Чоловічків.

Станьте навколо «пісочниці» зачерпніть долонькою трохи піску, міцно стисніть до купки та скатайте невеличку кульку-картоплинку (вихователь демонструє прийом скачування). «Картоплинки» складаємо на дитяче деко, нібито запікаємо в імпровізованій печі (із великої коробки), та частуємо Пісочних Чоловічків, приказуючи:

Куштуйте на здоров'я!

Смачного!

Обережно, гаряче!

Пригощайтеся, будь-ласка!

Беріть, ще добавку!

Яка смачна картопля!

В кінці гри обговорюємо, чия картопля була найкругліша, пригадуємо, хто зліпив найбільшу картоплинку, хто маленьку, а хто більше всіх по кількості. Запитую, чи сподобався обід? Чи були ми старанні?

ТЕМА ІУ: «Любим маляткам про добрих звіряток»

№13

ПІДТЕМА: «Зайчик – довгі вуха...»

Мета: Розвивати образне сприйняття, творчу уяву, увагу, дрібну моторику рук. Закріпити знання про зайчика – його характерні ознаки, властивості; навички маніпулювати прищіпками. Формувати вміння вести діалог, вчити мові жестів, активізувати артистичні дані. Виховувати сміливість, впевненість у собі.

Обладнання: іграшка-зайчик, на кожну дитину по чотири прищіпки, макет зайчика з картону (без вушок), набір іграшок (ведмедик, лисичка, їжачок, вовчик), картина «У лісі» (тварини).

ХІД

1. - «Зайчик», № 17.
2. Розучити вірш Г. Бойка «Зайчик»

Довгі вуха, куций хвіст,
Невеличкий сам на зріст
На городі побував,
Нам капусту попсував.
Довгі ноги – скік та скік
Ми побігли – він утік.

Вихователь задає питання та уточнення змісту вірша: який хвіст, які вуха, де побував, що попсував, діти відповідають і показують.

3. Гра «Лісові мешканці»

Одного разу на лісовій галявині зібралися всі мешканці лісу: вихователь виставляє звірят, а діти називають (ведмежатко, лисенятко, їжачок-хитрячок, вовчик, білочка). Не було тільки зайчика. Звірята почали його гукати, спочатку тихо (діти вигукують «зайчику»), а потім все голосніше: «зай-чи-ку!». Не озивався зайчик. Почали звірі гадати, що могло з

ним трапитися. Вовчик каже: «Може його хтось упіймав?». А лисичка: «Може у лісі заблукав?». Малята а як ви гадаєте? (розмірковування дітей)

Тут звірята почули, як хтось тихенько плаче під кущем. Вони заглянули, аж там сидить зайчик (вихователь показує зайчика – без вушок).

- Зайчику, що трапилось? – запитують у нього звірята.
- Я бігав, стрибав, сильно розігрався зачепився вушками за гілочку, смикнув – вушка відірвалися, - відповів зайчик.
- Не біда – заспокоїли його звірята, ми попросимо діток і вони тобі прищеплять нові вушка.
- Діти виконаєте побажання звірят? (діти погоджуються, вихователь роздає силуети зайчикової голівки та прищіпки)

4. Вправа з прищіпками «Зайчик – довгі вуха...»

Вихователь показує, як потрібно прищепити вушка, акцентує увагу, що вушка кріпляться вгорі голови, один біля одного. Використовуємо диференційний підхід до діток, які перші виконали завдання, пропонує подовжити вушка, прищепивши ще по одній прищіпці на кожне «вушко». Обігруємо персонажі повторюючи віршик Г. Бойка «Зайчик».

5. Гра «Кого на стало»

Вихователь висаджує перед дітьми всіх звіряток, пропонує закрити очі, тим часом забирає одну іграшку, запитуючи, кого не стало (діти розповідають про його характерні ознаки, поведки).

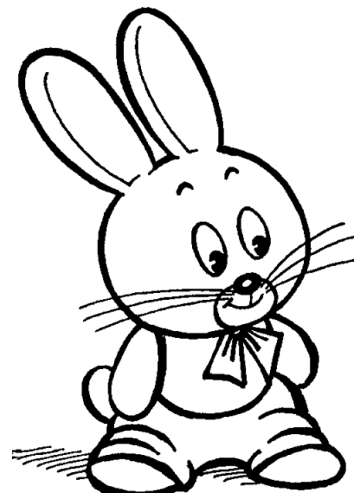
Потім забирає по дві іграшки: кого не стало? Наприкінці гри, вихователь просто міняє іграшки-звірята місцями, запитує кого не стало (діти відповідають, що всі іграшки на місці, по черзі називаючи їх).

6. Гра «Білочки-зайчата»

Вимовляє слова, діти виконують відповідні рухи.

Гей ви, діточки-малята,
Пострибайте, як зайчата!
Стриб! Стриб! Стриб!
А тепер часу не гайте,
І як білочки стрибайте:
Стриб! Стриб! Стриб!

Зайчик довгі вуха...

№14

ПІДТЕМА: «Хатинка для зайчика»

Мета: Розвивати увагу, сприйняття розміру, просторові уявлення, кмітливість. Вчити за допомогою лічильних паличок відтворювати на піску вертикальні та горизонтальні лінії (будиночок), вчити взаємодіяти через гру в «пісочниці» з реальними подіями (нірка зайчика). Закріпити знання основних кольорів, поняття «високий-низький», «великий-маленький». Виховувати інтерес до навколишнього світу.

Обладнання: іграшка-зайчик, ящик із сухим піском, лічильні палички двох кольорів (зелений, червоний), іграшкові меблі, посуд, ілюстрація із зображенням нори зайця.

ХІД

1. Повторити вірш Г. Бойка «Зайчик»

2. Гра «Де заховався Зайчик»

Коли діти закривають очі, вихователь ховає зайчика серед іграшкових меблів, в полі зору дітей.

Запитання: де заховався зайчик, що він там робить (зайчик заліз на шафу і тепер боїться з неї злізти) і т.д.

3. - «Зайці-молодці», № 14.

4. *Зайча малесеньке ось де, своїми вушками пряде.*

(підняти вказівний та середній пальці правої руки вгору, підтримуючи решту великим пальцем та поверни руку із сторони в сторону).

Зайча під кущиком сидить,

(рухати вказівним та середнім пальцями)

Зайча від страху все тремтить.

(швидко похитувати рукою праворуч-ліворуч)

А раптом поруч лиска?

(пальцями лівої руки м'яко пройти)

А може вовчик близько?

(Постукують пальцями лівої руки по стегну)

Тихенько зайчик наш зітхнув –

І в поле хутко дременув.

На останні рядки піднімати та опускати «заячі вуха», згинаючи та випрямляючи вказівний та середній пальці правої руки і, нарешті, сховати праву руку за спину (на останнє слово).

5. Гра «Хатинка для зайчика»

Діти, послухайте, що я розповім вам, про нашого Зайчика. Скоро настане зима. Усі тварини від лютого холоду поховаються, а в зайчика немає ні нори, ні гнізда. Сьогодні під кущем виспиться, завтра в ярочку приляже: де ямку викопає, там у нього й дім. Але, як важко йому від ворогів сховатися, то лиска на нього чатує, то вовчик до слідів принохується. Давайте збудуємо для нього хатинку, де він буде жити поживати та й страху не знати.

Щоб хатинка була міцна ми будемо її будувати ось із таких паличок, а щоб вона була яскрава то вибирати потрібно палички двох кольорів-зелені та червоні (вихователь демонструє, як із лічильних паличок будується хатинка).

Коли хатинки будуть збудовані обіграти їх.

а) зайчик обідає в хатинці... - Що любить їсти зайчик? (моркву, травичку, капусту, кору дерев).

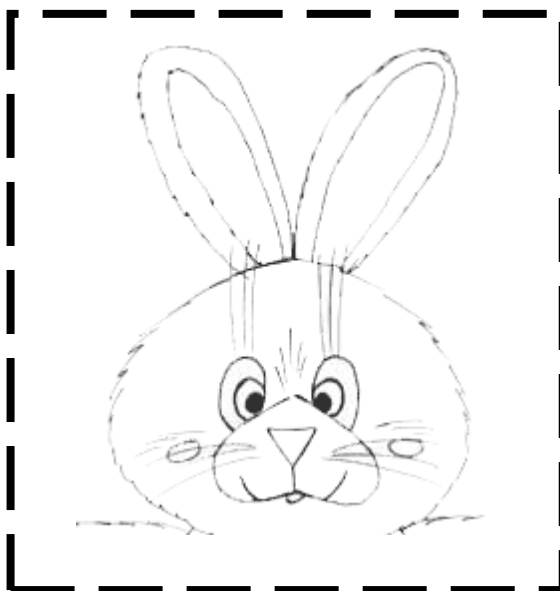
б) зайчик ліг поспати... - Як лагідно можна ще назвати зайчика? (зайченятко, зайчатко, зайчулька тощо). Який зайчик? (описати)

в) зайчик ховається в хатинці від ворогів... - Чи є вороги у зайчика? Чому ми вважаємо лисицю та вовка ворогами зайця?

6. Ритуал «прощання з пісочком»

Пісочок розгладити, лічильні палички поскладати в коробочку. Зайчикові подякувати за зустріч та гру.

Хатинка для зайчика.

№15

ПІДТЕМА: «Куди прямував ведмедик?»

Мета: сприяти розвитку пам'яті, мислення, інтелекту дитини, стимулювати допитливість, кмітливість. Вчити активно пізнавати предметний світ, орієнтуватися в просторі, концентрувати свою зорову та слухову увагу. Поповнювати словник дитини: напрамок, ліворуч, праворуч, вперед, назад. Виховувати інтерес до гри в піску.

Обладнання: ящик із сухим піском, персонажі казки «Три ведмеді» (настільний театр), іграшка-ведмежатко, набір маленьких іграшок-звірів, конверти з картонними деталями для складання «стрілочки-напрямку».

ХІД

1. - «Моя сім'я», № 6.
2. Вихователь розповідає казку «Три ведмеді» супроводжуючи демонстрацією театру в піску. Діти супроводжують слова педагога рухами.

Три ведмеді лісом йшли,
Дуже різні всі були:
Батько дуже був великий,
Мати – менша зростом,
А синочок ведмежатко –
Малесенький просто!
Полюбляв з ляльками грати
Та під соснами стрибати.

3. Гра в піску «Куди прямував ведмедик?»

Малята, ось ведмедик Мишко (показує іграшкового ведмедика).

На узліссі вздовж дороги
Йде ведмедик клишоногий,
Неквапливо йде вперед
І шукає: де тут мед?

Він не любить довго спати, любить лісом походжати, бо Мишко дуже допитливий і сміливий. От і сьогодні він вирішив сам вирушити на прогулянку (Вихователь ставить ведмедика у пісочницю, продовжує розмову, пересуваючи іграшку в різних напрямках. В ході бесіди спонукає дітей уважно слухати та правильно називати напрямки, в яких рухається ведмедик).

Вранці прокинувся ведмедик, позіхнув солодко, виліз із свого затишного барлогу і раптом бачить прямо попереду нього на куці малина достигла (вихователь пропонує дітям в заданому напрямку виставивши картинку або муляж малини).

«Е, - думає собі Мишко, - ось і сніданок гарний трапився, зараз я малинкою поласую». І пішов до малинового куща. В який бік пішов ведмедик? (прямо, вперед) Поки ведмедик їв, весь у сік малиновий забруднився. «Ні, - гадає, - не можна бути таким брудним та неохайним треба повернутися додому та рушничком витертися, щоб матуся і татусь не сварили мене». І ведмедик повернув додому. Куди пішов ведмедик? (назад)

Вдома нікого не було, він швиденько вмився, рушничком чистенько втерся (діти імітують) і знову вийшов гуляти. Чує – а праворуч від барлогу (насип піску) на дереві пташечка таку гарну пісеньку співає (діти виставляють пташечку). Тьохкає, немов срібні дзвіночки переливаються. Мишко замилувався гарною піснею пташечки і вирішив підійти поближче, щоб краще її було чути. В який бік прямував ведмедик? (праворуч) Послухав Мишко пташиний спів, аж тут бачить – прудко побіг по стежці зайчик, а за ним – хитра лисиця. (діти виставляють на пісок персонажів)

«Неподобство! – сказав ведмедик – лисиця вкрай знахабніла: зайчика з'їсти хоче. Треба допомогти довговухому!». І ведмідь побіг за ними. В який бік побіг ведмедик? (ліворуч)

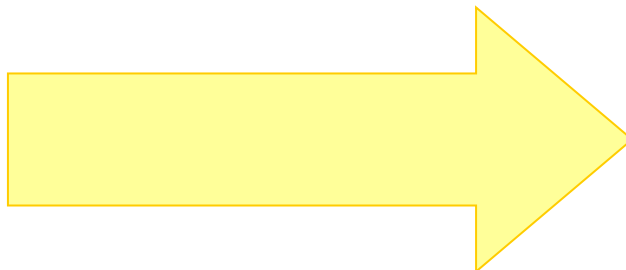
Прибігає, бачить: зіщулився зайчик під дубком і дрижить від страху, а лиска перед ним стоїть (діти програють задану ситуацію), стоїть, облизується. Добрий ведмедик заступив собою зайчика. Де став ведмедик? (перед зайчиком, між лисицею і зайчиком) Де знаходився в цей час зайчик? (позаду Мишка) Де знаходилася лисичка? (попереду ведмедика) ведмедик прогнав хитру лиску і врятував зайчика. Ось такий наш Мишко молодець.

Вихователь пропонує малятам самостійно розказати і показати, куди ходив по лісі ведмедик (вперед, назад, праворуч, ліворуч).

4. Гра «Завдання в конверті»

Діти із трикутника і прямокутника «вчать» ведмедика Мишка складати «стрілочку», яка вказує напрямок – для того, щоб не заблукати в лісі і щоб його татусь і матуся могли легко знайти.

«стрілка-напрямок»

№16

ПІДТЕМА: «Запрошуємо на гостини»

Мета: Закріпити знання дітей про тварин та їхнє живлення; вміння чемно вітатися, пригощати; вчити артикулювати звук «у», промовляючи його довго і плавно на видиху; збагатити словник дітей словами назвами тварин та назвами предметів живлення; закріпити вміння ліпити предмети кулястої форми з піску; розвивати мовлення, дрібну моторику м'язів рук, уяву; виховувати турботливе ставлення до тварин та виховувати елементарні навички поведінки.

Обладнання: ящик з вологим піском, силуети зображення песика, ведмедика, білочки та предметів живлення; імпровізована піч, справжні пиріжки.

ХІД

1. - «Білка», № 43.
2. Вихователь запрошує дітей сісти на стільчики навколо ящика для ігор із піском.

Ми зібралися, малята,
Щоб гостей своїх стрічати.
Наші гості не прості –
Це тварини, наші друзі малі.
Йде до нас вже перший гість –
Це весела й добра вість!
(вихователь показує зображення білки)

Хто прийшов до нас, малята?

Кого будемо вітати?

(діти відповідають, вітаються, ставлять зображення білки в лісок)

Білка, білочка маленька

Руда, спритна й веселенька

До нас прийшла на гостини

Чим пригощати нам тварину?

(діти відповідають, ставлять зображення їжі поряд із білкою)

Білку, білочку руденьку

Дуже радують опеньки.

Ще й горішками почастували –

Смачно білочку нагодували!

(вихователь бере в руки зображення ведмедя)

Йде до нас іще один гість:

Він любить малину

І мед теж він їсть.

Хто прийшов до нас малята?

Кого будемо вітати?

(діти відповідають, вітаються, ставлять зображення ведмедя в ящик з піском)

Підкажіть мені малята,

Чим ведмедя пригощати?

(діти відповідають, вибирають зображення і ставлять в ящик із піском поряд із ведмедиком)

Діти, ви мені скажіть,

Я не знаю – підкажіть:

Ведмедик взимку по лісу гуляє

Чи в бар лозі спить – відпочиває?

(діти відповідають)

Ведмежатко до весни

Міцно спить і бачить сни.

Сниться, як йому в барліг

З медом принесли пиріг.

Ведмедик зрадив і заревів:

- у-у-у, у-у-у.

(голосно-тихо)

Від радості він голосно ревів:

- у-у-у, у-у-у.

Втомився і тихенько заревів:

- у-у-у, у-у-у.

Прокинувся тато ведмідь

І почав ведмедика сварить:

- у-у-у, у-у-у.

А малий ведмедик відповів:

- у-у-у, у-у-у.

І заснув.

Залишимо ведмедів ми відпочивати,

Будемо нових гостей стрічати.

(бере в руки зображення песика)

Хто прийшов до нас малята?

Кого будемо вітати?

(діти називають, вітаються, ставлять зображення песика в пісок)

Приємно песика вітати

А чим його будемо пригощати?

(діти відповідають, ставлять зображення їжі поруч із песиком)

Песик радий якщо даси

Шмат смачної ковбаси,

Кістку чималеньку

І цукерок жменьку.

Молодці, дівчата і хлоп'ята!

Вмієте чемно гостей ви стрічати.

Ще пропоную вам, малята,

Їм пісню і танок подарувати.

3.

- «Найкращі вітання», № 8.

Діти стають в коло.

Ми гостей вітаємо,

Щедро пригощаємо (по колу),

Весело танцюємо

Й пісеньку співаємо.

Барабани: бу-бу-бу (кулачки)

І на дудці: ду-ду-ду (пальчики)

Граєм, граєм, виграваєм

І гостей усіх вітаєм (плескаємо)

Скажіть мені, хлопчики й дівчатка,
Чим любити ласувати ви, малята?
(діти відповідають, потім вихователь продовжує)

4. І дівчата, і хлоп'ята
Полюбляють пиріжки.
Давайте наліпимо їх багато,
Щоб пригощатись залюбки.

Діти підходять до ящика із вологим піском і ліплять «пиріжки» разом із вихователем: набирають у долоні пісок і стискають між двома долоньками, щоб утворилися «пиріжки». Готові вироби викладають на тарілку.

Ось які у нас пиріжки:
І кругленькі, і смачні
Ставте пиріжки у пічку випікатись
Разом всі ми будемо прощатись.
(ставлять тарілку в імпровізовану піч)
Поки із вами ми трудилися –
Наші руки забруднилися.
Підемо водичку із милом просити
Ручки чистенько помити.

5. Поки діти миють руки, вихователь замінює «пиріжки» на справжні. Діти сідають до столу і пригощаються справжніми пиріжками.

ТЕМА Y: Світ геометричних фігур

№17

ПІДТЕМА: «Весела лялька-неваляйка»

Мета: формувати знання про форму предметів, закріпити основні кольори; розвивати увагу, колір, дрібну моторику рук; вчити фантазувати та порівнювати; виховувати акуратність, точність і наполегливість.

Обладнання: Велика іграшка ляльки-неваляйки, відерце з гудзиками, мисочка з невисокими краями, картонні кольорові фігурки, чарівна торбинка.

ХІД

1. - «Доброго ранку», № 47.

2. Ігровий момент «Зустрічаємо гостей»

Діти до нас завітала чудова лялька (вихователь показує ляльку-неваляйку). Pozнайомтеся із нею (діти запитують, як звати ляльку та називають своє ім'я). якого кольору платтячко в нашої ляльки? (діти відповідають) А що у неї на голівці? Шапочка якого кольору? На що схожа лялька-неваляйка? (на сонце, м'ячик, колобок, апельсин, снігову бабу) намалуйте пальчиком в повітрі ті предмети, що ви назвали.

3. Вірш Марії Познанської «Моя ляля»

(діти імітують рухи)

Є ляля у мене,
Похожа на мене,
Ну, просто як менша
Сестричка моя:
В обох нас косички
В обох круглі личка,
І навіть всміхається ляля, як я.
Однакові очі і в неї і в мене;
Однакові плаття: зелене й зелене
І в неї косинка, і в мене косинка,
І навіть зовуть нас:
Маринка й Маринка.

4. Гра «Опиши ляльку»

Діти погляньте, які гарні виразні очі у нашої ляльки. Якого вони кольору, форми? Покажіть, як ви вмієте кліпати очима (діти кліпають)

Послухайте віршик:
Очі, очі, оченята,
Як заплющу – буду спати,
Як відкрию – все побачу,
Як насварять – то заплачу.

Діти повторюють віршик та виконують дії за змістом.

У нашої ляльки на обличчі є симпатичний носик. Який носик? Покажіть мені пальчиком вам носик. Що робить ваш носик? (діти відповідають)

5. Гра «Відгадай за запахом» (Методика Монтессорі)

Шість коробочок із різним запахом:

- 1) чай
- 2) кава
- 3) лимон
- 4) цибуля або часник
- 5) лавровий лист
- 6) запашна троянда

Діти нюхають, вдихаючи через ніс, відгадують запах, обговорюють, пропонують понюхати ляльці.

6. Гра «Подарунки для ляльки»

Подарунки – картонні кольорові фігурки – знаходяться в чарівній торбинці. Дитина дістає одну фігурку і відгадує, що це таке. Наприклад, про червоний круг можна сказати, що це може бути в подарунок ляльці м'ячик, кулька, квіточка тощо.

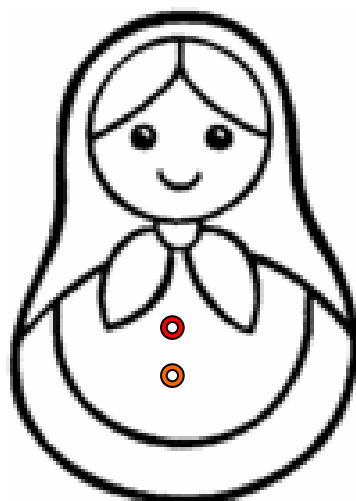
7. Гра «Фотографія на згадку»

Лялька-неваляйка дякує вам за подарунки, ви дуже гарно з нею гралися. Тому, вона принесла вам жовте відерце із чарівними гудзиками. Дуже хоче сфотографуватися на згадку. («фотографуються»)

А ось і фотографія (показує плакат із силуетом ляльки). Та чогось на ній не вистачає (діти відповідають). Давайте закінчимо фотографію. А допоможуть нам гудзики. (вихователь пропонує занурювати руку гудзики, знайти їх тільки круглої форми і викласти очі, ротик, носик та прикрасити платтячко, коментуючи свої дії)

Ну, ось ми закінчили роботу. Неваляйці дуже подобається «фотографія». Молодці!

Фотографія ляльки неваляйки (з гудзиків круглої форми)

№18

ПІДТЕМА: «Де заховалась мишка?»

Мета: Закріпити знання геометричних фігур: трикутник, круг, квадрат; вміти знаходити схожі за формою предмети у навколишньому середовищі. Розвивати пам'ять, мислення, зоровий орієнтир, дрібну моторику рук, сенсорні навички. Виховувати позитивне сприйняття світу.

Обладнання: іграшка-мишка, демонстраційний плакат із зображенням квадрата, круга, трикутника; на кожну дитину смужка із віконечками різної форми в яких сидить «мишка» та силуети геометричних фігур, які підходять до віконечок по кольору і формі.

ХІД

1. Діти, погляньте, хто до нас завітав? (демонструє іграшку мишку)
Запитання: Мишка яка? Де вона живе? Чим живиться? Як бігає? Який в неї голос? Кого боїться? (відповіді дітей)

2.

- «Мишка», № 27.

Бігли прудко уздовж річки

Дві веселі мишки.

Бігли швидко, бігли зрання –

З бігу це було змагання.

Рухи вказівного та середнього пальців обох рук по поверхні столу від себе до краю. Вправу повторити кілька разів.

3. Гра «Що це таке?»

Мишка принесла із собою чарівні геометричні фігури, але забулася їхню назву. Подивіться уважно та назвіть ці фігури. (виставляє плакат із намальованими на ньому фігурами: круг, квадрат, трикутник)

Що рівненьке, гарне, гоже,
І чомусь доволі схоже
На тарілку, на клубочок,
На люстерко, на віночок,
І на сонечко, що світить нам навкруг?
Певно, дітки добре знають, що це ... (круг)

Так це круг. Як ми називаємо предмети, що схожі своєю формою на круг? (круглі, круглої форми) Правильно.

Вихователь звертає увагу малят на трикутник.
Знаєш цю фігуру ти:
Є у неї три кути.
Вона трохи схожа, дітки,
На ялинку, пірамідку.
Хто згадає із маляток,
Як фігуру цю назвати? (трикутник)

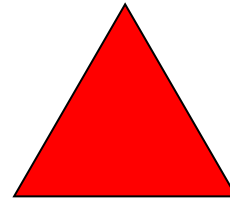
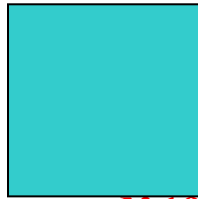
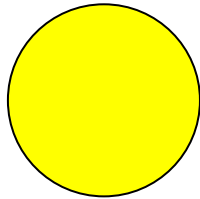
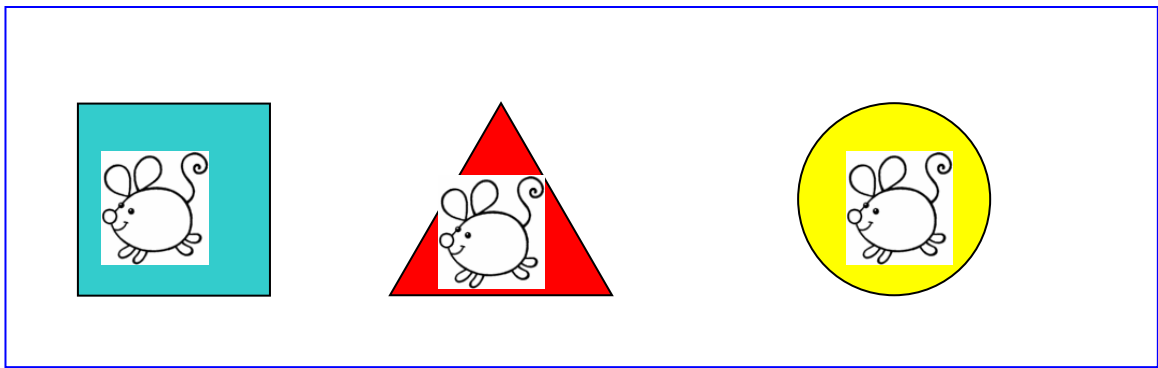
Ось, погляньте навкруг нас, як багато іграшок яка із них має круглу форму? (м'ячик) Яка має форму подібну до трикутника? (пірамідка)

Вихователь об'єднує дітей у дві команди – «М'ячик» та «Пірамідка». Кожна команда відбирає тільки ті предмети, які мають форму символу їхньої команди. Запитання: Що це таке? (помідор) Якої він форми? (круглої) Яку геометричну фігуру нагадує нам помідор? (круг) А на яку іграшку більше схожий помідор: на м'ячик чи на пірамідку? (на м'ячик) Якій команді належить цей предмет? (команді «М'ячик») і т.д.

4. Гра «Де заховалась мишка?»

Вихователь роздає дітям широкі смужки картону різного кольору (будиночки) в яких вирізані три отвори (віконця) із намальованою мишкою та силуети геометричних фігур (квадрат, круг, трикутник), які по формі та кольору підходять до віконць. Показати дітям іграшку кішки, яка готується йти на полювання. Щоб врятувати кожну мишку, слід закрити віконця фігурою такої ж форми та кольору будиночка – тоді кішка не помітить вікно. Поки кішка задрімала, діти ховають мишок. Якщо дитина неправильно виконує завдання, кішка прокинувшись забирає мишку.

«Де заховалась мишка?»

№19

ПІДТЕМА: «Чия ковдра краща»

Мета: Розвивати цілеспрямоване зорове сприймання форми, уміння порівнювати і розрізняти геометричні фігури, орієнтацію на обмеженій площині. Вчити викладати візерунки із плоскісних геометричних фігур. Виховувати бажання творити своїм руками.

Обладнання: ілюстрації різних візерунків із геометричних фігур, іграшки-звірят, прямокутники 10*15 см. білого кольору, набір різнокольорових геометричних фігурок (квадрата, круга, трикутника), широка миска з лущеним горохом (2 кг).

ХІД

1. Гра з горохом «Хованки»

Наш давній знайомий ведмедик-Мишко любить гратися у «хованки», його друзі також. Вони всі від нього поховалися в горох. Пішли їх шукати! (У великій, широкій мисці з лущеним горохом заховані іграшки-кіндери, діти засовують руки в миску, перебирають горох, шукають іграшки; знайшовши називають хто це (білочка, зайчик..) та залишають у себе).

2. - «Мої веселі пальчики», № 62.

Мої пальчики всі славні,
Вони роблять різні справи.

(підняти руки вгору та повертати долоні всередину та на зовні)

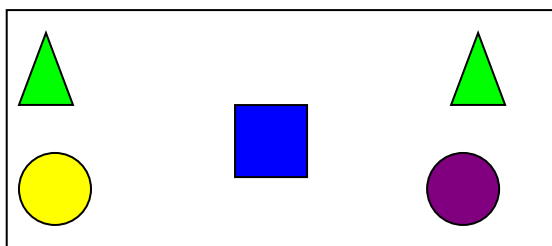
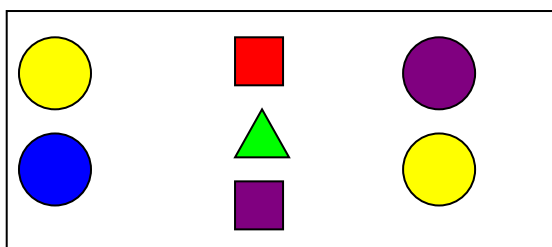
П'ять їх рівно на руці –

Вони старанні усі.
 Вміють пальчики плескати,
 (плескають в долоні)
 На сопілочці пограти,
 (наслідувати рухи відповідно до тексту віршика)
 Вміють м'ячик підкидати,
 І білизну вміють прати,
 І підлогу підмітати,
 А ще вміють рахувати.
 Вміють гладити й щипати,
 На прощання покивати.
 Мої пальці на руці –
 Дуже-дуже вмілі всі.

3. Гра «Чия ковдра краща»

Вихователь роздає дітям «ковдри» - прямокутники із білого картону та набір різнокольорових геометричних фігур. Демонструє ілюстрації із зразками візерунків. Пропонує дітям оздобити «ковдру» для маленьких звірят, це буде «теплий» подарунок взимку. В кінці гри конкурс «Чия ковдра краща». Вихователь хвалить кожну дитину, а найкращі роботи виставляє на стенд. Запитує, які геометричні фігури використовувала (квадрат по середині, трикутник у верхньому лівому кутку або вгорі, кружечки внизу або збоку тощо).

Ковдри-зразки

№20

ПІДТЕМА: «Чарівні віконця доброї Феї (рамки Монтессорі)»

Мета: Розвивати у дітей вміння пізнавати і розрізняти форму плоских фігур та їх розміщення на площині (за допомогою зору та на дотик); розвиток дрібної моторики рук, динаміки і координації рухів, формувати елементарні математичні навички.

Обладнання: лічильні палички; для кожної дитини – набір рамок і вкладишів Монтессорі; папір, олівець.

ХІД

1. Пальчикова вправа: «Мої веселі пальчики» (повторити)

Мої пальчики всі славні,
Вони роблять різні справи.
П'ять їх рівно на руці –
Вони старанні усі.
Вміють пальчики плескати,
На сопілочці пограти,
Вміють м'ячик підкидати,
І білизну вміють прати,
І підлогу підмітати,
А ще вміють рахувати.
Вміють гладити й щипати,
На прощання покивати.
Мої пальці на руці –
Дуже-дуже вмілі всі.

2. Гра «Склади фігуру» з лічильними паличками.

Вихователь малює в повітрі геометричну фігуру (□○△) діти відгадують і відтворюють її з лічильних паличок. В кінці разом рахуємо із скількох паличок вийшов квадрат або трикутник тощо.

3. Гра «Чарівні віконця доброї Феї» (рамки Монтессорі).

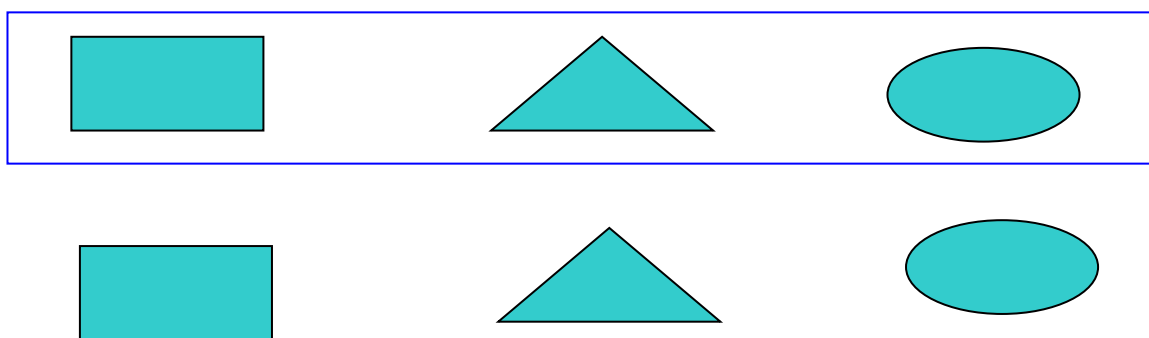
В чарівному лісі живе добра Фея. Рамки - віконця будиночка доброї Феї, а вкладиші – віконниці, якими Фея зачиняє свої віконечка на ніч щільно-щільно, щоб комар не пролетів через віконце в будиночок. А коли настає ранок і Фея хоче побачити сонечко, вона спішить відчинити віконниці й випустити теплі, світлі промені. (діти підбирають за кольором і формою вкладиші до рамок і щільно закривають отвори віконця)

Фея у нас чарівна і віконечка Феї теж чарівні. Вони можуть допомогти нам намалювати різні малюнки (за допомогою рамок діти обводять контури олівцем).

- кружечки – «печемо млинці»;
- квадратики – «скатертина»;
- трикутники – «пірамідки».

Настала ніч. Фея пропонує нам позмагатися: хто швидше закриє всі віконечка.

Рамки Монтессорі

ТЕМА VI: «Ось і прийшла довгождана Зима...»

№21

ПІДТЕМА: «Сніжинки-веселинки»

Мета: Розвивати творчу уяву, мислення, пам'ять, сенсорні навички, динаміку і координацію рухів. Вчити відтворювати «сніжинку» за

допомогою прищіпок, закріпити знання про форми та колір. Виховувати естетичний смак.

Обладнання: з фольги – велика, гарна сніжинка; лялька Оленка в зимовому одязі; на кожну дитину кружечок із білого картону та 4-5 прищіпок білого кольору.

ХІД

1. Гра «Одягнемо ляльку на прогулянку»

Діти, от і настала сама улюблена і весела пора року, нагадайте яка? (вірно, зима) А чому її називають веселою? (багато снігу, можна кататися на санчатах, грати в сніжки) От і нашій ляльці Оленці захотілося прогулятися зимового дня. (вихователь виставляє ляльку і шафу з ляльковим одягом) Тільки вона не знає, який одяг їй вибрати. Давайте допоможемо їй одягнути. (діти підбирають теплий зимовий одяг – штанці, шубку, шарфик, шапочку, рукавички, чобітки – коментують свій вибір; щоб не замерзнути і застудитися)

Як гарно ви зібрали ляльку Оленку. А якого кольору шубка? А шапочку, шарфик і рукавички чому ви вибрали одного червоного кольору із білою смужкою? (це комплект) А якого кольору шнурівка на чобітках? Можна іти на прогулянку.

2.

- «Дітки», № 44.

(пальці обох рук стиснуті в кулачки.)

Пішли пальчики гуляти,

(великі пальчики немов би стрибками рухаються по столу)

Другі їх наздоганяти.

(по столу рухаються вказівні пальці)

Треті пальчики біжать,

(рух по столу середніх пальців у швидкому темпі)

А четверті - не спішать.

(повільний рух, підмізничних пальців по поверхні столу)

П'ятий пальчик пострибав,

(по столу рухаються мізинці)

Край доріженьки упав.

(плеснути обома долонями по поверхні столу)

3. Вправа на дихання «Сніжинка»

Сіла сніжинка

На рукавичку

Дітки дмухнули –
Стала водичка.

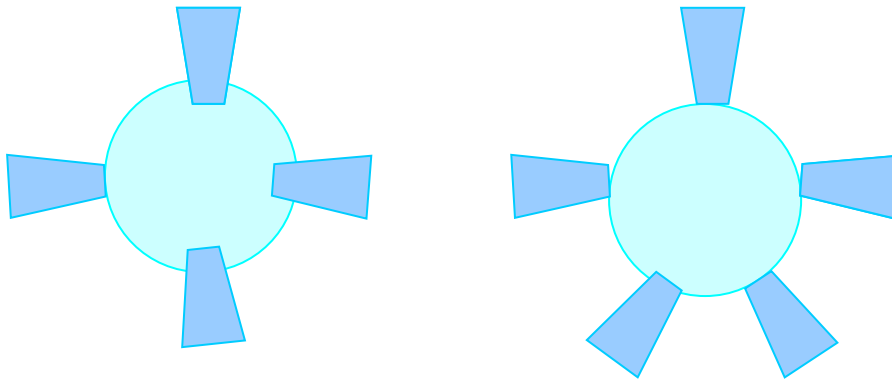
Вихователь кладе дітям на долоньки ватку і вони її здмухують: вдих через ніс, видих через рот.

4. Гра з прищіпками «Сніжинки-веселинки»

Погляньте, яка гарна сніжинка впала ляльці на рукавичку (діти розглядають сніжинку, називають її форму, колір) А хочете, щоб сніжинок стало багато? (діти погоджуються) Тоді зробимо сніжинки-веселинки за допомогою прищіпок.

Вихователь демонструє прийом причіплювання по контуру круга; допомагає в разі потреби дітям; в кінці обігрують зроблені «сніжинки»; кружляють з ними, присідають тощо.

Сніжинки-веселинки

№22

ПІДТЕМА: «Казкова зимонька-зима!»

Мета: Розвивати дрібні моторні навички; розвивати уяву, мовленнєву активність. Формувати початкові композиційні навички; вчити використовувати виражальні можливості, кольорові уявлення. Збагачувати знання дітей про ознаки зими. Виховувати почуття прекрасного.

Обладнання: зображення зимового лісу на ілюстраціях, таця з манною крупою, шнурівки білого або блакитного кольору, силуети дерев без крони, макети дерев, кущів, вата.

ХІД

1. Вірш В. Паронової «Зима»

Зима

Сніг біленький та м'який
Подивитись любу.
І дерева, й малюки
Одягають шуби.

Вихователь демонструє ілюстрації із зображенням зимових пейзажів. Діти визначають пору року. Обговорюють, чим зима приваблива? Який казковий зимовий ліс!

2. Композиція на маній крупі та з ватою «Зимовий ліс».

Вихователь виставляє тацю із манною крупною, набором макетів дерев, вату і запрошує дітей прогулятися казковим, засніженим зимовим лісом. Діти малюють по манці стежини, розставляють дерева, вкривають їх ватою-снігом, посипають манку зверху «сніг іде». Обігрують композицію, любуються чудовим пейзажем, порівнюють із справжніми краєвидами, підбирають образні порівняння: дерева ніби в білих шапках, а ялинки в шубах; так кругом біло – ніби хтось розлив сметану тощо.

3. - «Дерева», № 33.

Підняти обидві руки долонями до себе, широко розставити пальці.

4. Гра «Завдання в конверті»

Вихователь роздає дітям конверти в яких силует дерева без крони і білий або блакитний шнурок.

Завдання: прикрасити зимове дерево, викласти шнурком крону.

Зимове дерево (крона із білого шнурка).

№23

ПІДТЕМА: «Свято сніжинок»

Мета: Розвивати творчість, уяву, дрібні моторні навички, активне мовлення. Вчити створювати художній орнамент; закріплювати навички малювання пальчиком по піску кола, довгих, коротких ліній. Виховувати вміння працювати в колективі, бажання допомагати один одному.

Обладнання: ящик із сухим піском, велика сніжинка, коробка із маленькими сніжинками, відрізок тканини блакитного кольору 1м*1м, шаблони сніжинок, папір, олівець.

ХІД

1. - «Вертоліт», № 38.

2. Вірш В Довжика

Срібна зірка біла-біла
На мою долоньку сіла.
І як сіла, так розтала –
Голуба водиця стала.

Запитати: про що цей вірш, чому сніжинка розтала, на що вона перетворилася?

Вихователь показує дітям велику сніжинку, що вирізана із фольги.

До нас у гості прилетіла велика сніжинка зі своїми подружками.
(роздає дітям маленькі сніжинки)

2. Ми – білесенькі сніжинки,
Летимо намов пушинки.
Ми зібралися на ганку –
Покружляємо в танку!

(Ю. Бардакова)

Діти виконують кругові рухи кистями рук і кружляють.

3. Композиція на тканині «Свято сніжинок»

Діти, у сніжинок сьогодні свято, вони зустрічають прихід зими і їм дуже радісно, що і ми потрапили до них на свято. Вони будуть із нами кружляти і танцювати під музику, а коли музика зупиниться вони сядуть на блакитний килимок, кожний на свою ділянку, щоб не потіснити свою подружку та утворять святковий «сніжинковий» візерунок. Діти виконують завдання, вихователь слідкує, щоб сніжинки не притулялися та не накладалися одна на одну.

4. Гра «Малюємо в піску»

Дітки, нашим гостям цікаво знати чи вмієте ви малювати, чи зумієте із кружечок та ліній відобразити справжню сніжинку? Давайте перетворимо наші вказівні пальчики правої руки на чарівні палички і намалюємо ними сніжинки в нашій пісочниці (діти малюють сніжинки в піску)

5. Гра «Сніжинка на папері»

Діти беруть шаблони сніжинок, сідають за столи, вихователь роздає білий папір та прості олівці.

Малята, щоб сніжинки залишалися з нами на всю зиму давайте їх сфотографуємо-перемалюємо (по контуру шаблона діти обводять сніжинку, обговорюють чия «фотографія» вийшла найкраща).

ПІДТЕМА: «Сніг, сніжок засипав поріжок...»

Мета: розвивати дрібну моторику обох рук; координацію рухів та зору, творчу уяву, просторове мислення. Закріпити вміння розуміти назви предметів та дій; поняття «великий», «малий» «найменший», твердий-м'який, «гладенький-жорсткий». Збагатити тотальний досвід. Виховувати доброзичливість до однолітків.

Обладнання: папір білого кольору, серветки білого кольору, картон білого кольору, лічильні палички; вирізані із пінопласту або касетонів макети засніжених гірок (велика і маленька), іграшка-Дракоша.

ХІД

1. - «Дім», № 30.

Пальці обох рук вигнуті і торкаються один одного. При декламуванні вірша великі та вказівні пальці то сходяться, то розходяться, ніби впускаючи котика, собачку, рибок.

Я зробив такий будинок,
Тут я друзів оселю.
Котика, собачку, рибок –
Всіх, кого люблю.

2. Гра «Будиночок для Дракоші» (лічильні палички)

Малята, я вас познайомлю із самим добрим дракончиком на світі. Ось він (показує іграшку). Звуть його Дракоша, він прилетів до нас на літаку і хоче жити на Україні, йому дуже подобається зима. В його країні – Африці, завжди жара і ніколи не буває снігу. Щоб йому було затишно, давайте

збудуємо для нього великий будиночок. А чому великий? (тому, що Дракоша великий і в нього великі друзі)

Вихователь разом з дітьми, з лічильних паличок, будує на килимку великий будинок для Дракоші.

3. Гра «Веселий папір»

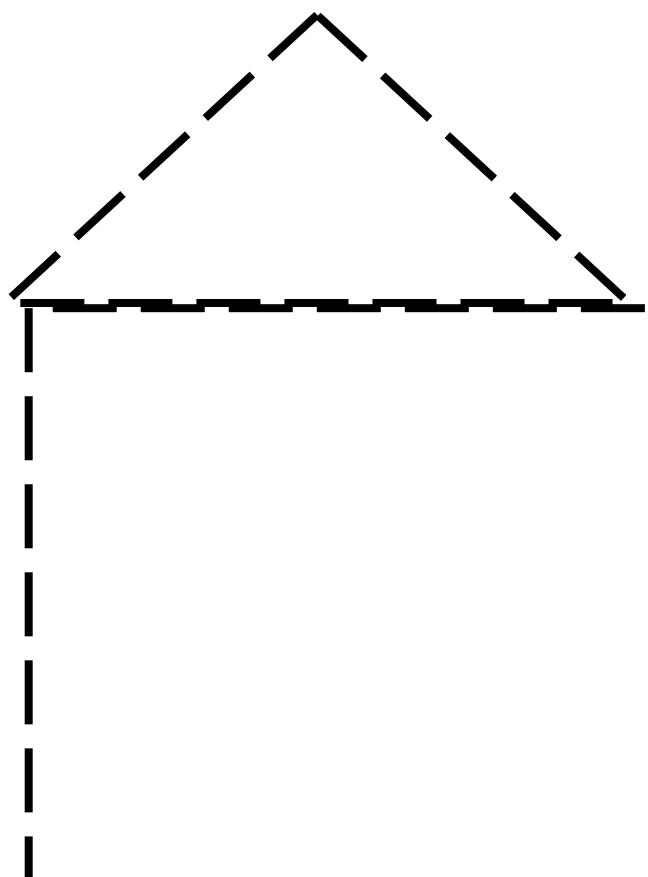
Діти отримують по одній серветці та по одному аркуші білого паперу, порівнюють який «легкий», який «важкий», гладять долонькою, притискають до щічки. Вихователь показує, що папір можна зім'яти. Звертає увагу, що серветка зім'ялась легко і швидко, тому що вона м'якенька, папір важче, - тому що він цупкі ший. Пропонує зім'яти картон. Обговорює з дітьми, чому картон не мнеться.

Подивіться, папірець можна розірвати. (діти рвуть папір) Ой, чомусь засумував Дракоша. Він хоче, щоб була справжня зима. Давайте одягнемо будиночок в зимове вбрання. (діти роблять кульки з паперу і викладають їх біля будиночка, на даху, вихователь виставляє на килимку дві гірки з пінопласту)

Сніг, сніжок насипав поріжок... Тут подув сильний вітер і здійнялась віхола (діти дують на кульки, вони розсипаються по всій групі). Віхола вщухла (діти ставлять кульки на місця, любуються «засніженим будиночком»).

Дракоша дякує кожній дитині і лоскоче їх хвостиком.

Будиночок для Дракоші (лічильні палички)

ТЕМА УП: «Новорічні пригоди»

№25

ПІДТЕМА: «Що нам привіз клоун?»

Тема: Розвивати уміння впізнавати предмети, які не знаходяться в полі зору дитини; вміння сприймати форму предметів однією та двома руками; розвивати уяву, емоційно-вольові процеси. Вчити відтворювати форми з вологого піску. Виховувати почуття гумору.

Обладнання: іграшка-клоун, чарівна торбинка, набір предметів різної форми та величини (тарілка, м'ячик, ведмедик, кубик тощо), ящик із вологим піском, набір «пасочок».

ХІД

1. Гра «Веселий клоун»

В групу приходять «веселий клоун» (яскрава іграшка) і піднімає дітям радісний настрій.

За допомогою міміки, жестів, інтонації клоун веселить дітей. Особливо старається розсмішити «несміянок».

2. Загадки від Клоуна:

Б'ють мене старі й малі,
І в повітрі, й на землі.
Та від цього не вмираю,
Тільки весело стрибаю. (м'яч)

Коли лютує Дід мороз

Чи віє завірюха.
Вона своїми «вухами»
Нам зігріває вуха. (шапка)

Довга доріжка навколо шиї лягає,
Діток зігріває. (шарф)

3. - «Віяло», № 42.

4. Пальчикова вправа «Дім з воротами»

Пальці обох рук під кутом один до однієї широко розставлені, стикаються лише кінчики однойменних пальців.

На галяві дім великий,
Та ворота в нім закриті.

(великі пальці обох рук піднімають вгору, внутрішню сторону долоні повертають до себе, решта пальців в горизонтальному положенні разом)

Ми їх відкриваємо,
(долоні повертаються одна до одної)

В дім усіх пускаємо.

(поставити пальці у вихідне положення)

5. Гра «Що нам привіз клоун?»

Клоун показує яскраву торбинку повну цікавих речей. Діти запитують: що нам привіз клоун? Він запрошує, по черзі, кожну дитину, та, засовує руки в торбинку і обстежує тактильно предмет, який взяла, описує його. Діти знову запитують: А що з цим можна робити? Малюк разом із дітьми відповідає. Потім витягає з торбинки предмет та показує. Вихователь оголошує вірна була відповідь чи ні.

Наприклад: я тримаю в руці предмет круглої форми, гладенький на дотик, мабуть це іграшка, якою можна грати в футбол, підкидати, ловити... (м'ячик)

В кінці гри Клоун просить дітей міцно закрити очі, а руки, долоньками догори, поставити на коліна. Кожному в долоньки кладе маленькі формочки – пасочки. Коли діти відкрили очі – називають на що схожа пасочка – і якого вона кольору. Вихователь запрошує дітей до пісочниці із вологим піском і пропонує в подарунок для клоуна наліпити пасочок. Звертає увагу, щоб діти набирали повну пасочку пісочку, щільно приплюснувши, лише потім перевертали.

Клоун дякує діткам, за гарний подарунок умілих ручок.

№26

ПІДТЕМА: «Потяг з подарунками»

Мета: Розвивати дрібну моторику рук, координацію рухів та зору; просторове мислення; мову, творчу уяву, зосередженість. Закріпити навички сенсорних еталонів. Вчити із «непотрібних» речей створювати реальні ситуації. Виховувати щедрість, подільчивість.

Обладнання: різноманітні по формі, величині, текстурі коробочки, набір маленьких іграшок серії «Зоопарк», справжні фрукти та овочі (морква, капуста, яблучко, банан тощо), картинки тих же овочів та фруктів.

ХІД

1. Малятка, послухайте уважно, про яку дивну пригоду, я вам сьогодні розповім.

Одного зимового ранку, напередодні Нового року, Катруся із своїм старшим братом Сергійком поїхала в місто Київ провідати тітку Оксану.

Їхали вони потягом. Попереду веселий паровозик, а за ним причепилося багато, багато вагончиків. Потяг приємно чухкотів колесами, Катрусі це дуже подобалося і вона постійно повторювала: чух-чух-чух. Як вона повторювала? (діти відповідають)

За вікном виднілися прекрасні зимові краєвиди. Катруся із Сергійком навіть встигли трохи подрімати. Ось так. (вихователь показує – стулені долоні рук кладе під праву щічку) Їхав, їхав потяг і приїхав – от зупинка. А коли гальмував, випустив пару – паровозик і промовив: «Ш-ш-ш...». Це значить закінчена довга поїздка. Що сказав паровозик, коли випустив пару? («ш-ш-ш...»)

Паровозик прибуває – ш-ш-ш

Гучно пару випускає – ш-ш-ш.

(діти повторюють чистомовку)

На пероні в Києві, дітей вийшла зустріти тітка Оксана, вона дуже зраділа їх приїзду, цілувала і обіймала. Ось так. (вихователь показує, діти повторюють) Катруся і Сергійко знали, що в місті є великий гарний зоопарк і попросили тітку, щоб вона їх туди відвела.

Ура! Зоопарк! Звірята привіт! Почала вигукувати Катруся. Вона бігала від клітки до клітки і раділа, що побачила таких чудових звірів: і кумедну мавпочку, і серйозного ведмедика, вухастого зайчика.

Тут Сергійко її зупинив і запитав: Чи привезла вона звірятам смачні ласощі? Катруся зразу згадала, що всі смачні подарунки забула вдома. Що ж робити? Треба допомогти Катрусі.

2. Гра «Потяг з подарунками» (із різноманітних коробочок)

Малята, ось я назбирала багато різноманітних коробочок (вихователь виставляє коробки на середину килимка). Ось ця яка? (довга) А ця? (коротка) Ці дві коробки однакові. От ще є найбільша коробка. Давайте із цих коробок побудуємо потяг, який відвезе подарунки звірятам. (діти погоджуються)

Яку коробочку виберемо для паровоза? (найбільшу) Де буде паровоз? (попереду) А де будуть вагончики? (позаду паровоза). Діти будують великий потяг.

3. Гра «Відгадай за смаком»

На тарілочці, накритій серветкою, заховали маленькі шматочки яблука, банана, капусти, моркви, засушеної травинки (сіно). Діти на смак повинні відгадати, що це і якому звірові в зоопарк передати.

Картинки із зображенням даного овочу чи фрукта кладуть в вагончик-коробку.

4. Гра «Смачні ласощі»

На килимку розставлені звірі «Зоопарк», вони чекають на потяг з подарунками. Діти дістають картинку із зображенням банана, запитують «Для кого цей подарунок?». Всі відповідають для мавпочки, та кладуть малюнок біля неї (можна імітувати, як мавпочка ласує бананом).

А ця травичка для кого? (це сіно для верблюда) і т.д.

В кінці гри діти веселяться разом із звірятами. Звірята «пригощають» (вже справжніми) фруктами та овочами. Вихователь дякує звірятам за їх щедрість. Акцентує увагу, що за добру справу завжди відповідають добром. Ми подарували звірятам Новорічні ласощі, а вони за це з нами поділяться.

Потяг з подарунками

№27

ПІДТЕМА: «В гостях у ялинки!»

Мета: розвивати пам'ять, уяву, активне мовлення; дрібні моторні навички. Формувати вміння маніпулювати прищіпками, створювати різноманітні образи⁴ закріпити поняття «висока-низька», «широка-вузька». Виховувати дбайливе ставлення до живої природи, стимулювати піклуватися про неї.

Обладнання: ілюстрації ялинки в різних ракурсах (в лісі, біля будинку, в парку тощо), гілочка справжньої ялинки; на кожную дитину конверт в якому дві смужки коричневого кольору (різної величини і ширини), по 6 прищіпок, іграшки-кіндери (живі істоти).

ХІД

1. Вірш В. Паронової «Ялинка»

У ялиночки на ручках
Замість пальчиків – колючки.
Ти, ялинко, не колись!
Краще з нами подружись.

2. Вихователь показує спочатку ілюстрації із зображенням ялинки, обговорюють їх, а потім виставляє справжню гілочку. Діти підходять до неї: нюхають – який приємний хвойний запах; гладять – яка колюча на дотик⁴ куштують одну голочку ялинки – гірка на смак.

3. - «Ялинка», № 34.

Великі пальці рук роз'єднані, а решта схрещені. Руками описувати невелике коло за годинниковою стрілкою, ніби ялинка кружляє на Новорічне свято.

Пальці рук ялинку зроблять
І прикрасами оздоблять.
Будем танцювати,
З ялинкою кружляти.

4. Гра «Ялиночка» (із прищіпок)

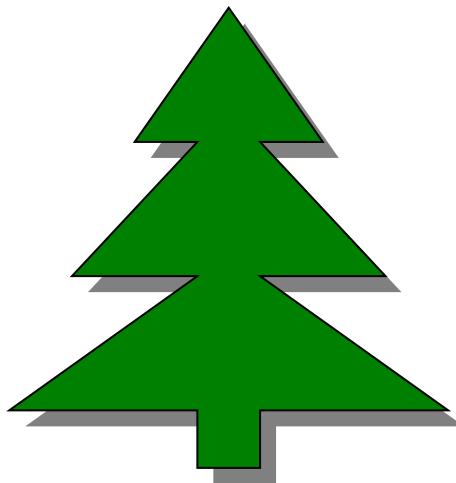
Вихователь виставляє на столику іграшки-кіндери (кошеня, песика, дельфіна...) та запрошує дітей вибрати собі друга (діти підходять, вибирають іграшку, називають хто це і чому саме цю іграшку дитина обрала).

За іншим столиком лежать конверти. Діти підходять і беруть конверти. Вихователь роздає кожному по 6 прищіпок та оголошує завдання.

Скоро Новий рік, а яке Новорічне свято без ялинки. От і ваші друзі з нетерпінням чекають цього свята та просять зробити для них ялиночку із прищіпок. Ось таку. (показує, як прищеплюються до «стовбура» - смужки прищіпки)

Діти виконують завдання, вихователь підказує та допомагає, звертає увагу на те, що прищіпки треба прищеплювати з обох сторін, так як ростуть гілочки в справжньої ялинки. Використовує диференційний підхід до «розумників» - дає їм зробити ще одну ялиночку вищу, або ширшу.

В кінці гри вихователь обговорює з дітьми в кого яка ялинка (широка, вузька, висока, низька). Виставляє хоровод ялинок, а діти разом із друзями-кіндерами танцюють навколо них.

№28

ПІДТЕМА: «Ялиночка – краса»

Мета: Розвивати фантазію, творчу уяву, інтелектуальні здібності; дрібну моторику рук; сенсорні навички. Вчити із непотрібних речей створювати реальні образи. Закріпити знання про Новорічне свято. Виховувати позитивне ставлення до життя.

Обладнання: таця з манною крупною, іграшки-кіндери, Парамонові деталі трикутної форми, круглі кришечки різного розміру та кольору, фланелеграф, трикутники зеленого кольору і яскраві кульки із картону.

ХІД

1. Загадка:

Це дерево – мов їжачок,
Вбрання у нього з колючок
(ялинка)

Запитати:

- 1) Якого кольору ялинка?
- 2) Чому її порівнюють з їжачком?
- 3) Де росте ялинка?
- 4) Що росте на ялинці?
- 5) Кому ялинка може стати в пригоді?
- 6) На яке свято її дуже чекають?
- 7) Якої пори року Новорічне свято?
- 8) Чим подобається вам лісова красуня?
- 9) Чи росте це хвойне дерево в нашому дитсадочку?

2. - «Дерева», № 33.

Пальці рук ялинку зроблять
І прикрасами оздоблять.
Будем танцювати,
З ялинкою кружляти.

3. Віршик «Про ялинку»

Зелененьку сукню маю,
Її ніколи не знімаю.
Один-єдиний раз на рік
Я зірками прикрашаю.

4. Вихователь підходить до фланелеграфа і виставляє ялинку із трикутників. Запитує у дітей: з яких геометричних фігур «виросла» ялинка?

Якої величини? На яке свято ми її запросили? Чого не вистачає на ялинці? (прикрас)

Виставляє коробку із ялинковими «прикрасами». Діти підходять, вибирають «кульку», називають, якого вона кольору та прикріплюють до ялинки.

5. Гра «Ялиночка-краса» (із «непотрібних» предметів)

Діти, ми з вами прикрасили «плоску» ялинку, якою можна любоватися, а зараз на килимочку давайте побудуємо об'ємну ялиночку-красу, щоб ми і звірята могли біля неї потанцювати.

Вихователь виставляє великі Парамонові трикутники, діти їх складають в ялинку.

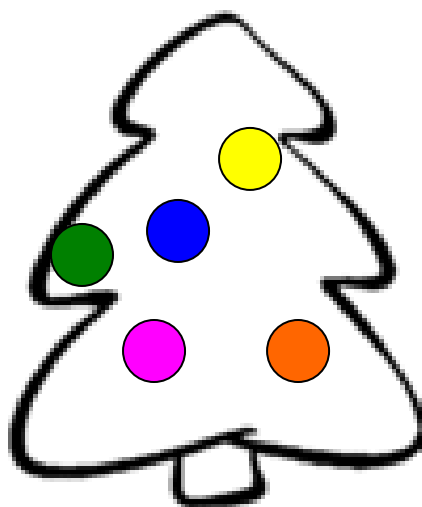
Малята, погляньте, що в мене є. Що це? (кришечки від соків, води) Якої вони форми? (круглої) Як ви думаєте для чого вони нам знадобляться? (для прикрашання) Тоді давайте прикрашати (діти самостійно прикрашають ялиночку-красу).

А де ж ваші друзі? Мабуть заснули. Новий рік на порозі, а вони сплять, будіть їх мерщій. (вихователь виставляє скриньку із іграшками)

Вихователь включає веселу музику. Діти танцюють круг ялинки. Пропонує дітям взяти своїх «друзів» та потанцювати на «засніженій» галявині (таця з манною крупною).

6. - «Кулька», № 37.

Ялиночка-краса (поролон, кришечки)

ТЕМА УІІІ: «Чарівний світ казок»

№29

ПІДТЕМА: « В гостях у казки «Ріпка»

Мета: Розвивати пам'ять, мислення, творчу уяву, активне мовлення, координацію рухів, вміння пов'язувати казкове дійство з реальністю життя. Формувати елементарні математичні здібності. Виховувати дружні стосунки, взаємодопомогу.

Обладнання: ящик із сухим піском, мініатюрні персонажі казки «Ріпка», ілюстрації до казки, на кожну дитину аркуш паперу на якому намальований один кружечок, олівець.

ХІД

1. Малята, а чи любите ви казочки? Які казки у вас найулюбленіші? (діти відповідають) Я також дуже люблю казки, тому запрошую вас в захопливу подорож до чарівного світу казки. Дістатися туди не легко, спершу потрібно виконати завдання Великого Чаклуна, і якщо нам пощастить ми дізнаємося, яка казка першою нас зустріне.

2. Завдання «Оживи кружечок».

Кожна отримує аркуш паперу, на якому намальовано кружечок, який потрібно «оживити», тобто перетворити на якийсь предмет: домалювати елементи (домалювати кружечку очі, рот, ніс – вийде колобок; домалювати до кружечка промінці – вийде сонечко).

Вихователь паралельно з дітьми теж «оживляє» кружечок – домальовує велике листя – виходить ріпка.

Молодці! Ви всі виконали завдання Великого Чаклуна. Вгадайте назву казки, яку я вам опишу.

Вона велика, жовта, кругла

Вся листям вкрита угорі.

І якби хто її потягне

Вона все рівно сидить в землі.

(ріпка)

3. Пальчикова вправа «Ріпка»

Ліва рука зажата в легенький кулачок, а великий і вказівний пальці правої руки зачепилися за середній і безіменний лівої руки «ріпки» і нібито витягують із землі.

4. Обігрування казки «Ріпка» в піску

Посередині пісочниці, міцно прикріплена «сидить» велика ріпка. Вихователь розповідає казку, а діти супроводжують показом театральної постановки. В ході гри, вихователь стимулює дітей міняти інтонацію на тембр голосу відповідно до кожного казкового персонажа. Запитує хто перший тягнув ріпку? Чому не зміг дід? (забрало сили, бо ріпка виросла велика) Як була одягнута баба і внучка? Хто з них старший, а хто молодший? Як подає голос собака? А як кішка коли її гладять? (муркає) А хто останній допоміг? Чому? (роздуми дітей) А як би ви вчинили? Якби мені була потрібна допомога, хто з вас перший би допоміг? Чому?

Потом всі разом підходять до ріпки (вихователь непомітно її відкріплює від дна) та співають:

Ріпко, ріпко,
Чом зав'язла кріпко? (голосно)
Ти глибоко у землі?
Нумо, дітлахи малі, (тихіше)
Потягніть її за хвіст,
Незважаючи на зріст! (голосно)

Діти витягають ріпку. Це викликає радість та сміх. Потім всі дякують Великому Чаклуну за цікаву зустріч із казкою.

«Ріпка»

ПІДТЕМА: «В гостях у казки «Курочка Ряба»

Мета: Розвивати зв'язне мовлення, пам'ять, радісне сприйняття життя; сенсорні навички; дрібну моторику рук; формувати емоційно-вольове сприйняття світу; артистичні дані дитини. Виховувати впевненість у своїх силах.

Обладнання: ящик із сухим піском, персонажі казки «Курочка Ряба», дві смужки, яйця із пап'є-маше білого та жовтого кольору, вирізані силуети курочки на кожную дитину, і коробочки з насипаним в них разом зерном пшениці і зернятками рису.

ХІД

1. - «Курочка», № 35.

2. Дітки, пам'ятаєте, що ми з вами розпочали подорож по сторінкам улюблених казок. Цікаво, в яку казку ми потрапимо сьогодні. Великий чаклун надіслав нам листа, послушайте, що він пише: «Любі малята, я зрозумів, що ви дуже розумні, дітки тому сьогодні для вас будуть складніші завдання. Якщо ви їх виконаєте я дозволю вам потрапити в казковий світ».

3. Гра-завдання «На що схоже?»

В піску заховані кружечки різного кольору, діти по черзі знаходять їх, називають якого кольору і на що схожі. Наприклад: кружечок синього кольору, він схожий на м'яч; червоного кольору – на яблуко; жовтого кольору – на сонечко; білого кольору – на грудку снігу, яйце.

4. Гра-завдання «Прокоти яйце по доріжці»

В пісочниці дві доріжки із тканини білого та жовтого кольору. Вихователь пропонує дітям прокотити біле яйце по білій доріжці, а жовте по жовтій доріжці, але так, щоб вони не впали в пісок. Кожна дитина повинна розповісти про свої дії. (я кочу біле яйце по білій доріжці...) Вихователь звертає увагу, що біле яйце – просте, а жовте «золоте». В якій казці зустрічається «золоте» яйце? (діти міркують)

5. Гра-казка в піску «Курочка Ряба»

От ви і відгадали, що сьогодні нас зустрічає, яка казочка? (Курочка Ряба) діти самостійно відтворюють обігрують казку в піску. Вихователь корегує дії та стимулює до мовлення. Запитує: А чому розплакалися дід та

баба? А якби вам розбили яйце, ви б плакали? А що можна зробити, щоб не було шкода яйця? Чи правильно поступила Курочка Ряба тощо.

6. Гра «Пригостимо курочку пшеничкою»

Наша Курочка Ряба велика трудівниця (роздає дітям силуети курочки), вона наносила багато яєць і дуже проголодалася, треба її нагодувати. А що любить їсти курочка? А чим вона клює зернятка? А де росте пшеничка? Якого вона кольору? Пшеничка жовтого кольору, ось така. (показує дітям зернятка і роздає коробочки із рисом і пшеницею) Але курочка не любить рис – білі зернятка, їй потрібно дістати із коробочки тільки пшеничку. Нагодуйте курочку. (діти по одній пшеничці дістають із коробки зернята пшениці і складають попереду курочки) В кінці гри вихователь обговорює, хто як ситно нагодував курочку; чим вони її годували; пропонує порахувати зернятка; чим сподобалась їм подорож.

7. - «Ячко у гніздечку», № 7.

№31

ПІДТЕМА: «В гостях у казки «Рукавичка»

Мета: Розвивати пам'ять, мислення, мову, уяву, координацію дрібних м'язів рук. Вчити звуконаслідуванню, жестикуляції, міміці, формувати артистичні данні. Закріпити вміння класифікації, узагальнення. Виховувати дружність, взаємодопомогу.

Обладнання: таця із манною крупною, пошита із тканини рукавичка, звичайні дитячі рукавички, мініатюрні іграшки персонажі казки.

ХІД

1. Настав час знову вирушати в подорож, але, як я піду, на дворі зима, холодно, а я загубила свою рукавичку. Що ж мені робити? (діти розмірковують варіанти виходу із ситуації) Давайте позвонимо до Великого чаклуна, що він порадить (вихователь телефонує по мобільному)

Великий Чаклун попросив вас відгадати казку де вже траплялась така пригода, тоді він мені допоможе. Що це за казка? (діти відповідають)

2. Гра-завдання «Хто у твоїй рукавичці живе?»

Педагог роздає всім дітям рукавички в яких заховані герої казки. Потім підходить до кожної дитини та запитує: «Хто у твоїй рукавичці живе?» дитина заглядає в рукавичку, дістає персонаж імітує руки і звуконаслідує.

3. Гра-казка «Рукавичка» (в манній крупі)

Дітлахи, почнемо грати,
Рукавичку уявляти,
Казочку складемо,
Гратися підемо.

(Ю. Бардакова)

На таці з манною крупною лежить загублена дідом рукавичка. Вихователька включає музику і говорить.

В засніженому зимовому лісі тиша. Але ось хтось зашарудів хвостиком. Хто б це міг бути? (діти відгадують, а дитина в якій персонаж мишки іде до рукавички, пищить, залишає відбитки слідів на «снігу» та й залазить в рукавичку) прислухайтесь знову чую, як хтось стрибає, хто б це міг бути? (діти продовжують імітацію та звуконаслідування)

Знову, хто стрибає, але сильніше, чуєте? Мабуть знову жабка, але вже велика. (ні, то зайчик, він залишає і свої сліди стрибаючи до рукавички) А зараз мені здається, що хтось замітає свої сліди пухнастим хвостом (це лисичка...). А слідом за лисичкою хтось сопе принохуючись (то вовчик).

Ой, малята, вам не страшно, хтось сильно тупотить. (то кабан-іклан...) Ну, а це що за страшний звір суне, що аж дерева тріщать? (ведмідь) Невже казочці буде кінець, ведмідь розірве рукавичку? Давайте придумаємо свій кінець казки. (діти фантазують)

Музика затихає. Вихователь запитує чи можна впізнати звірів по слідах. (діти роздивляються переплутані сліди і впізнають чії вони) А, як назвати героїв, які жили в рукавичці одним словом? (дикі звірі) А мишка і жабка є дикими звірами? (ні, мишка це тваринка-гризун, а жабка - ...)

Коли казочка закінчилася і малята починають збирати персонажі, вихователь непомітно підкладає свою рукавичку, діти її знаходять, а педагог зауважує – от ми : і погралися, і всі завдання виконали, за це Великий Чаклун допоміг мені віднайти загублену рукавичку. Так і в житті буває: «Хто трудиться, той не журиться!»

№32

ПІДТЕМА: «Наша казка»

Мета: Розвивати уяву, пам'ять, координацію і динаміку рухів, активне мовлення. Вчити фантазувати, стимулювати розвиток творчих здібностей, логічного мислення. Виховувати вміння працювати в колективі.

Обладнання: ящик із сухим піском, мініатюрні персонажі казок: «Ріпка», «Курочка Ряба», «Рукавичка», іграшки – «Принцеса», «Дракон».

ХІД

1. Гра «Карта казкової країни»

Малята, пам'ятаєте, ми з вами подорожували по казковій країні, час повертатися додому, але як нам віднайти дорогу назад і не заблукати? (діти висловлюють свої думки) Давайте знову попросимо поради у Великого Чаклуна. А чи знайде він нас, - ми дуже далеко знаходимося. Потрібно намалювати карту «Казкової країни» (діти підходять до пісочниці, біля неї у коробці іграшки-персонажі казок). Пригадайте, в якій найпершій казці ми побували? («Ріпка») Який найголовніший персонаж потрібно виставити, щоб Великий Чаклун здогадався, яка це казка? (вірно, ріпку, діти малюють город в піску і садять туди ріпку)

Як називалася наступна – друга казочка? (вірно, «Курочка Ряба») Як її нам позначити на карті? (діти виставляють іграшку-курочку, біля неї кладуть яйце)

2. Пальчикова вправа «Курочка п'є водичку»

Пальці лівої руки згорнути в кулачок, пальці правої руки стулені – вперед виставлений тільки вказівний. Він то торкається «дірочки» у правому кулачку, то відходить – пташки п'ють водичку. Потім руки міняють положення («п'є» права).

Курочки воду п'ють,
Їм малята воду ллють.
У миски і тарілки -
Ой спасибі, малюки!

3. Продовження гри «Карта Казкової країни»

Діти потрібно відзначити останню казку в якій ми побували, яка її назва? («Рукавичка») Підкажіть, який потрібно орієнтир до неї? (вірно - рукавичку)

Роздивіться уважно нашу карту, ми по ній теж можемо повернутися додому. Від якої казочки потрібно вирушати? (від казки «Рукавичка») А

потім? (від казки «Курочка Ряба») Далі, по якій дорозі потрібно іти? (по дорозі до «Ріпки»)

Ура! От ми і вдома! Але Великий Чаклун нас просто так не відпустить з Казкової країни. Давайте йому в подарунок придумаємо «Нашу казку».

4. - «Цапки», № 23.

5. Гра «Наша казка» (в пісочниці)

В одній казковій країні жила прекрасна Принцеса. (виставляє іграшку-принцесу) Вона була добра і розумна. Та цього було мало. Вона могла всіх навколо себе робити добрими і розумними. Тому всі, хто жив у цій країні почувався щасливим.

Це дуже не подобалося Дракону, який жив по сусідству (вихователь виставляє з другої сторони пісочниці «Дракона»). Задумав він вкрати Принцесу і забрати в неї цей безцінний дар. Так і сталося. Щоб принцеса ніколи не могла дарувати радість людям, Дракон зачаклував її в чудовисько і кинув в підземелля замку. Мало того, хто прийде рятувати принцесу, своїм дотиком погубить її. І вона навіки залишиться зачарованою.

Зможемо ми допомогти Принцесі? Давайте поспробуємо придумати гарний кінець казки. (діти фантазують, вихователь пропонує використати персонажів попередніх казок)

Один із варіантів казки:

Малята, коли наші друзі: ведмідь, вовк, мишка, собачка-Жучка, кішка-Мурка рили тунель в підземелля, щоб врятувати Принцесу, вони знайшли скарби Дракона (різнокольорові перлини). Якщо вони вірно порохують перлини та назвуть колір кожної з них, чаклунство Дракона над Принцесою втратить силу...

ТЕМА ІХ: «Зимові розваги»

№33

ПІДТЕМА: «Наш веселий сніговик – до морозу дуже звик»

Мета: розвивати координацію рухів; зорову увагу; орієнтацію на обмеженій площині; сенсорні здібності. Вчити із трьох кружечків різної величини складати «сніговика» дотримуючись послідовності. Виховувати самостійність, впевненість у своїх силах.

Обладнання: іграшка-сніговик, ілюстрації із зображенням сніговика; ящик із сухим піском, конверти в яких кружечки з білого картону трьох величин: великий, середній, малий, допоміжні деталі (гудзики двох кольорів: чорного та червоні), віник.

ХІД

1. - «Гойдалка», № 40.

2. Гра «Наш веселий сніговик»

Погляньте, хто до нас завітав? (педагог демонструє іграшку-сніговика) Чому його назвали сніговиком? Як його ще називають? (снігова баба) А чому він білий? (сніг білий) Коли можна ліпити сніговика? Чому не видно сніговика влітку? (немає снігу) Розкажіть із скількох кульок зроблений сніговик? Чи вони однакові, чи різні? (різні: велика, середня, мала)

Я знаю, що у сніговика є багато братів і сестричок, але де вони? Вони розгубили свої кружечки. Треба допомогти їм скластися.

3. Завдання в конверті: «Склади сніговика»

В конвертах по три кружечки білого кольору різної величини. Малята, щоб сніговичок міцно стояв, спершу потрібно ставити великий кружечок, далі на нього середній, а потім – маленький кружечок – це голова. (діти виконують, вихователь корегує) Запитає: який кружечок вони поставили першим, який другим, який останнім.

Сніговичок не бачить, що в нього розстібнути снігова шубка. Як йому допомогти? (зробити очі) Ось коробочка із гудзиками. Якого кольору треба брати гудзики для очей? (чорного) А для шубки? (червоного) Скільки очей в сніговика? А в нас? (двоє)

Діти самостійно підходять до коробочки і беруть гудзики для очей і для шубки, вихователь в разі потреби допомагає.

Дітки, а на якому по величині кружечку будемо робити очки? (на маленькому) А гудзики для шубки? (на середньому і великому) Я знаю, що сніговичок щось любить тримати, таке із багатьох тоненьких прутиків, що це може бути? (діти відгадують, що це мітла) Вірно, ось на картинці зображено сніговика з мітлою.

4. Пальчикова вправа «Мітла»

Великий палець правої руки прижаний до долоні, всі інші пальці розщеплені – «мітла» - махати ними вліво-вправо: «підмітати». Теж саме проробити з лівою рукою.

5. Гра «Мітла» (в пісочниці)

Вихователь пропонує підійти до пісочниці і «підмести» пісочок своєю «мітлою»-рукою.

Наш веселий сніговик

№34

ПІДТЕМА: «Побігли всі пограємось у сніжки на лужок...»

Мета: розвивати дрібну моторику рук, мислення, пам'ять, сенсорні здібності. Закріпити знання про зимові розваги, вчити підбирати логічний зв'язок між картинками, створити позитивну емоційну атмосферу. Виховувати почуття радості від життя.

Обладнання: таця із манною крупою, сніжки із вати різного розміру, два кошика; набір картинок серії «Логічний потяг», набір дитячих лопаток, лялька Оленка.

ХІД

1. - «Дітки», № 44.

2. Вірш М. Познанської «Сніг іде»

На дитячому стільчику сидить лялька Оленка, вихователька звертає увагу дітей, що лялька чомусь невесела; поганий настрій в неї із-за того, що сніг засипав поріг і вона не може вийти на вулицю погратися.

Сніг іде

Тихо, тихо сніг іде,
Білий сніг, лапатай;
Ми у двір скоріш підем,
Візьмемо лопати.
Ми прокинем зранку
Стежку біля ганку,
Вийде мама з хати
І почне питати:
- Хто ж це так доріжку
Вміє прокидати?

3. Гра «Прочистимо доріжки» (в таці з манною крупою)

Діти беруть маленькі лопатки і по черзі прочищають доріжки від снігу: з одного боку таці до протилежного. (після кожної дитини вихователь розрівнює манну крупу) Промовляючи такі слова: «Взяла(в) я лопатку – доріжку буду прокидати». Запитати:

Чи важко було працювати?

Чи варто чоло від поту протирати?

Вияснити, як діти розуміють таке запитання.

4. Вправа на міміку «Настрій»

- коли лялька була невесела; (куточки губ опущені вниз)
- коли була радісна; ((широка посмішка)
- коли злякалася; (великі, випуклі очі, відкритий рот)
- коли здивувалася. (підняті вгору брови, піджаті губи)

Вихователь демонструє мімікою настроїв ляльки, діти повторюють.

5. Гра «Побігли всі погратися у сніжки на лужок»

Вихователь пропонує дітям навчити ляльку Оленку ліпити сніжки (діти показують). Закріплює правила гри:

- а) не кидати сніжки зі всієї сили, бо може бути боляче;
- б) не кидати сніжки в обличчя, бо може поранити.

Вихователь висипає на килимок сніжки із вати (діти імітують ніби їх зліпили) та досхочу граються з ними.

6. Гра – змагання: «Хто швидше збере сніжки»

Вихователь ділить групу на дві команди:

- ✓ дівчатка – команда ляльки Оленки, вони повинні зібрати в кошик найменші сніжки;
- ✓ хлопчики – команда виховательки, вони – збирають сніжки найбільшого розміру.

Раз, два, три – гру почали!

В кінці гри дівчатка з лялькою рахують свої сніжки, а хлопчики – з виховательською свої.

7. Гра: «Логічний зв'язок»

Лялька показує, які в неї є картинки:

клубочок ниток, вата, м'ячик, холодильник. Запитує: як ці предмети можна пов'язати із сніжками.

Наприклад: сніжка – біла як вата

сніжка – м'ячик... (круглі)

сніжки – клубочок ниток... (котиться)

сніжка – холодильник... (холодна).

№35

ПІДТЕМА: «З гірки на санчатах...»

Мета: Розвивати координацію рухів та зору; дрібну моторику обох рук; творчу уяву; слухову увагу. Вчити розуміти назви предметів та дій. Закріпити кольори; познайомити із прямокутником, формувати навички маніпуляцій із шнурками. Виховувати інтерес до активного відпочинку.

Обладнання: таця з манною крупною, ілюстрації із зображенням санчат, іграшки-кіндери; на кожен дитину конверт із різнокольоровими прямокутниками в яких з короткої сторони зроблені два маленькі отвори; шнурки різних кольорів; велика гірка з пінопласту, великий прямокутник, іграшка-зайчик.

ХІД

1. Гра «Назви фігуру»

Зайченятко прийшло до малюків з цілою торбиною геометричних фігур, просить допомогти пригадати, як вони називаються. Діти по черзі підходять, дістають із торбини та називають фігури. Зайчик за ними повторює: трикутник – знаю; це круг – теж пригадав; а це кажете квадрат – вірно, погоджуюсь... Тут трапився прямокутник... Вихователь пояснює, що ця фігура зветься прямокутник в неї дві сторони короткі, дві довгі, як вушка в зайчика. Показує великий прямокутник дає дітям обвести пальчиком сторони, куточки.

2. - «Повітряні щиглики», № 48.

3. Гра «Завдання в конверті» (з шнурком)

Зайчик запитує у дітей чи люблять ті зимові ігри. (Діти перелічують в що люблять гратися) Каже, що більш за все йому подобається кататися на санчатах, але в нього їх немає. Він оце якраз думає з чого можна їх зробити. Показує дітям ілюстрацію із зображенням санчат, запитує на яку фігуру схожі санчата. (діти впізнають форму трикутника) Зайчик пропонує змайструвати санчата самим. Він (за допомогою вихователя) демонструє як це можна зробити. Бере прямокутник, ставить перед собою кольоровою стороною знаходить дві дірочки просовує шнурок спершу в одну, а потім в іншу дірочку та з кінців робить вузлик. От і все санчата готові.

Зайчик роздає дітям конверти в яких є прямокутник з двома отворами і шnurки. Діти виконують завдання.

4. Гра «Якого кольору?»

Кожна дитина називає колір своїх санчат та шnurка, запитує чи однакові кольори, чи різні.

5. Гра «На санчатах з гірки»

Діти підходять до таці з манною крупною (засніжена галявина) із коробочки беруть своїх кіндерів-друзів покататися на санчатах. Вихователь показує, як возити санчата по «снігу». діти повторюють дії. Спонукають дітей до розповідей, як їх так само катала мама чи татко; чи діткам це подобалось. Перевірити, який слід залишили за собою санчата.

Коли всі малюки покатали своїх «друзів» на санчатах по рівній доріжці, вихователь виставляє з короткого боку таці пінопластову гірку і діти «катаються» з гірки. Кін дери випадають із санчат. Вихователь задає стимулюючі до роздумів запитання. Чому коли їхали по рівній доріжці «друзі» не випадали, а з гірки випадають? чи траплялося таке з вами? як ви себе тоді почували? Чи можна обійтися від падіння тощо..

№36

ПІДТЕМА: «На льодовій арені»

Мета: Розвивати творчу уяву; активне мовлення; координацію зору і рухів; динаміку рухів. Вчити відтворювати реальні явища в грі, поповнити знання про зимові розваги, про зимові явища. Виховувати сміливість, бажання бути кращим.

Обладнання: таця із манною крупною, дзеркало прямокутної форми, вата, цеглики-бортики, іграшки – кін дери, ілюстрація про те, як діти катаються на ковзанах; лялька Оленка.

ХІД

1. - «Гусак», № 26.
2. Вірш Лідії Повх «Ой, не жарти»

Ой, не жарти
Ой, не жарти, не сміх –
Уночі випав сніг.
Вийшов рано в двір Гусак,
Міряв сніг і так, і сяк.
І поважно мовив він:
- Випав сніг до колін.
Качка снігом побрела:
Ках! Тут буде до крила!
Як поміряв Горобець
По двору з кінця в кінець
Із підстрибом – гоп та гоп!
Каже:
- Сніг – по самий дзьоб!

У виховательки на руках сидить лялька Оленка і щось шепоче на вухо.

Малята, лялька Оленка не зрозуміла вірша, каже, як то може бути, що кожний міряє сніг по своєму. Давайте їй покажемо, як це може бути. (Діти підходять до таці із насипаною манною крупкою – снігом. Вихователь роздає трьом дітям по іграшці різної величини, ще раз декламує вірш, а діти його обігрують)

Ну, що Оленко, тепер зрозуміла, чому так буває? Яка ти на зріст маленька, який Сергійко на зріст більший і якщо вас поставити разом у сніг то ви однаково в ньому загрузнете чи ні? Звичайно ні, тому, що ви різні по величині – так і було у звірят із віршика.

3. Гра «Що відбувається взимку?»

Малята – каже лялька Оленка, - ви мене навчили розуміти віршик, а я хочу перевірити вас чи ви вмієте обґрунтувати свої відповіді. Добре? Тоді почали!

- Зима – найхолодніша пора року. Так чи не так? (так, узимку замерзають ставки, річки, все навколо вкривається снігом)
- Узимку ніколи не йде сніг. Так чи не так? Чому? (ні, взимку йде сніг, віють завірюхи, хурделиці)

- З зимою тварини в лісі не мерзнуть. Так чи не так? Чому? (ні, взимку дуже холодно, сніг заносить стежки, тріскучі морози дошкуляють тваринам)
- З зимою діти люблять кататися на санчатах гратися в сніжки, ходити на каток. Так чи не так? (так, тому що це тільки зимові розваги і в іншу пору року це робити неможливо бо немає снігу)

4. Гра «На катку»

Дітки, ви казали ляльці Оленці, що взимку можна ходити на каток. А що там роблять? (катаються). На чому катаються? (на ковзанах) Лялька Оленка ще ніколи не була на катку. Давайте відправимося туди всі разом. (вихователь показує ілюстрацію «На катку», звертає увагу, як деякі діти тримаються за бортика – мабуть «новачки», запитує, чому вони так роблять; обговорює з дітьми правила поведінки на льоду)

- Я вже зрозуміла, - вигукує лялька Оленка, - скоріше вже пішли.

Вихователь виставляє тацю з насипаною манною крупкою, посередині дзеркало-каток.

- Ой, за що я буду триматися? (запитує лялька) Вихователь пропонує зробити бортики із будівельного матеріалу.

Діти шукають «цеглинки» однакової величини і ставлять їх по бокам «льодової» арени.

- Я хочу, щоб моя найменша сестричка виступала першою! (знов капризує лялька)

Діти дають виховательці мініатюрну ляльку і вона демонструє, як катаються на катку: то ковзають по краю бортика, то крутяться посередині, то катаються «зигзагом», тобто від одного краю до іншого.

- Який гарний виступ! (хвалить лялька свою сестричку) Не впала, не побилась, не поранилась, була обережна і смілива!

- Малята, беріть своїх маленьких друзів і гайда на каток!

Діти по черзі катають своїх іграшок на льоду. За проявлену сміливість інші їм аплодують і хвалять. В кінці гри вихователь виставляє біля «катка» вату – «сніжні заноси» - малята дозволяють своїм «друзям» пограти в «снігу».

ТЕМА X: «В пташиному царстві»

№37

ПІДТЕМА: «Сорока-білобока»

Мета: розвивати пам'ять, уяву, мислення, кмітливість, дрібну моторику рук, зв'язне мовлення. Збагатити знання про птахів, їх характерні ознаки зовнішнього вигляду та особливості поведінки. Виховувати бажання оберігати пернатих друзів, спонукати до позитивних емоцій.

Обладнання: будинок сороки, піч, сорока-іграшка, ящик з вологим піском, ілюстрації птахів, гномик, дитячий посуд.

ХІД

1. - «Пташенята у гнізді», № 21.

2. Діти, маленький гномик заблукав у лісі і дуже хвилюється, от-от почне плакати. Цю звістку «на хвості» принесла мені одна пташка, забула як вона називається, малята. Може ви знаєте? У неї довгий чорний хвіст, сама теж вся чорна, а по бокам великі білі плями. Швидко стрибає з гілки на гілку і постійно «стрекоче», розповідаючи про всі новини. Хто це? (Сорока-Білобока) Вихователь демонструє ілюстрації із зображенням сороки, діти роздивляються і обговорюють.

Запитання:

- ✓ На цьому малюнку хто зображений? (сорока)
- ✓ Що робить сорока? (сидить на дереві)
- ✓ Сорока яка? (білобока, довгохвоста, чорна, гарна, швидка тощо)
- ✓ Як називаються пташенята сокори? (сороченята)
- ✓ Чому про сороку кажуть, що вона «на хвості приносить звістку»? (бо кругом літає, все бачить і багато «стрекоче» - ніби розповідає про те, що бачила)

3. Пальчикова справа «Сорока-Білобока»

Сорока-ворона
На припічку сиділа,
Діткам кашку варила.
Ополоником мішала,
Постоличком накривала.
Цьому дала, цьому дала,
Цьому дала, цьому дала,
А цьому не дала:
Він дрова не рубав,
Води не носив, діжі не місив,

Каші не варив, хліба не ліпив,
В піч не саджав, кашу доїдав.

4. Гра «Птахи наші друзі»

Педагог розкладає перед дітьми малюнки.

- Діти годують лісових птахів, кладуть насіння на пеньок.
- Хлопчик стріляє з рогатки у птахів.
- Діти лізуть на дерево, на якому гніздо з пташенятами.
- Діти майструють шпаківню.
- Діти галасують у лісі, розпалюють багаття,
- Розкидають сміття.
- Дівчинка слухає спів лісових птахів.

Вихователь пропонує прокоментувати зображення, пояснити, що добре, а що погано.

Висновок: птахи – жива природа. Птахи наші друзі, їх не можна турбувати, ображати. Птахів слід оберігати, щоб вони радували нас своїм співом.

5. Гра «В гостях у сороки» (в піску)

От і гномик знайшовся, він дуже вдячний сороці, що вона всім розповіла про його прикру ситуацію, а лісові мешканці почули і допомогли відшукати дорогу.

Малята, нас із гномиком запросили в гості до сороки. Підійдіть до дзеркала та причепуріться.

Тим часом вихователь виставляє біля ящика із вологим піском – будинок сороки, біля нього піч та набір посуду, іграшку-сороку одягнуту в вишиту сорочку, намисто, на голові хустинка.

- Здрастуйте гості дорогі! Чи я гарна сьогодні? Чи вам подобається мій одяг? От мій будиночок! Усім покажу, як живу. От піч: тут я млинці печу, кашу варю. Хочу пригостити, але ж вас так багато! Може допоможете меті попоратись?

Діти закатують рукава і роблять «млинці» приплюскуючи пісочок в долоньці з обох боків, в каструльці варять «кашу» із піску, приправляючи ніби сіллю, цукром, маслом, дають куштувати Сороці, чи бува не пересолили, сорока метушиться, нібито допомагає...

- От і обід готовий! Сідайте гості частуватись. (вона нібито роздає кашу і млинці)

- Діти смачна каша? А млинці солодкі? Кого ще почастуємо? Гномика!

- Нам сподобався твій обід, Сорока-Білобока.
- Давайте прочитаємо їй смішного віршика і заграємо на ложках для Сороки.

6. Вірш на згадку «Корова-Сорока» Євгена Гуцало

Корова-Сорока

Білі боки й чорні боки
У корови – як в сороки.
Якби ще корові крила,
То б корова полетіла.

Полетіла б – та й літала
І, літаючи, співала.
Бо ж корова – як сорока:
Білі боки й чорні боки.

№38

ПІДТЕМА: «Зозулька-ку-кулька»

Мета: Сприяти розвитку пізнавальної сфери: сприймання, пам'яті, мислення, мовлення. Формувати моральні та інтелектуальні якості у дітей. Вчити впізнавати пташиний світ; уміти порівнювати, знати характерні особливості. Виховувати задоволення від самостійно виконаного доручення.

Обладнання: ілюстрації зозулі в різних ракурсах: сидить на гнізді, летить, співає на дереві, імітоване гніздечко; яйця з пап'є-маше (пташині і

зозулині), силуети пташки без крил і дзьоба; прищіпки різної величини (одна маленька, дві великі)

ХІД

1. Українська народна пісенька «Прилетіла зозуленька»

Прилетіла зозуленька
З темного лісочку,
Сіла, сіла – закувала:
- Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Ви чули таку пісеньку: ку-ку-ку? То яка пташка так співає? Ось я принесла малюнки, ілюстрацію про зозулю. Розгляньте і скажіть гарна ця пташка? Яке в неї пір'ячко? (сиве в крапинку) Якого розміру дзьоб? (невеликий) Я коли буваю в лісі, люблю рахувати, скільки раз прокує зозулька. Давайте і ми так пограємось.

2. Гра «Скільки раз прокує зозулька?»

Спочатку вихователь «ку-кукає», а діти рахують. Потім дитина співає пісеньку зозульки, всі інші діти лічать, але вже із закритими очима.

3. Пальчикова вправа «Ішла зозуля»

Ішла зозуля на базар,
(ідемо постолі на випрямлених вказівному та середньому пальцях інші підгорнуті)
Несла в кошику товар,
(долоні з'єднуються «ковшем» (кошик))
Кошик впав на землю – бух!
(ударяємо зімкнутими долонями по столі, роз'єднуємо руки)
З нього – десять мух!
(розводимо руки в сторони, ворушачи пальцями (мухи, які летять))

4. Гра з прищіпками «Ой лети, зозуленько»

Вихователь роздає дітям силуети «зозульки» без крил і дзьоба; на столі в двох коробках лежать прищіпки: в одній великі, в другій - маленькі.

Педагог звертає увагу, як же їх зозулька полетить, що їй потрібно зробити? (крила) Крила, які за розміром? (великі) А як же вона буде співати, їсти? Що їй треба зробити? (дзьобик) Дзьобик за розміром який? (маленький) скільки крил є у зозульки? (двоє) А скільки дзьобиків? (один) Бере дві великі прищіпки і причіплює по бокам – це крила. Маленьку прищіпку до середини голівки – дзьобик. Пропонує дітям повторити те ж саме. Стимулює до самостійності.

В кінці гри запитує: скільки діти брали прищіпок? Чи вони були однакові, чи різні? Пояснить чому? Діти беруть свою «зозульку» і «літають» з

нею по групі, примовляючи з різною силою голосу: «Ой, лети, лети моя зозуленько...!»

5. Гра «Чиє яєчко в гніздечку»

Вихователь розповідає, що зозулька це одна єдина пташка, яка не в'є свого гніздечка, а «плямисті яйця» підкидає в гнізда інших пташок, які і висиджують, а потім нічого не підозрюючи, і вигодовують чужих зозуленят.

Показує імітоване гніздечко з «білими» яєчками: пташка полетіла поїсти, а зозулька тим часом знесла туди яєчко «плямисте».

Вони відгадують (рахуючи тільки очима) скільки яєць залишила зозуля. Коли діти закривають очі, вихователь міняє кількість: чиїх яєць більше? Яких менше? Скільки зозульки? Скільки іншої пташки?

6. Вірш-веселинка Петра Ребра «Юля і зозуля»

Ку-ку! – долинуло згори –
Кує в гаю зозуля.
- І раз, і два, і три - (діти повторюють)
Тихенько лічить Юля.
А потім просить: - Ох!
Не треба більш кувати,
Бо я лише до трьох
Умію рахувати.

№39

Підтема: «Як подружилися Горобці-пустунці із Вороною-Каркушою»

Мета: Розвивати увагу, емоційно-вольові процеси, мовлення, взаєморозуміння, динаміку та координацію рухів. Формувати поняття доброти. Спонукаати дітей до роздумів. Сприяти зняттю загальної агресивності. Виховувати турботливість, піклування.

Обладнання: іграшки (горобчики, ворона, лікар Айболить), бинт, «комплект постільної білизни», квадратні подушечки та прямокутні ковдри з різної текстури тканин, мисочка з пшоном.

ХІД

1. Малята, я вам розповім одну історію, ви уважно послухайте і допоможете мені знайти вірне рішення.

В мене вдома жила ворона, звали її Каркуша, вона була справжньою «господаркою» дому, де хотіла, там літала, де хотіла, там спала, що хотіла, те їй давали їсти, ніхто їй ні в чому не відмовляв. І виросла Каркуша справжньою егоїсткою – такою, яка ні з ким нічим не поділиться, нікому ні в чому не допоможе, все тільки собі.

Вчора я гуляла в парку і побачила, як біля дерева, щось шукають в снігу маленькі, сіренькі горобчики, вони «нахохолились» тому, що було дуже холодно і були голодні. Мені стало шкода їх. Я вирішила взяти горобчиків додому, нагодувати, зігріти, а коли настане тепла весна, випустити їх назад в парк. (вихователь виставляє іграшки Ворони та двох горобчиків)

Коли Каркуша побачила вдома непрошених гостей-горобчиків, вона страшенно розлютилася. Хлопала своїми чорними крилами, ось так (показує), каркала своїм довгим дзьобом, ось так (кар-кар!). Горобчики були дуже веселі, раді, що їм є де жити. Попросили Каркушу погратися з ними.

2. Гра «Де веселий горобець?»

Ворона ніби надулася і не хотіла гратись, за неї це робили діти.

Вихователь тримає в руці малюнок і каже: - Ось веселий горобець. Він дуже жвавий і непосидючий. Весь час літає, то він там, то тут. Давайте ж простежимо, де горобець-молодець мандрує. (звукомовка – ц-)

Горобець сів на гілку. Де сидить горобець? (на гілці)

Горобець сів на лавку. Де сидить горобець? (на лавці)

Горобець сів на стежку. Де сидить тепер горобець? (на стежці)

Горобець сів на ялинку. Де сидить горобець? (на ялинці)

Горобець прилетів до річки. Де наш горобець? (на річці)

3. Повторити пальчикову вправу «Пташки п'ють водичку»

Пальці лівої руки згорнути в кулачок, пальці правої руки стулені – вперед виставлений тільки вказівний. Він то торкається «дірочки» у правому кулачку, то відходить – пташечки п'ють водичку. Потім руки міняють положення («п'є» права).

Пташенята воду п'ють,

Їм малята воду ллють.

У миски і тарілки –

Ой, спасибі, малюки!

4. Гра «В лікарні Айболита»

- Діти, наша Каркуша не захотіла терпіти веселих горобців-пустунців і почала з ними жахливу бійку; вона клювала їх дзьобом, штовхала, каркала так голосно, що у всіх почали боліти голови. Я хотіла заспокоїти Каркушу, але вона мене не хоче слухати.

Викликайте Айболита, номер 103! (показує цифри на малюнку, а діти набирають їх по телефону)

Ось і лікар Айболить! (за столиком «сидить» Айболита, біля нього «зеленка», «йод», «перекись», вата та бинт, розділений на смужки по кількості дітей) діти приносять «поранених» горобчиків (силуети з картону) та Каркушу (іграшка). Ой, лікарю, врятуйте наших друзів, у ворони болить горло (від крику), в горобчиків переламані лапки, крильця. Що робити, допоможіть!

Айболить ніби оглядає ворону і «показує» (це робить все вихователь), як перебинтовувати горло, (гладить по голівці, говорить заспокійливі слова: потерпи хороша, зараз все пройде...)

Діти беруть бинт, «йод» або «зеленку» і лікують горобчиків, розповідаючи про свої дії, то говорячи заспокійливі слова.

5. Гра «Як подружилися горобці-пустунці із Вороною-Каркушою»

Малята, придумайте, як нам подружити наших птахів (діти придумують).

Давайте їх разом погодуємо. Що полюбляють їсти горобчики? (пшоно)
А що любить Ворона? (горішки)

Вихователь дає вороні горішок, а діти сиплять горобчикам пшоно: дрібненьке, жовтеньке, смачненьке.

Примовка:

Горобейники сіренькі
Зацвірінькали тоненько:
- Ців! Ців! Ців!

Ви горобчики, голодні,
Дам пшонця я вам сьогодні:
- Ціпу, ціпу, ціпу, ціп!

6. Гра «Підбери за кольором»

В мене є дуже гарні комплекти подушечок і ковдрочок, але всі вони перемішалися, потрібно взяти спочатку подушечку (якої форми?) та знайти відповідного кольору ковдрочку (якої форми?). вкласти горобчика на подушечку та накрити ковдрою, хай відпочиває.

А Каркуші побажаємо чого? (бути доброю, несварливою, подільчивою, лагідною, миролюбивою).

7. - «Мирилка», № 16.

№40

ПІДТЕМА: «Мудра Сова»

Мета: Розвивати дрібну моторику рук, творчу активність, взаємодопомогу, симпатії; стимулювати активне мовлення; формувати навички самостійної діяльності. Виховувати проникливість, оптимізм.

Обладнання: велика миска з дрібною крупою, шнурки, іграшка-сова, іграшки-кіндери, ящик із сухим піском в якому імітація лісової галявини; на кожну дитину конверт в якому малюнок із зображенням кульки – під якою невеличкий отвір.

ХІД

1. Загадка про Сову

Вихователь пропонує дітям підійти до «пісочниці» в якій імітація лісової галявини (ялинки, дерева, пеньки, кущики) Повідомляє, що їх запросила до себе в гості дуже поважна птаха. Відгадайте загадку про неї.

Уночі гуляє, а вдень спочиває,
Має круглі очі, бачить серед ночі.
(сова)

2. - «Окуляри», № 54.

3. Гра в пісочниці «Лісова школа»

Директором у лісовій школі є Мудра тітонька Сова. Сьогодні звірята вперше прийшли до неї на урок. Підкажіть, хто з них поводить себе правильно, а хто ні. Поясніть чому. (дитина виставляє на середину «лісової галявини» персонаж, вихователь розповідає про нього, а всі інші коментують)

- Зайченятко уважно слухало Мудру сову та гризло морквинку.
- Лисичка гралася олівцем поки не зламала його.
- Білочка тихо під столом гризла горішки.
- Ведмежатку важко було сидіти на маленькому стільчику і воно підняло лапку, щоб попросити у Сови дозволу пересісти на інший стілець, великий і зручний.

- Вовчик склав передні лапки на колінка і слухав уважно про що розповідає тітонька Сова.

4. Гра-розминка «Сова».

Перший урок закінчився, отже можна і побешкетувати. За вказівкою вихователя «День!» «звірята» і малята бігають, веселяться. Дитина-сова спить. Коли лунає – «Ніч!» - діти завмирають, а «сова» відкриває очі і починає «полювати».

5. Гра «Мудра Сова»

Діти вибирають собі «друга» із лісових мешканців (іграшки-кіндери). Кожен придумує будь-яку ситуацію, в яку потрапив його лісний друг і запитує поради у Сови (вихователя).

Наприклад: два зайчика на галявині побилися між собою із-за однієї великої ягоди полуниці. Порада Сови. Оскільки ягідка одна, зайченята повинні подарувати її своїй мамі. Ролі міняються, вихователь задає ситуацію, а діти ніби «Мудра Сова» - знаходять рішення.

6. Гра «Підбери шнурок до кульки»

Діти, давайте подаруємо Мудрій Сові кульку, малюнок у вас в конверті (діти витягують малюнок, розглядають) але вона без шнурочка, шнурочки заховані в ось цій мисці (миска з крупами); потрібно підібрати шнурок такого кольору, як кулька і просилити його в отвори. Ось так. (демонструє дії із шнурком)

В кінці гри діти дарують свою роботу тітоньці Сові.

ТЕМА XI: «Все прокидається, все ожива...»

№41

ПІДТЕМА: «Веселі хом'ячки»

Мета: Розвивати інтелектуальні здібності, мислення, моторику рук, зв'язне мовлення. Збагачувати знання дітей про зміну пір року, про живі об'єкти. Прищеплювати любов до живої природи, бажання піклуватися про неї. Виховувати чуйність, дбайливість.

Обладнання: ящик із сухим піском, лічильні палички, силуети хом'ячків (родина), довга смужка із картону, по п'ять прищіпок на кожну дитину.

ХІД

1. Дітки, все прокидається, все ожива, тому що настала чудова пора. Яка пора настала? (весна) Що ви знаєте про весну? (стає тепліше, пробуджується від довгого зимового сну природа, починають пустувати маленькі звірятка)

Про таких гарних маленьких звіряток і буде сьогоднішня розповідь. А чи зможете ви їх відгадати через загадку. Послухайте уважно!

2. Загадка.

Вони спритні, вони гожі,
На маленьких мишок схожі,
Тільки хвостиків немає,
Дуже спати любляють.

Зубенята в них гостренькі,
Спинки справні і товстенькі,
Шерстяні у них бочки –
Ці звірятка – ...(*хом'ячки*)

3. Пальчикова вправа: «Прогулянка»

(пальці обох рук стиснуті в кулачки.)

Пішли пальчики гуляти,

(великі пальчики немов би стрибками рухаються по столу)

Другі їх наздоганяти.

(по столу рухаються вказівні пальці)

Треті пальчики біжать,

(рух по столу середніх пальців у швидкому темпі)

А четверті - не спішать.

(повільний рух, підмізничних пальців по поверхні столу)

П'ятий пальчик пострибав,

(по столу рухаються мізинці)

Край доріженьки упав.

(плеснути обома долонями по поверхні столу)

4. Гра «Веселі хом'ячки»

Вихователь підкликає дітей до «пісочниці», роздає їм лічильні палички, пропонує збудувати дві клітки (прямокутної форми) для родини хом'ячків (показує фігурки хом'ячків) і починає гру.

- Вдома в однієї дівчинки жила товстенька хом'ячиха, ось вона. (садить в клітку) Скільки було звіряток у клітці? (один) Та одного дня народилися в неї дітки – жваві хом'ячата. (вихователь ставить у ту ж клітку чотири фігури хом'ячків меншого розміру) скільки стало хом'ячків у клітці? Хто розумний, хто кмітливий, хто лічити не лінивий, хто зможе їх

порахувать? (п'ять хом'ячків) Молодці. Ось де мама – хом'ячок. (дорослий показує фігурку великого хом'ячка) А скільки в неї діточок? Живуть у кліточці-квартирі маленьких хом'ячат...(чотири)

Та було серед звірят двоє дуже неслухняних і пустотливих хом'ячат. Вони мамі набридали, і братам надокучали, увесь час галасували.

Побачила дівчинка, що через них решті хом'ячків спокою нема і відсадила непослухів в іншу кліточку. (педагог переміщує дві фігурки до другої клітки)

Подивіться, скільки тепер хом'ячків залишилося в першій кліточці? (троє) Скільки хом'ячків у другій клітці? (двоє) В якій клітці звірят менше? (відповіді дітей) Та ось хом'ячиха-мама вирішила вийти з клітки на прогулянку (педагог прибирає хом'ячиху) Скільки тепер хом'ячків у першій кліточці? У другій? (відповіді дітей) В якій кліточці звірят більше, а в якій менше? (порівну)

А що ж наші непослухи? Їм набридло пустувати, вони стали сумувати, бо погано їм без мами і скучують за братами. І покликали неслухняні хом'ячки свою маленьку хазяечку:

Хазяечко підійди,
Нас назад пересади!
Обіцяють хом'ячата
Більш братів не ображати:
Ми слухняненькими станем,
Поважати будем маму...

Як ви гадаєте, чи повірила дівчинка хом'ячкам? Що вона зробила? (повернула до родини)

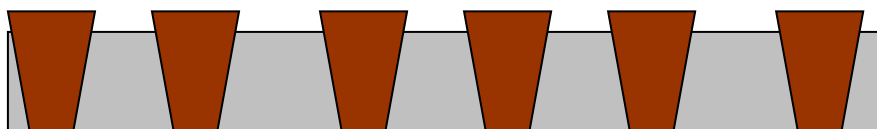
Непослухи зразу попросили вибачення у братиків. І стали вони дружно гратися разом. Скільки тепер стало хом'ячків у кліточці? (четверо) А ось і матуся до діток повернулася, дуже радо усміхнулася: як всі любо граються, і ніхто не свариться! (вихователь поміщає фігурку хом'ячихи в клітку)

Хто порахувати готовий, скільки хом'ячків тут знову? Разом всі вони сидять – (один, два, три, чотири, п'ять)!

5. Завдання – «Парканчик для хом'ячків»

Діти самостійно беруть із коробки по п'ять прищіпок, вихователь роздає широкі смужки із зеленого картону і пропонує дітям зробити парканчик для хом'ячків. Показує процес роботи, діти відтворюють. В кінці несуть парканчики в пісочницю і ставлять біля хом'ячків.

Парканчик (із прищіпок)

№42

ПІДТЕМА: «Равлик, равлик, вистав ріжки...»

Мета: Розвивати розуміння мови, уміння виконувати дії за словесною інструкцією. Сприяти розвитку творчої уяви, координації рухів. Ознайомити з виражальними можливостями лінії; вчити використовувати виражальні можливості лінії під час створення образів, формувати початкові композиційні навички. Виховувати почуття прекрасного.

Обладнання: ілюстрації із зображенням равлика, мініатюрні равлики, шнурки, заготовки малюнків на кожну дитину, ящик із сухим піском.

ХІД

1. Потішка «Равлик»

Діти в групі уявляють себе равликами. Вихователь говорить текст потішки, а діти повинні виконувати дії під час промовляння потішки.

Равлику-равлику,
Відчини дверцята,
Покажи нам ріжки, -
Просьть всі малята.

Відповідно до слів потішки діти закривають обличчя двома руками «роблять ріжки» пальцями.

Вихователь показує ілюстрації із зображенням равлика. Діти розглядають, описують його, використовуючи особистий досвід.

2. Гра в піску «Як равлик слід залишає»

Вихователь роздає групі дітей мініатюрні равлики і пропонує, щоб равлики проповзли по піску з одного краю пісочниці до іншого. Звертає увагу на слід, який залишив позаду себе равлик. Який він? (трохи хвилястий)

Потім інша група дітей повторює ті ж дії.

3. Пальчикова вправа: «Равлик»

Одна з рук – «квіточка». Вона знаходиться на столі, спираючись на лікоть. Пальці напівзігнуті, розчепірені. Долонька – чашечка квітки. Друга рука – равлик. Великий, середній і безіменний пальці торкаються кінчиками. Вказівний і мізинець витягнуті вперед («ріжки равлика»).

Він в будиночку сидить,
(«равлик» розгойдується із сторони убік)

Ріжки висунув, мовчить.

(«повзе» уперед по столі)

Як повільно він повзе –

Він на собі дім везе...

(«равлик» заповзає на «квіточку»)

Він на квітку заповзе

І пелюстки погризе.

(«равлик» по черзі обхоплює пальці («пелюсточки») другої руки «квіточки»)

Ріжки миттю заховає,

(рука-«равлик» «втягує ріжки» (згортається в кулак))

Позіхне і задрімає.

(«квіточка» (друга рука) закривається, ховаючи «равлика» в «бутоні»)

4. Композиція із шнурків: «Хатинка Равлика»

Вихователь роздає дітям заготовки малюнків равлика де «хатинка» зображена легкою пунктирною лінією, та шнурки. Пропонує із шнурка (показує як це виконується) викласти равликову хатинку, щоб йому було де заховатися (по пунктирній лінії).

5. Загадка про згадку «Равлик»

Він з'явився на стежині,

Немов турист із рюкзаком.

Він власний дім несе на спині,

Ледь посувається повзком

(равлик)

Равлик (хатинка із шнурка)

ПІДТЕМА: «Працьовита бджілка»

Мета: Розвивати фонематичний слух, окомір; орієнтацію на площині; моторику рук; сенсорні навички; уяву. Вправляти у звукосполученні (дж), вчити відтворювати горизонтальні та вертикальні лінії на піску, збагатити знання про бджіл. Виховувати мовленнєву культуру дітей.

Обладнання: ящик із сухим піском, лічильні палички, малюнки із зображенням бджоли, вуликів, серія сюжетних картинок за темою, іграшковий бубон, силуети бджілок на кожну дитину. Демонстраційна іграшка – «Жу-жу», чарівний мішечок.

ХІД

1. Загадка:

Наче птиця, крила має,
Все літає та співає,
Каже: - Я медок ношу,
Не чіпайте, бо вкушу!

(бджола)

Вихователь демонструє малюнки із зображенням бджоли, їх будинків. Обговорює з дітьми їх сюжет, діти діляться власним досвідом (хто, що знає про бджолу).

2. Чистомовка

Чи ви чули коли-небудь пісеньку бджілки? От послухайте та повторіть.

Джу-джу-джу, джу-джу-джу

Я на квіточці сиджу.

3. Пальчикова вправа «Бджілки»

Одна з рук знаходиться на столі, спираючись на лікоть, пальці розчепірені («ялинка»). На другій руці на другій руці пальці замикаються в кільце «вулик». «Вулик» притиснутий до «ялинки».

На ялинці – довгі гілки.

(заглядаємо у «вулик».)

Ось і вулик. А де ж бджілки?

Ми постукаємо в дім

(стискаємо кулачки, стукаємо ними один об одного.)

Хто там мешкає у нім?

Захитались всі гілки!
(стукаємо кулаками один об одного чергуючи руки.)
Де ж ви? Вилітайте, бджілки!
Почали вже вилітати;
(Розводимо руками, розчепірюємо пальці й ворушимо ними «бджілки літають».)

Перша, друга, третя... п'ята!

4. Гра: «Не скажи, а покажи»

«Прилітає» іграшкова бджілка, звати її Жу-Жу, вона хоче погратися з дітками. Бджілка показує картинки, або говорить слова, а діти показують цей предмет руками. Вихователь перший раз – допомагає.

Бджілка – махають руками;
Вулик – ручки навхрест над головою;
Квітка – розкриті долоні рук;
Дощ – пальчики згори вниз;
Ніч – долоньки під голівку;
День – руки широко в сторони.
Повторити з різним темпом.

5. Композиція в піску: «Бджолина сім'я»

Вихователь роздає дітям силуети бджілок (це малята Жу-Жу). Вони назбирали на квіточках багато меду, але не мають де його залишити.

Педагог пропонує побудувати для них однакові будиночки (бджілки однакові і «будиночки» однакові).

Показує, як із лічильних паличок це можна зробити. Діти продовжують викладати в «пісочниці» спочатку горизонтальні лінії, потім вертикальні, утворюючи таким чином «ячейки». Діти садять своїх бджілок в окремий будиночок, закріплюють знання про квадратну форму будиночка. «Жу-Жу» дуже дякує дітям, що ті розселили по хатинках їх маленьких бджоленят.

6. Гра: «Хто дружить з Жу-Жу»

Вихователь витягує із «чарівної торбинки» - іграшки, а діти відповідають, хто «дружить» з бджілкою, а хто ні і чому.

Дружать: сонце, оса, квіточки... тощо.

Не дружать: собачка, кішка, жабка... тощо.

Діти вибирають іграшки які «дружать» з «Жу-Жу», садять їх в пісочницю.

7. - «На роботу», № 46.

№44

ПІДТЕМА: «Черепашка-Костомашка»

Мета: Розвивати дрібні моторні навички та творчу уяву. Створювати плоский та об'ємний орнамент; збагачувати тактильний досвід. Формувати композиційні навички. Виховувати інтерес до живої природи, бережне відношення до неї.

Обладнання: ящик із сухим піском, іграшка – черепашки, малюнки із зображенням черепашки. Набір геометричних плоских фігур, великий силует черепашки, маленькі силуети черепашок на кожну дитину без лапок, по чотири маленькі прищіпки на дитину.

Хід

1. Загадка:

Дивний крихітний автобус
По піску кудись поліз,
А він ходить так повільно
Через те, що без коліс. (черепаха)

Вихователь демонструє ілюстрації із зображенням черепашки. Діти обмінюються своїми знаннями із власного досвіду.

2. Пальчикова вправа: «Черепашка»

Черепашка-костомашка
В хитрій хатці проживає,
То висовує голівку,
То назад її ховає.

3. Гра «Відшукай фігуру»

До нас прийшла сьогодні в гості Черепашка-Костомашка. Ось вона! (показує іграшку) Вона стара і дуже розумна. Багато років живе на світі і зтерла свій візерунок на панцирі. Хоче, щоб ви їй зробили новий, але тільки з тих фігур, які ви зможете відшукати в піску і назвати їх. (діти підходять до пісочниці, знаходять заховані там геометричні фігури: круг, квадрат, трикутник; називають хто що віднайшов та прикрашають панцир, викладаючи фігури на силует великої черепахи, що сидить на килимі).

4. Гра з прищіпками «Маленькі черепашенята»

Якщо маму звати Черепаха, то як називаються її дітки? (черепашенята)

Черепашенята тільки-тільки вилупилися з яйця, як курчата і в них ще не встигли вирости лапки, а треба мерщій повзти до мами. Давайте їм зробимо лапки із маленьких прищіпок. Порахуйте, скільки лапок у черепахи-мами? (чотири) А скільки прищіпок потрібно для лапок черепашенят? (теж чотири)

Діти беруть самостійно по чотири прищіпки, а вихователь роздає силуети черепашок. Показує як з обох боків кріпляться лапки.

В кінці діти обігрують своїх черепашок в піску. (черепашенята повзуть до Мами-Черепахи).

ТЕМА XII: «Я – відважний Капітан і на хвилях весело мені»

№45

ПІДТЕМА: «Весела подорож корабликів»

Мета: Розвивати творчу уяву, дрібну моторику рук, образне мислення, мовне дихання. Відпрацювати спритність, вміння керувати власними рухами. Закріпити орієнтацію просторових понять. Виховувати позитивні емоції, сміливість.

Обладнання: таз із водою, кораблики з паперу, з пробок, пінопласту, шкарлупи волоського горіха, лічильні палички.

ХІД

1. Пальчикова вправа «Човник»

Я стулю долонечки оці –

Попливу по річеньці-ріці –

(долоні з'єднати човником і виконувати хвилеподібні рухи)

Із долоньок славний човник стане,

Він плистиме ріками-морями.

Човник білий парус підіймає,

(підняти випрямлені долоні вгору)

Човник в путь-дорогу відпливає,

Хвилі його бережно гойдають,

Рибки йому хвостиком махають.
(імітувати рухи хвиль та рибок)

2. Гра з лічильними паличками «Човник»

Вихователь пропонує зробити човник і попливти на ньому в подорож. Показує, як це можна зробити. Діти беруть лічильні палички і відтворюють човник на килимочку. Вчаться пояснювати свої дії. Наприклад: ось я побудував дно човника, а зараз кріплю борти і т.д.

3. Гра у воді «Весела подорож корабликів»

Ми з вами будували човники з чого? (з лічильних паличок) А можна зробити кораблик із паперу, як він буде називатися? (паперовий кораблик) В мене є кораблик із шкарлупи горіха. (вихователь демонструє різні кораблики і роздає дітям, ті називають, який кораблик вони одержали: горіховий, пластмасовий, іграшковий, маленький тощо) Давайте відправимо корабликів у подорож. Спершу скажіть по чому плывуть кораблі? (по морю, по ріці, по воді) Хто керує кораблем? (капітан)

Вихователь ставить по середині столу великий таз із водою, бере на себе роль Капітана, зауважує, що кораблики повинні чітко виконувати команди Капітана.

- Закачати всім рукава, вперед у подорож!

Діти виставляють в таз із водою свої кораблики і дмухають на них. Дорослий пояснює, що для того, щоб кораблик рухався, потрібно дути на нього не кваплячись, склавши губи. Діти спостерігають за діями на воді. Лунає команда?

- Повернути праворуч, з лівого боку айсберг (кусок вати).
- Ми обійшли айсберг, можна іти прямо.
- Повернути ліворуч, з права по борту риба-кит (іграшка-кіндер), щоб не поратити його.
- Відпочинок! Повний штиль – немає вітру, вода спокійна.
- Насувається вгорі човна чорна хмара, зараз буде шторм. (вихователь роздає дітям трубочки, ті дують через них у воду)
- Тримайте човни на плаву, щоб вони не затонули! (вигукує Капітан)
Шторм вщухає (діти перестають «булькати» через трубочки)
-

4. Педагог читає вірш Ю. Баракової

По синіх-синіх хвилях
Малесенький і стрункий

Пливе, пливе наш човник
Везе нам подарунки.
Капітан веде наш човник
Відважний він моряк.
- Земля! – він всім гукає, -
Причалуємо! Так!

5. Гра «Плаває чи ні?»

Вихователь дістає ніби із іграшкового човника «подарунки» (іграшки, картинки), а діти відповідають плаває цей предмет чи ні?

№46

ПІДТЕМА: «Зустріч із Золотою Рибкою»

Мета: Розвивати творчу уяву, образне мислення, динаміку і координацію рухів, естетичний смак, зв'язне мовлення. Формувати інтерес до пізнання світу. Виховувати самостійність, впевненість у своїх силах.

Обладнання: таз з водою, мініатюрні іграшки серії «Рибки», силуети рибок із картону, зроблених так, щоб до задньої їх частини можна було просилити і зав'язати на вузлик шнурки, різнокольорові шнурки, аудіо запис «Шум моря».

ХІД

1. Пальчикова вправа «Рибки»

П'ять рибок маленьких,
(виконувати хвилеподібні рухи в повітрі)
Пірнали у воду.
На березі жовтім
(руки притиснуті одна до одної; повертаємо їх «з боку на бік»)
Лежала колода.
Одна з них промовила:
(долоні зімкнуті, ледве округлені; виконуємо ними «пірнаючий рух»)
- Я хочу грати!
А інша сказала:

(качаємо зімкнутими долонями (негативний жест))

- Глибоко пірнати!

А третя сказала:

(долоні повертаються та тильну сторону однієї з рук (рибка спить))

- Як хочеться спати!

Четверта чомусь

(швидко качаємо долонями (тремтіння))

Почала замерзати...

- Ой, тут крокодил, -

(зап'ястя з'єднані; долоні розкриваються й з'єднуються «рот»)

Попередила п'ята, -

Скоріше пливіть,

(швидкі хвилеподібні рухи зімкнутими долонями (спливають))

Бо нас може спіймати!

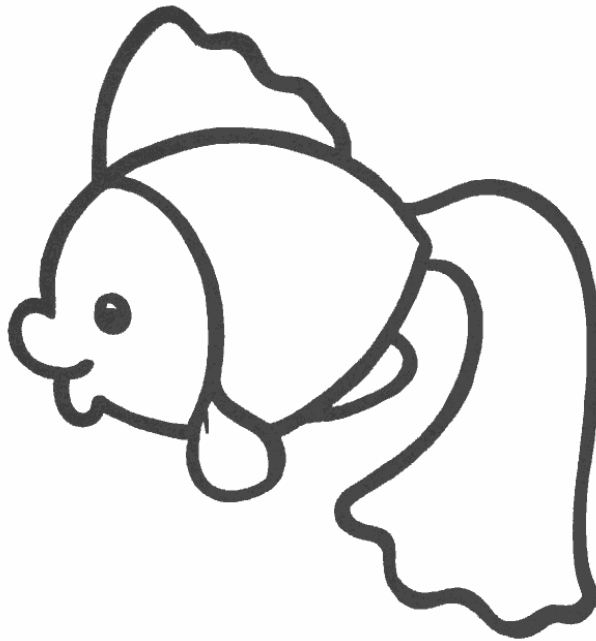
2. Гра з шнурками «Золота рибка»

Наша Золота Рибка боїться Крокодила, давайте їй із шнурочків зробимо великого гарного хвостика, щоб вона швидше плавала. (Вихователь демонструє дії із шнурками, показує як зав'язувати вузлики. Роздає дітям заготовки рибок і шнурки. Діти вчаться проселювати шнурок в отвір та робити вузлик) В кінці – обіграти чия рибка швидше «плаває.»

3. Гра у воді «Веселі рибки»

На столі – великий таз із водою, вихователь ставить іграшки-рибки. Пропонує заселити рибками водойму. Діти вибирають собі по рибці, називають якого кольору і форми в нього рибка і «плавають» у воді. Педагог стимулює до розмови за допомогою запитань: Оленко, якого кольору рибка попереду твоєї? Сергійко, скільки рибок у тебе зліва? тощо.

Золота рибка (хвіст із шнурків)

№47

ПІДТЕМА: «Лабіринт для рибок»

Мета: Розвивати мовлення, дрібну моторику м'язів рук, уяву. Дати дітям практичні знання про властивості води. Формувати елементарні математичні навички. Виховувати навички правильної поведінки з водою.

Обладнання: таз із водою, таця з високими бортами, іграшковий посуд, камінці-галька, мініатюрні іграшки серії «Рибки», малюнок із зображенням лабіринту.

ХІД

1. Пальчикова вправа «Рибки»

П'ять рибок маленьких,
Пірнали у воду.
На березі жовтім
Лежала колода.
Одна з них промовила:
- Я хочу грати!
А інша сказала:
- Глибоко пірнати!
А третя сказала:
- Як хочеться спати!
Четверта чомусь

Почала замерзати...
- Ой, тут крокодил, -
Попередила п'ята, -
Скоріше пливіть,
Бо нас може спіймати!

2. Гра у воді «Лабіринт для рибок»

На столі стоїть великий таз з водою, діти закатавши рукава граються в ньому іграшками-рибками.

- Діти, у воді живе хижак, злий голодний крокодил (показує іграшку-крокодила), він часто полює на спокійних рибок. Поки він не приплив треба рибок рятувати. А як? (розмірковування дітей) Давайте переселимо їх у іншу річку. (виставляє тацю, роздає дитячу посудку і пропонує обережно переливати воду; по ходу дій з'ясовує з дітьми властивості води)

- Діти, яка вода по кольору? (прозора)
- Яка вода на дотик зараз? (тепла, мокра)
- Якою вона може ще бути на дотик? (холодною)
- Що ми робимо з водою? (переливаємо, вода ллється)
- Якщо налити воду на одяг, яким він стане?
- Що робити, щоб не замочити одяг? (бути обережним)

От у нас є нова річка. Давайте із ось цих камінчиків (які вони по формі - круглі) побудуємо рибкам лабіринт. (демонструє ілюстрацію із зображенням лабіринту) Ця доріжка з багатьма поворотами захистить наших рибок від крокодила.

Діти беруть по камінчику і під керівництвом дорослого викладають у воді лабіринт: доріжка прямо, доріжка ліворуч, доріжка прямо, доріжка праворуч, знову прямо і т.д.

Коли лабіринт збудовано і дітки «плавають» по ньому, вихователь пропонує розповісти як пливе його рибка.

№48

ПІДТЕМА: «Скарби на дні моря»

Мета: Розвивати творчу уяву, дрібну моторику м'язів рук, образне мислення, зв'язне мовлення. Розширити знання про властивості води, її смак.

Формувати навички самостійності. Переборювати страх перед водою, збагачувати тактильний досвід. Виховувати сміливість.

Обладнання: таз із водою злегка зафарбованою синьою фарбою, на дні таза пісок, в ньому заховані різні речі: гудзики, великі бусинки, мініатюрна посудка, котушки від ниток, резинки для волосся тощо; паперовий кораблик, трубочки, предметні картинки.

ХІД

1. Пальчикова вправа «Човник»

Повторити:

Я стулю долонечки оці –
Попливу по річеньці-ріці –
Із долоньок славний човник стане,
Він плистиме ріками-морями.
Човник білий парус підіймає,
Човник в путь-дорогу відпливає,
Хвилі його бережно гойдають,
Рибки йому хвостиком махають.

2. Гра «Що потрібно в дорогу»

Наша знайома бджілка Жу-жу хоче подорожувати на кораблі, але не знає, які речі їй потрібно взяти в дорогу. Допоможемо їй.

Вихователь розставляє перед дітьми предметні картинки: квітка, кофта, шапочка, шарфик, жилетка, шоколад, бутерброди, жолуді, жук, чашка тощо.

I варіант завдання: діти відбирають ті предмети, які на їх думку, знадобляться Жу-жу в дорозі, пояснюють чому вони їх обрали.

II варіант завдання: вибрати приємну на смак воду для Жу-жу (три склянки із простою, солоною і солодкою водою – діти в свої чашечки ложкою наливають з кожної склянки по черзі воду і куштують її; розповідають яка вона на смак, яка краще підходить в дорогу і чому; вихователь допомагає зробити вірний висновок).

3. Гра «Шторм на морі»

Вихователь пропонує пустити човник по воді (таз із водою), роздає трубочки, діти дмухають у воду імітуючи «шторм», під час шторму «тоне» човник

4. Гра «Скарби на дні моря»

Човник перевозив багато різних «скарбів», ми не дізнаємось, що це за скарби, поки не дістанемо їх із дна моря. Але ця справа для сміливих, які не бояться води, незнайомих дотиків. Є в нас такі дітки? (самих сміливих вихователь вибирає першими діставати «скарби» заховані в піску із зафарбованою водою) Діти на дотик шукають, витягують, називають, що знайшли, що з ним можна робити і нанизують на шнурок – сушитися.

Всі скарби повинні мати невеличкий отвір (гудзики, бусинки, мініатюрне люстерко, відерце, резинки для волосся, медальйони тощо).

Які ви молодці, завдяки вашій сміливості ми змогли підняти знайдені «скарби». Тепер ми зможемо дізнатися, хто плив на кораблику і для чого були потрібні ці речі. (діти розповідають про свої відчуття, коли вони рукою шаруділи по піску, які речі їм здалися на дотик: чи холодні, чи слизькі..., разом з вихователем фантазують на задану тему)

Варіант: Оленка знайшла що? (люстерко) Яке воно було на дотик? (гладеньке) Як ти гадаєш, хто міг подорожувати з ним? (лялька – щоб розчісувати волосся) тощо.

ТЕМА XIII: «Кольорова вікторина»

№49

ПІДТЕМА: «Свято зеленого кольору»

Мета: Розвивати сенсорні здібності в області сприймання форми, величини, кольору. Вчити дітей послідовному зоровому обстеженню та словесному опису форми предмета. Закріпити знання про зелений колір, круглу форму, поняття: більший, менший.

Обладнання: ящик із сухим піском, дві іграшки-жабки різного кольору, величини і форми 4 шнурки зеленого кольору по кількості дітей, силуети маленьких паперових жабок на кожну дитину.

ХІД

1. - «Пензлик», № 41.

2. Вправа для рук «Зелений луг» Ю. Баракової

Вихователь пропонує дітям справитися на зелений луг.

Нам сьогодні не до скуки –

(руки в сторони – потягнулися)

Звуть дітей зелені луки

(руки на гору)

І блакитні небеса,

І веселочка – краса!

(руки перед собою, долоні догори)

Вітерець – пустун там грає,

Трави-ковилі гойдає...

(нахили тулуба вліво-вправо, руки на поясі)

Як подобається діткам

По луках гуляти влітку!

(плескіт в долоні)

3. Гра «Хто більше побачить»

Вихователь пропонує відшукати когось в пісочниці. Запитує: кого знайдено (жабок); скільки їх? (двоє) Якого вони кольору? (зеленого) Чим вони схожі, чим відрізняються? Які у них лапки? (тонкі, довгі) Якої форми голова, тулуб? (круглої) Які очі? (круглі, маленькі) тощо

Під час гри вихователь стимулює дітей до самостійного обстеження предмета, підводячи їх до аналізу дрібних частин (очей, лапок жабки), допомагає за допомогою вище зазначених навідних питань засвоїти послідовність опису іграшки.

4. Рухлива гра «Ми зелені жабки»

Із мотузки на підлозі викладається велике коло. Вихователь роздає дітям шнурки зеленого кольору, пропонує їм зав'язати шнурки навколо талії, як поясок. Діти перетворюються на зелених жабок і стають по колу.

Вихователь промовляє вірш:

На старій діжці танцювали жабки,

Ціле болото вони звеселяли.

Очі великі в них, голос гучний...

- Жабки, не бійтеся! Я не страшний!

Є в мене зелений, як ви, капелюх...

А жаби злякались – і в воду всі – плюх!

(Ю. Бардакова)

Діти-жабки стрибають, зі словом «плюх» намагаються заплигнути в центр кола.

5. Гра із шнурком «Більша-менша галявинка»

Діти, що полюбляють робити жабки? (квакати, стрибати) От ви були великими жабками і стрибали у коло, яке воно по величині? (велике) А ось до нас пристрибали маленькі жабки. (роздає дітям картонні силуети жабок) Давайте для них зробимо із наших зелених шнурочків дві галявинки: більшу і меншу, щоб жабки мали де стрибати. (вихователь демонструє процес роботи з шнурком)

Діти розв'язують свої шнурочки, сідають за стіл та виконують завдання. Вихователь допомагає дітям, запитуючи, що вони роблять? (галявинки) Галявинки які? (більшу і меншу) Якого вони кольору? (зеленого) Галявинки для кого? (для жабок) Галявинки якої форми? (круглої)

Виконавши завдання діти обігрують жабок, стрибаючи то на більше коло, то на менше.

№50

ПІДТЕМА 50: «Свято червоного кольору»

Мета: Сприяти розвитку у дітей сенсорних здібностей. Закріпити знання про червоний колір, квадратну форму, поняття величини: найбільший-найменший. Розвивати творче мислення, уяву, зв'язне мовлення. Виховувати самостійність.

Обладнання: ящик із сухим піском, квадрати червоного кольору різні за величиною, іграшка-лялька Червона Шапочка, два кошики, яблука свіжі червоного та зеленого кольору, червоні стрічки на кожну дитину, набір кубиків Нікітіна (по 4 шт.), зразок візерунків «Червона доріжка».

ХІД

1. - «Гребінець», № 24.

2. Гра «Відгадай казку»

Діти, до нас сьогодні прийшла гостя із чудової казки, але вона заховалася від вас. Хоче перевірити, чи зможете ви відгадати казочку про неї. Я прочитаю вам уривок казки, а ви постарайтесь впізнати про кого ця казка.

... Ось вона вийшла на доріжку, і дуже злякалася, коли почула грубий голос:

- Куди ти йдеш. Маленька дівчинко, зовсім одна?
- Я йду до хворої бабусі і несу їй пиріжки та горщик масла – відповіла дівчинка («Червона Шапочка»)

Вихователь виставляє ляльку – Червону Шапочку, діти описують, якого кольору її одяг.

Червона Шапочка дарує дітям червоні стрічечки і пропонує зав'язати їх на праву ніжку, та знайти в групі іграшки таких же кольорів і посадити їх на килимок.

3. Гра «Веселий хоровод»

Як зібрався весь народ
(біжать по колу, тримаючись за руки)

У веселий хоровод!

Будемо дружньо гратися,
(плещуть у долоні)

Співати та сміятися!

Сонечко, ясніш світи!

Зелен-травко підрости!

Ми по травці, по муравці погуляємо

(руки на пояс, тупотять правою ніжкою, на якій прив'язана червона стрічка)

Квіточок червоних гарних назбираємо.

Сонечко, дивись: в малят

Червоненький наряд!

Руки в боки, три прискоки – покружляємо,
(руки на пояс, кружляються)

Тебе, сонечко яскраве, звеселяємо!

4. Гра «Склади по величині»

Червона Шапочка заховала щось у пісочниці. (діти шукають, називають що знайшли, колір, величину) Лялька пропонує викласти квадрати, які знайшли діти на килимочок: від найбільшого до найменшого. (діти виконують завдання, коментуючи свої дії)

5. Гра «Чарівні кубики» (кубики Нікітіна)

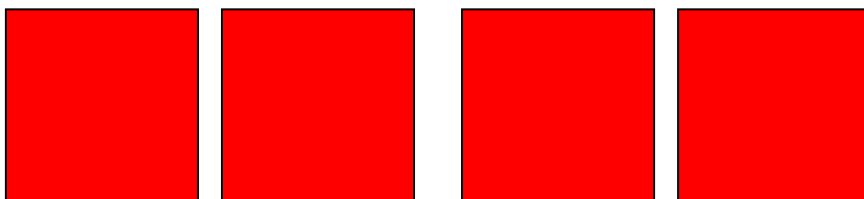
Червона Шапочка дуже любить гратися кубиками. Показує дітям, яку гарну червону доріжку вона побудувала з цих кубиків. Пропонує дітям взяти по чотири кубика та викласти на своєму столику таку ж саму червону доріжку.

6. Гра «Який колір зайвий»

Лялька хоче пригостити дітей яблуками тільки червоного кольору, тому що сьогодні свято цього кольору. Пропонує дітям два кошика. В один вони кладуть яблука тільки червоного кольору, в другий – яблука зайвого кольору. Перевіряють в якому кошику, яких яблук більше, яких менше.

Червона Шапочка просить діток помити руки і посмакувати наливними яблучками.

«Червона доріжка» (кубики Нікітіна)

№51

ПІДТЕМА: «Свято синього кольору»

Мета: Розвиток сенсорних здібностей, творчої уяви, довільної уваги. Формування тонких рухів пальців рук. Сприяти розвитку позитивних емоцій. Закріпити набуті уміння та навички. Виховувати естетичні почуття.

Обладнання: кулька синього кольору, фарба синього кольору, таз із водою, іграшки та зображення предметів синього кольору. Набір кубиків Нікітіна (кожному по 4 кубика), зразок «Килимка» Нікітіна, сачки, набір різнокольорових стрічечок (4 кольорів: червона, жовта, синя, зелена), мініатюрні рибки.

ХІД

1. - «Котик», № 28.

Кицька ниточки мотала
І клубочок продавала
По три гривні за клубочок,
Всі купуйте, хто захоче!

(вертіти руками, ніби намотуючи нитку на клубок, простягнути долоні вперед, показати три пальчики, стиснути кулачки, знову простягнути долоньки)

2. Гра «Синя кулька»

Лунає стукіт у двері. З'являється синя кулька.

- Здрастуйте, діти! Я прилетіла до вас у гості. Якого я кольору? Вірно, я синя кулька. По дорозі до вас я загубила свою стрічечку, теж синього кольору. Допоможіть, будь-ласка, мені її відшукати.

Вихователь, попередньо, розставив різного кольору стрічки в полі зору дітей. Діти знаходять стрічку синього кольору, вихователь прив'язує її до синьої кульки. Кулька розглядає дітей і визначає, що в дітей є одяг такого ж кольору. А що ще буває сине? (відповіді дітей)

Діти розглядають ілюстрації принесені кулькою. Описують колір зображень (сине небо, дзвіночки тощо)

3. Гра «Чарівні кубики» (кубики Нікітіна)

Синя Кулька виносить кубики і демонструє, який красивий килимок можна з них побудувати, підбираючи тільки синю сторону кубика.

Діти відтворюють дії за зразком. Обігрують роботи.

4. Гра у воді «Ану, відшукай!»

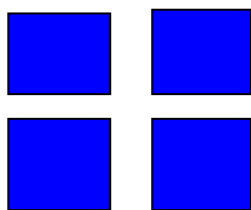
Кулька звертає увагу на таз із водою. Показує, синю фарбу, яку вона взяла з собою.

- Зараз я водичку теж зроблю синьою. (розводить фарбу у воді)

Вихователь дістає сині іграшки, маленькі дерев'яні кубики, кульки (синього кольору), гумові мініатюрні рибки, камінчики й кидає все це у воду.

Кулька пропонує дітям взяти сачки і відшукати все це у воді. Діти витягують предмети, називаючи їх колір та назву.

«Килимок» (4 кубика Нікітіна)

№52

ПІДТЕМА: «Свято жовтого кольору»

Мета: Розвивати творчі та сенсорні здібності. Закріпити знання кольору, величини; сприяти розвитку зорової пам'яті, образної уяви. Виховувати впевненість у своїх силах, позитивні емоції.

Обладнання: лялька Оленка в жовтому одязі, іграшки жовтих кольорів, чарівний мішечок, набір кубиків Нікітіна (по п'ять штук), макет сонечка, кришечки жовтого кольору різної величини, лічильні палички жовтого кольору, мочалки прямокутної форми жовтого кольору.

ХІД

1. Гра «Чарівний мішечок»

В гості прийшла лялька Оленка, малята її розглядають. Педагог звертає їхню увагу на колір її плаття. Відзначає, що і в дітей є одяг такого ж кольору. Лялька принесла «чарівний мішечок», із цього мішечка вихователь по черзі дістає іграшки.

Діти називають іграшку, її кольори, розміри.

- Що ще буває жовтого кольору? (відповіді дітей)

Жовті листочки кружляють, летять,
Жовті груші на гілці висять,
Жовтеє сонечко нас зігріває,
Жовті промінчики нам посилає.

(Ю. Бардакова)

- У ляльки Оленки в «чарівному мішечку» ще щось є.

Вихователь дістає паралонові мочалки жовтого кольору прямокутної форми. Кладе на середину килимочка великий круг жовтого кольору (сонечко). Пропонує дітям із мочалок зробити сонечку промінчики, щоб в групі стало тепло, сонячно, радісно.

2. Гра «Чарівні кубики» (кубики Нікітіна)

Сонячні промінчики можна зробити із кубиків. Вихователь пропонує це зробити самостійно, без попереднього зразка, по нагоді даючи словесні рекомендації.

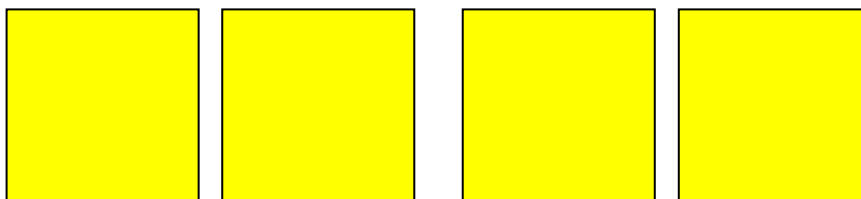
3. Гра «Маленькі сонечка»

Лялька Оленка дістає із «чарівного мішечка» кришечки різного розміру але однакові за кольором. Вчить діток із кришечки та лічильних паличок збудувати маленькі сонечка.

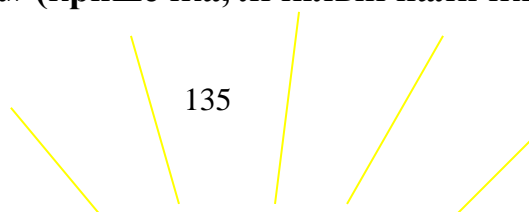
Наприкінці гри лялька всім дарує сонечка жовтого кольору.

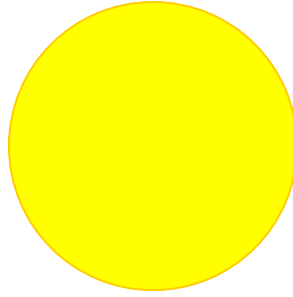
4. - «Комарик», № 51.

«Сонячний промінчик» (кубики Нікітіна)

«Маленькі сонечка» (кришечка, лічильні палички)

ТЕМА ХІУ: «А я у гай ходила по квітку ось яку...»

№53

Підтема: «Кульбабка-Парашутик»

Мета: Розвивати сенсорні здібності, інтелектуальний потенціал; активне мовлення; сприяти розвитку дрібної моторики рук. Формувати почуття прекрасного. Продовжувати закріплювати вміння розрізняти предмети за кольором, формою, величиною. Виховувати бережне ставлення до живої природи.

Обладнання: ящик із сухим піском, штучні кульбабки, вата, смужки картону земного кольору, конверти із завданням, прості олівці.

ХІД

1. - «Хрущ», № 50.
2. Прилетіла Бджілка Жу-жу із пустим відерцем хоче збирати мед, але всі квіткові галявини зайняли інші бджілки. Давайте посадимо для неї галявину жовтих кульбабок.

Діти підходять до ящика із піском. Спочатку сіють (імітують) травичку, поливають її водою (імітують).травичка вже виросла. (діти кладуть зверху на пісок смужки картону зеленого кольору, встеливши таким чином всю пісочницю)

Імітують, як сильно пригріває сонечко і на травичці виростають «сонячні квіти» - кульбабки (діти беруть штучні квітки і вкладають поверх трави).

Вихователь разом з дітьми пригадують на що, перетвориться з часом кульбабка. Читає вірш Ю. Баракової.

На зеленім полі край села
Дівчина-кульбабка розцвіла,
Жовте, наче сонечко, платтячко наділа...
З часом – ось побачите, стане воно білим,
І пухнастим, і легким плаття стане,
І для хлопця-вітерця – легким і слухняним.

3. - вправа на дихання «Парашутики».

Бджілка Жу-жу приносить вату, пропонує дітям відщипнути невелику кульку і обережно покласти її на середину своєї квіточки-кульбабки в пісочниці. Коли всі діти виконали завдання, звертає увагу на те, що жовті кульбабки перетворилися на білі парашутики і їм час відправлятися у мандрівку по полям, лукам. Бджілка показує, як правильно робити «вітер». Вдихнути через ніс багато повітря і з силою випустити його через рот.

4. Гра «Завдання від Бджілки»

Бджілка Жу-жу роздає дітям конверти із завданням: домалювати ниточки «парашутикам», щоб вони змогли високо літати.

Наприкінці гри діти обговорюють на яку фігуру схожі парашутики? (на трикутник) Рахують, хто скільки намалював «ниточок». Бесідують на тему: «Чи можна рвати квіти?»

№54

ПІДТЕМА: «Тюльпанчики-«стаканчики»

Мета: сприяти розвитку сенсорних, творчих здібностей. Вправляти у розрізненні квітів (кульбаби, тюльпана, ромашки). Закріпити та систематизувати знання кольорів квітів (білий-ромашковий тощо). Вчити виражати словом свої думки, емоції. Розвивати координацію дрібних м'язів рук, увагу.

Обладнання: зразки штучних квітів або ілюстрації кульбабки, ромашки, тюльпана, рамки з отворами та втулками квітів (по зразку рамок Монтессорі); шнурки червоного кольору по кількості дітей, смужка-стебло зеленого кольору та по дві прищіпки на кожну дитину.

ХІД

1. - «Квітка», № 56.

Руки у вертикальному положенні, долоні притиснуті одна до одної, розвести пальці і злегка округлити їх

Виросла в лісі віточка-диво,
І пелюстки свої ніжні розкрила.

(розвести пальчики)

Живить вологою ці пелюстки
(ритмічні рухи пальцями разом-окремо)

Корінь в землі – знають всі малюки.

(долоні опускають і тильним боком притискають одна до одної, пальці розвести)

2. Гра «Посади квіточку»

Бджілка Жу-жу літала біля нашого дитячого садочка і любувалася гарними квітами, які тут ростуть: щоб їх не рвати, вона вирішила, квіти ці, намалювати. Ось її малюнки (вихователь демонструє зображення квітів: кульбаб, тюльпанів, ромашок, а діти – впізнають їх назву та описують колір).

Жу-жу хоче такі ж квіти висадити біля свого будиночка-вулика, щоб було красиво і за медом не прийдеться далеко літати. Вона приготувала квітник формою і кольором схожу на певну квітку, а малят просить «висадити» квіти тільки в свій квітник. (діти виконують завдання) Наприкінці гри Жу-жу пропонує дати кожній клумбі свою назву. Наприклад: клумба з тюльпанами – тюльпанова, клумба із ромашками – ромашкова тощо.

3. Гра «Тюльпанчики-стаканчики»

Улюблені квіти Бджілки – тюльпанчики. З них, по весні, Жу-жу збирає багато меду. Вони бувають різних кольорів. (діти називають кольори тюльпанів: жовті, червоні, білі, різнокольорові) Тюльпани дуже красиві та запашні. В них є зелене довге стебло та такі ж зелені листочки по бокам. Бджілка показує, як із шнурка, та прищіпок можна зробити улюблену квітку. Діти самостійно вибирають шнурок. Вихователь роздає довгі смужки із зеленого картону та прищіпки (по 2 шт.). Діти виконують завдання. Вихователь допомагає їм. Бджілка похвалою заохочує працю дітей.

№55

ПІДТЕМА: «Квіти з поля»

Мета: розвивати мовне дихання; творчу уяву; мислення; моторику дрібних м'язів рук. Познайти із польовими квітами: волошкою, ромашкою, маком. Вправляти дітей у розрізненні та називанні основних кольорів шляхом зіставлення.

Обладнання: букет штучних польових квітів (ромашки, волошки, маки), ілюстрації квітів, ящик із сухим піском, лялька, роздатковий матеріал: паперові квіти по темі.

ХІД

1. Пальчикова вправа «Квітка» (повторити)

Руки у вертикальному положенні, долоні притиснуті одна до одної, розвести пальці і злегка округлити їх.

Виросла в лісі віточка-диво,
І пелюстки свої ніжні розкрила.

(розвести пальчики)

Живить вологою ці пелюстки
(ритмічні рухи пальцями разом-окремо)
Корінь в землі – знають всі малюки.

(долоні опускають і тильним боком притискають одна до одної, пальці розвести)

2. Гра «Квіти з поля»

В гості до малят завітала давня їхня приятелька, лялька Оленка – дуже радісна. Вона розповідає, як була в полі і назбирала там дуже гарних квітів. Цей букет вона принесла дітям. Ось погляньте, які дійсно чудові квіти (діти розглядають букет, називають кольори та назви)

- Це червоний, великий – мак;

А це біла, тендітна – ромашка;

Це синьоока – волошка.

3. Гра «Яка квітка»

Художник для ляльки Оленки намалював її улюблені польові квіти, але забувся підписати як кожна квітка називається. Давайте ми назвемо і опишемо кожну квітку, підбираючи гарні порівняння (вихователь активізує словник дітей прикметниками: квітка – яка? Велика-мала; висока-низька; запашна, тендітна, гарна, яскрава і т.д.)

4. Гра «Якої квітки не стало»

Лялька Оленка за сигналом вихователя (коли діти закривають очі) забирає якусь одну чи дві квітки з букета, діти повинні відгадати, якої квітки або яких квіток не стало.

Можна поміняти ролі. Діти ховають квітку, а лялька відгадує – якої з них не стало. Малята оцінюють Оленку, вірно вона відповіла чи ні.

5. Вправа «Не скажи, а проспівай»

Діти співають назву квіток: то швидко – то повільно; то голосно – то тихо.

6. Гра «Квіти в полі» (композиція в піску)

Діти самостійно розбирають паперові квіти, за бажанням, підходять до пісочниці (це поле) і викладають квіткову композицію (називаючи якого кольору і яку квітку дитина викладає). Наприкінці гри всі любуються яскравим поєднанням кольорів та квітів.

№56

ПІДТЕМА: «Свято квітів»

Мета: Розвивати сенсорні здібності, творчу уяву, пам'ять, мислення, координацію рухів. Закріпити знання квітів, їх кольорів. Розуміти слова: «однакові», «парні». Виховувати увагу, швидкість реакції на слово.

Обладнання: віночок із штучних квітів, лялька, конверти на кожну дитину з набором картонних пелюсток для складання квітки, шнурки зеленого кольору.

ХІД

1. - «Метелик2, № 57.

2. Вправа для рук «Квітка» (повторити)

Виросла в лісі віточка-диво,
І пелюстки свої ніжні розкрила.
Живить вологою ці пелюстки
Корінь в землі – знають всі малюки.

3. - «Оса», № 52.

4. Гра «Свято квітів»

Лялька Оленка заходить в групу у вінку із квітів.

Принесла для діточок
Я віночок із квіточок.
А хто квіточку впізнає,
Той зі мною заспіває.

(Ю. Бардакова)

Вихователь витягає із віночка квіти. Діти її розглядають. Педагог загадує загадки:

Сонечко в траві зійшло,
Усмінулось, розцвіло,
Потім стало біле-біле
І за вітром полетіло. (*кульбаба*)

Стоїть півень на току
У червонім ковпаку. (*мак*)

Ясноокі, чисто вмиті,
Розбрелись вони по житі,
Плаття синім шовком шиті. (*волошки*)

Навесні все розквітає,
Кольори яскраві має,
Як цибуля, корінці

Та загострені кінці,
Гордовитий дуже пан.
Відгадали? Це ... (тюльпан)

Діти стають у коло. Педагог читає вірш. Діти виконують рухи, начебто вони – квіточки, і все, про що йдеться у вірші, відбувається з ними.

У садочку діти,
Мов чарівні квіти,
Вранці прокидаються,
Пелюстки розкриваються
А пуп'янки – голівоньки
До сонця повертаються.
У садочку діти,
Мов чарівні квіти,
Надвечір засинають,
Пелюстки закривають,
Голівоньками ясними
Легенько хитають. (Ю. Бардакова)

5. Гра-завдання «Склади квітку»

Лялька Оленка назбирала великий букет чудових квітів і хотіла принести його вам. Але налетів вітер-пустунець і розвіяв всі пелюстки. Оленка почала збирати пелюстки і створювати з них квітки. Ось так. (вихователь демонструє, як із синіх пелюсток скласти волошку; із білих – ромашку; із червоних – мак; із жовтих – кульбабу)

Педагог разом із лялькою роздає дітям конверти в яких знаходяться пелюстки та серединка певної квітки і шнурок зеленого кольору.

Діти викладають на столі квітку із шнурка роблять стебло. Називають квіточку, яка у них вийшла та її колір. Наприкінці гри, нібито нюхають свою квіточку, говорячи, яка вона запашна. Лялька Оленка дає позитивну оцінку кожній дитині.

ТЕМА ХУ: «Ми ідем, ідем, ідем...»

№57

ПІДТЕМА: «Гномик іде до своїх друзів»

Мета: Розвивати орієнтацію в просторі, мислення, творчу уяву. Закріпити поняття «широкий-вузький», «довгий-короткий». Познайомити з

видами транспорту, правилами поведінки на дорозі. Виховувати обережність на дорогах.

Обладнання: ящик із сухим піском, машинки, які зображують різні види транспорту, картонні смужки різної ширини і різного кольору; іграшковий гном, ведмедик, їжачок, картинки із зображенням будиночків, дерев, листочка, світлофора, «зебри», кубики, брусочки.

ХІД

1. Вправа для пальчиків «Будинок і ворота»

На полянці дім стоїть («дім»)

Та до нього вхід закритий («ворота»)

Ми ворота відкриваєм (долоні розвертаємо паралельно одна одній)

І в цей дім запрошуєм. («дім»)

2. Гра в піску «Хто по якій доріжці їде?»

Чи хочете ви подорожувати разом зі мною? Де? В одній казковій країні, яка знаходиться зовсім поруч, в нашій пісочниці. На чому ми відправимось в дорогу? (на транспорті) А який вид транспорту виберемо: наземний, водний, повітряний? (наземний, тому що подорожувати будемо по піску) А який транспорт ми називаємо наземним? (автобус, машина, тролейбус...) Молодці! Ось машинки вибирайте будь-яку, але не забудьте назвати, якого вона кольору. Тільки того буде слухатися машина, хто вірно назве її колір.

Діти ставлять машинки в пісочницю, де прокладені дороги різної ширини із цупкого Катону або шкіряні.

Отже, хто вибирає червону дорогу? Чим вона відрізняється від синьої? А від жовтої? (червона - широка, синя - трохи вужча, жовта - найвужча) Покажіть, які ви гарні водії. Чи не порушуєте правила. Проїхавшись по дорогам, діти опиняються біля воріт. (вихователь задалегідь їх виставляє) Біля воріт сидить Гномик. Він вітається з дітьми (педагог від імені Гнома веде бесіду з дітьми).

3. Гра «Гномик їде до своїх друзів»

Гномик звертається до дітей: «Малята, я засумував за своїм друзями Мишком та їжачком, хочу їх провідати. На чому я швидше доїду? Хто мені дасть машину синього кольору? Дякую! Мені потрібна ваша допомога діти, бо я, здається, забувся де живе Мишко, пам'ятаю, що потрібно їхати по дуже

широкій дорозі, зліва біля дороги багато дерев – мабуть ліс, а на правому боці біля зеленого та жовтого будиночка хатинка Мишка із дахом червоного кольору». (Діти разом із Гномиком шукають будиночок і відбувається весела зустріч Мишка та Гномика. Мишко запитує, як Гномик його відшукав. Гном з дітьми повторюють маршрут)

- Чую, що десь поблизу гримить грім. Значить, скоро буде дощ, а машинки поставити нема куди. Пропоную побудувати гараж. Ось вам кубики, цеглинки. Гном приготував схеми швидкого будівництва гаража. Розгляньте їх, виберіть зручне місце в пісочниці – і за справу. (діти по схемі будують гараж із будівельного матеріалу)

Який красивий гараж у вас вийшов. Міцний, надійний. Але скоро ніч, а Гномик не зустрівся ще з Їжачком. Дощ закінчився, відправляємося в дорогу. Гномик розкажи куди їхати.

Гном: Я пам'ятаю, що дорога до Їжачка була вузька, на узбіччі стояв світлофор і я чекав поки перейдуть пішоходи бо їхати на зелене світло не можна, а коли засвітився червоний – я поїхав далі. Проїжджав через невеликий місток, під мостом стояла лодка, а далі не пам'ятаю...

- Малята, ви запам'ятали прикмети на шляху, то називайте їх і поїхали. (діти повторюють те, що їм трапляється на шляху)

- Гномику, діти, ми приїхали до якоїсь маленької нірки, далі дороги не має. Давайте подамо сигнал, може хтось нас почує. (діти фиркають носиками ніби їжачки) Погляньте, хто це дивиться на нас із нірки? Їжачок привіт! Ми насилу тебе відшукали! Як ти поживаєш? (вихователь обіграє зустріч Гномика і Їжачка використовуючи компліменти)

Їжачок розпитує по якій дорозі їхали діти, що вони бачили на своєму шляху, чи цікаво їм було подорожувати?

4. -- «Великий братик», № 53.

№58

ПІДТЕМА: «Гномик рятує друзів»

Мета: Продовжити знайомити з поняттями величини (високий-низький); видами транспорту та їх призначенням. Познайомити з правилами поведінки в лісі. Розвивати творчу уяву, активне мовлення.

Обладнання: ящик із піском, лійка з водою, відерце, міні-декорації лісу, мініатюрні фігурки звірят, Гномик, машини «Швидкої допомоги», «Пожежна».

ХІД

1. - «Стільчик», № 55.

2. Біля пісочниці сидить засмучений Гномик в руках у нього клаптик паперу.

- Гномику, що трапилося, чому ти такий сумний. (Гномик розповідає, як сорока передала йому повідомлення про лісову пожежу, друзі просять його про допомогу, а він не знає до кого йому звернутися)

- Діти, хто знає, як можна зарадити біді? (роздуми дітей) Вірно, потрібно терміново викликати «Пожежну машину». Якого вона кольору? Чому червона? Що робить пожежна машина? Може хтось знає як її викликати?

Вихователь бере телефон і показує дітям, які цифри потрібно натискати.

- Коли ми зробили виклик пожежних за номером 101, нам потрібно повідомити адресу, де трапилась пожежа. Гномик пригадай, де живуть твої друзі. (дорога крива, небезпечна, з правого боку велике каміння, з лівого тече глибока річка...)

Діти в піску виставляють декорації за схемою Гномика. Звучить грамзапис сирени пожежної машини. З'являється машина, діти садять Гномика в одну машину і вирушають на допомогу.

Вихователь звертає увагу дітей, що дорога дійсно небезпечна, щоб вони були уважні.

Коли пожежні наїздилися по дорозі вихователь виставляє макет лісу, паперовий вогонь, непомітно зариває в пісок мініатюрні фігурки звіряток.

Малята, попросимо Гномика, щоб виліз на високе дерево і розповів де найсильніший вогонь, а ви йому допомагайте. (вихователь міняє позицію «паперового вогню», а діти розповідають, де його помітно: то біля низького куща, то біля високої берези, то позаду ялинки...)

Потрібно гасити вогонь. А чим його гасять? (піною, або водою) У пожежників повно води, набирайте в що можете та гасіть пожежу. (Діти з лійок, іграшкових відерець «гасять» вогонь. Вихователь коментує: ще не полили біля трьох високих дерев, вогонь зараз перекинеться на ялинку і т.д.)

3. Ось ми завдяки пожежним і завдяки нашій сміливості подолали страшну катастрофу. А де ж друзі-звірята гномика? Невже вони загинули. Пошукайте їх у нірках. (діти шукають іграшки в піску) Як добре, що ви живі, але у вас на тілі опіки, подряпини. Вам потрібна медична допомога. Дітки,

яку машину нам потрібно викликати? А якого кольору «швидка допомога»? Що вона робить? Номер її виклику 103. набирайте ці цифри на телефоні. (діти відтворюють дії)

А от і «швидка допомога», як швидко вона приїхала на порятунок звірят.

Дітки, допоможіть лікарям перев'язати ніжку Мишкові, пришити голочки Їжачкові, полячити обгорілий хвостик білочці. (діти імітують рухи) Гномик просить звірят розповісти, як трапилася така неприємність.

4. Звірята розповіли, що люди, які відпочивали в лісі забули погасити вогнище. Тому трапилася лісова пожежа.

Діти, а давайте придумаємо таке правило, щоб ніколи ліс не загорівся.

В лісі не можна розпалювати багаття.

Вихователь ще раз звертає увагу дітей на понівечений «ліс», що все живе від вогню та диму гине.

Наприкінці гри діти збирають декорації, розгладжують долоньками пісок і обіцяють Гномику та його друзям, що не будуть в лісі розпалювати вогонь, бо він може принести велику шкоду живій природі.

№59

ПІДТЕМА: «Подорож в місто звуків»

Мета: Розвивати орієнтацію в просторі; творчу уяву; звуконаслідування. Познайомити з голосними звуками. Розвивати артикуляційний апарат, фонематичний слух.

Обладнання: ящик з піском, скринька і набір картинок (автобус, автомобіль, олівець, індик, ослик, торт, мак тощо); дерева, будиночки, шаблони для гри «Обведи і домалуй».

ХІД

1. Любі малята, сьогодні ми помандруємо до незвичного міста – міста Звуків. В місті Звуків свято. Я приготувала подарунки, поклала їх у скриньку і заховала під одним із дерев. (в пісочниці розставлені дерева і будиночки) Але під яким із них я забула! Я постараюся пригадати свій маршрут вголос, а ви уважно слухайте і виконуйте все, що я говорю, в пісочниці.

Виберіть собі фігуру, яка вам найбільше сподобалася і відправляємося в дорогу.

Від початку дороги (вихователь вказує місце в пісочниці) ідіть ввєрх до ялинки, від ялинки направо до будиночка з червоним дахом, від будиночка вниз до ялинки, від ялиночки вліво до будиночка із жовтим дахом, від будиночка вниз до дерева. (діти в пісочниці виконують словесні вказівки, переміщуючи свою фігурку, по заданому шляху)

А зараз подивимось, що ж заховано під цим деревом? (діти, самі викопують скриньку, одержують подарунки для своїх друзів) Дякую, що допомогли мені. Ось головні ворота міста Звуків. Щоб їх відчинити треба мати швидкі пальчики і балакучий язичок.

2. - «Кулак, долоня», № 43.

На площині столу три положення руки послідовно змінюють один одного. Спочатку два рази правою рукою, потім лівою, далі обома руками.

3. Гра «Вимови звук»

Кожна дитина вимовляє певний звук за бажанням.

Всі виконали завдання і ворота відчиняються. Погляньте, нас вже зустрічають звуковички – мешканці міста Звуків (з'являються схематичні зображення звуковичків з відкритими ротиками – співають).

- Ми звуковички. Всі ми любимо голосно співати пісеньки. Тому, що співати нам дуже легко, нам нічого в ротик не заважає: ні зубки, ні губки, ні язичок. Послухайте! А-а-а! О-о-о! У-у-у! І-і-і! Давайте разом так проспівемо (діти відтворюють голосні звуки)

- Дорогі звуковички, діти принесли вам подарунки – картинки де слова починаються із співучих звуків. (діти розбирають картинки із скриньки, дають звуковикам, називаючи голосно перший звук: а-автомобіль, а-автобус, а-акула і т.д., вихователь допомагає дітям)

Пора нам прощатися з нашими друзями. Ми з вами ще побуваємо в місті Звуків і дізнаємося багато цікавого і нового. Чого навчила нас сьогоднішня мандрівка? (бути уважним, впізнавати голосні – співучі звуки; фантазувати; допомагати друзям)

№60

ПІДТЕМА: «Добре бути поштарем»

Мета: Формувати вимову голосних звуків; продовжити знайомство з поняттями величини (високий – низький); закріпити знання кольорів; формувати операції класифікації комах.

Обладнання: картинки, маленькі машинки; різнокольорові будинки різної висоти; дерева різної висоти; іграшки – комахи; кольорові гудзики.

Хід

1. - «Пальчики», № 62.

Руки виконують згідно з віршованим текстом.

Руки в сторони, в кулачок,
Розтиснемо, на бочок.
Руки вгору, в кулачок,
Розтиснемо, на бочок.
Руки вниз, у кулачок,
Розтиснемо й на бочок.

2. Вправи з голосними звуками:

Ось-ось-ось – лісом йде рогатий... (лось)

Ись-ись-ись – лось зустрів сердиту... (рись)

Усь-уць-уць – в лісі гриб знайшов... (дідусь)

Із-із-із – кінь везе великий... (віз)

Ац-ац-ац – в ліжечку м'який... (матрац)

3. Гра в піску: «Добре бути поштарем»

В пісочниці відтворене місто Звуків з різнокольоровими будиночками, можна до них прикріпити голосні букви.

– Малята, прийшло багато листів для мешканців міста Звуків. Пропоную розвезти їм пошту на машинах. Вибирайте любую машинку, заводьте мотори і в дорогу. Погляньте, нас вже чекають наші друзі звуковички! Хочеться їм дізнатися про щось новеньке. Першим нас зустрічає звуковичок “О”. прочитаємо йому віршика.

Язичок по лісу йшов,

Гарну квіточку знайшов.

Це не квітка – справжнє диво.

О, яка вона красива!

(Діти на видиху вимовляють пошепки звук [О]).

А ось звуковичок “А” – йому теж лист із віршиком.

Довелося песику нічку вартувати,
А на ранок песику хочеться поспати.

Песик рота відкриває,
Солоденько позіхає.

(Діти розкривають та закривають рот, імітуючи позіхання, промовляють звук [А]).

Звуковичку “Г” теж є лист, давайте його зачитаємо.

Язичок на човнику катався,

Весело і радо посміхався:

“Хороше кататися мені,

Друзі на моторному човні!”

(Діти вібрують язичком “катається на моторному човні”, гудок – у-у-у!)

– От ми і рознесли пошту. Знаєте, що я помітила? Будинки в місті всі різні. Може, ви мені скажете, чим вони відрізняються? (кольором, формою). Вірно, а ще чим? (Показує на висоту будинків.)

Правильно, висотою! Хочете позмагатися на машинах? Правила такі: потрібно проїхати біля будиночків по заданій схемі, тобто від самого високого до самого низького. Проїжджаючи, промовляйте, який будинок ви проїхали. Наприклад: їду біля самого високого, тепер біля будиночка по нижче, ще нижче, біля самого низького. (Можна варіювати: від самого низького до самого високого.)

Гном: Як добре дітки, що вас зустрів. Подивіться, що в мене в кузові вантажівки. Вірно, це дерева. Їх потрібно посадити в певному порядку. Біля високого будиночка – високе дерево, біля того, що нижче – нижче і т.д. Допоможете? (діти під керівництвом Гнома садять дерева по величині; на кожне дерево вихователь садить іграшкових комах)

Ось і нові жителі з’явилися на наших деревах! Хто це? (стрекоза, метелик, жук-сонечко, коник-стрибунець) Як їх всіх назвати одним словом? (комахи) Добре запам’ятайте, хто де сидить, тому що вони будуть гратися в догонялки і мабуть забудуть свої місця. А ви? (діти знімають комах і «літають» над пісочницею, по команді вихователя повинні посадити кожену комашку на своє дерево)

4. Гра із гудзиками.

Ви знаєте в цьому місті всього багато: і будинків, і дерев, і комах, а от квітів чомусь не видно!

Пропоную посадити квітник. Для цього нам потрібні чарівні гудзики. Ось вони. Якщо їх правильно викласти, то вони оживуть і перетворяться в гарні квіти (діти із гудзиків різного кольору викладають на піску квіти).

- Діти, чого навчила нас сьогоднішня подорож? Де вам знадобляться знання розрізняти високі і низькі предмети?

5. - «Наш малюк», № 59.

№61

ПІДТЕМА: «В гостях у добрих звуковиків»

Мета: Сприяти збагаченню словникового запасу, вдосконалювати мовлення, фонематичний слух та артикуляцію. Розвивати увагу і пам'ять.

Обладнання: синій будиночок з твердого матеріалу, зелений – з м'якого; картинки (мак, м'яч, машина, мило, мед, мишка); різнокольорові рибки (жовті, червоні, зелені, сині) по чотири штуки на кожного; іграшки або картинки (корова, човник, вазочка, ялинка, машинка, пташка).

ХІД

1. Пальчикова вправа «Човник» (повторити)

Я стулю долонечки оці –

Попливу по річеньці-ріці –

(долоні з'єднати човником і виконувати хвилеподібні рухи)

Із долоньок славний човник стане,

Він плистиме ріками-морями.

Човник білий парус підіймає,

(підняти випрямлені долоні вгору)

Човник в путь-дорогу відпливає,

Хвилі його бережно гойдають,

Рибки йому хвостиком махають.

(імітувати рухи хвиль та рибок)

2. Гра в пісочниці

В пісочниці приготовлено два будиночка, різні за фактурою. Зелений із поролону, синій із дерева.

Дітки, сьогодні ми поближче познайомимося з сім'єю звуковичків. Погляньте ось їх будиночки. Як ви гадаєте, кого ми можемо почути і побачити в синьому будиночку? Потрогайте будинок руками. Який він?

(гладенький, дерев'яний, твердий) Вірно. Тепер розгляньте другий будиночок. Який він? (м'який) В цих будиночках живуть добрі звуковички звука [М]. давайте заглянемо в обидва будиночка і подивимося чим зайняті звуковички.

Діти дістають з будиночків картинки із зображеннями слів на звук [М], вимовляють так, щоб чітко прослухувався звук [М], м-м-машина, м-м-мило, м-м-мишка і т.д.

- Малята, я з Гномом, їду на рибалку. Хто хоче з нами? В місті Звуків є декілька ставків. В кожному з них плаває по чотири рибки різного кольору: жовта, червона, зелена і синя. Порахуйте чи всі рибки на місті? (діти, побачили, що тільки в першому ставку чотири рибки, а в інших по три) Допоможіть мені взнати, якої рибки не вистачає. Для цього ми будемо підглядати в перший ставок. (в одному не вистачає зеленої, в іншому – жовтої, в третьому – синьої) Скажіть, а чи всі ставки однакові? (глибокий, мілкіший, ще мілкіший, самий мілкий)

3. Гра «Логічний ланцюжок»

Я принесла вам ось такі іграшки: корову, човник, вазочку, машинку, пташку (вихователь викладає іграшки у пісочницю) А ось у мене картинки. Ви подумайте, з якою картинкою подружиться іграшка і чому? (діти утворюють логічні пари корова-молоко, ваза-квіти, машин-дорога, пташка-небо)

Молодці! Що нового ви сьогодні дізналися, чому навчилися? Подякуємо нашим друзям за цікаву гру.

№62

ПІДТЕМА: «Як ми допомогли Гному»

Мета: Розвивати тактильну пам'ять; тренування первинних логічних умінь. Закріпити знання про геометричні фігури.

Обладнання: ящик з піском; гном; набір геометричних фігур (Δ , $\square$, $\circ$); набір мініатюрних іграшок.

ХІД

1. Пальчикова вправа «Мої веселі пальчики» (повторити)

Мої пальчики всі славні,

Вони роблять різні справи.

(підняти руки вгору та повертати долоні всередину та на зовні)

П'ять їх рівно на руці –
Вони старанні усі.
Вміють пальчики плескати,
(плескають в долоні)
На сопілочці пограти,
(наслідувати рухи відповідно до тексту віршика)
Вміють м'ячик підкидати,
І білизну вміють прати,
І підлогу підмітати,
А ще вміють рахувати.
Вміють гладити й щипати,
На прощання покивати.
Мої пальці на руці –
Дуже-дуже вмілі всі.

2. Гра в пісочниці «Як ми допоможемо Гному»

- Дітки, погляньте на нашого Гнома. Він сидить такий засмучений. Підійдемо до нього ближче і запитаємо, що трапилося. (діти вибирають мініатюрні фігури і від імені улюбленої іграшки ведуть розмову з Гномом)

Гном: всі мої улюблені іграшки на дні озера. Я не можу їх достати, озеро дуже глибоке. (в пісочниці створене озеро, на дні якого лежать іграшки-кіндери)

Вихователь: Гном, ти називай нам слова-назви іграшок, а ми з дітками, сачком, будемо виловлювати їх і поселяти в твоєму будиночку. (акула – синього кольору⁴ відерце – рожевого кольору; машинка – білого кольору і т.д.)

Давайте перелічимо скільки іграшок ми знайшли в озері. Так, вірно п'ять. Молодці, малята.

3. Гра «Відгадай на дотик»

Глибоко в піску заховані різні за величиною геометричні фігурки – квадрати, трикутники, круги. Попробуйте нащупати їх в піску, і не виймаючи відгадати, що за фігура у вас в руках (вихователь перший демонструє дії та озвучує процес: нащупала фігурку, покручу її в руках, щоб дізнатися, чи є в неї кути; кутів не найшла, отже це круг)

- Гном, нам пора вертатися додому! Я знаю, що просто так із казкової країни не вийти. Що ми повинні виконати, щоб опинитися вдома.

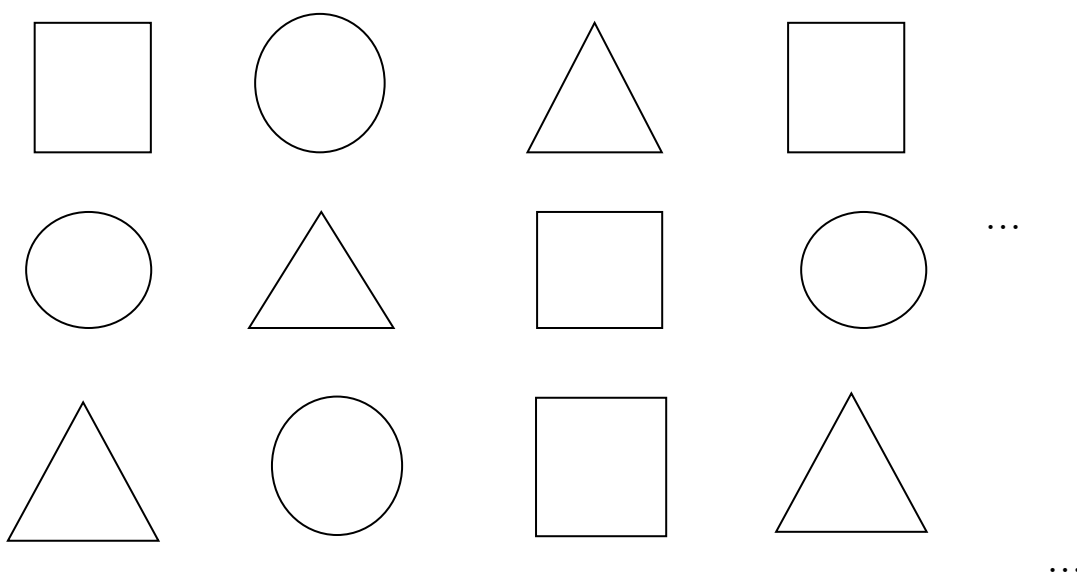
Гном: викладіть мені чарівні доріжки. Ці доріжки складені з геометричних фігурок в певній послідовності. Погляньте на першу доріжку! Спочатку іде квадрат, потім круг, потім трикутник, і знову квадрат, а далі

доріжка обривається. Хто підкаже, яку фігурку треба викласти? (діти викладають в пісочниці декілька різних логічних доріжок з геометричних фігур; вихователь спостерігає за правильністю виконання завдання, допомагає в разі необхідності)

- Молодці! Доріжки привели нас додому. Що ви сьогодні пізнали цікавого, які знання допоможуть вам у житті? (навчилися на дотик відгадувати фігури, це допоможе нам в темноті впізнати любий предмет; навчилися бути уважними і працювати за правилами)

Логічні доріжки

№63

ПІДТЕМА : «Загадки доброї Чаклунки»

Мета: Розвиток асоціативної пам'яті; продовжити знайомство з поняттям величини (широкий-вузький)

Обладнання: іграшки або картинки із зображенням транспорту; іграшка «Добра Чаклунка», набір фруктів, набір кружечків, відповідних кольору фруктів.

ХІД

1. Любі малята, сьогодні ми підемо в гості до чарівників. Ви знаєте, що чарівники можуть бути добрими, а можуть бути і злими. Як ви гадаєте, на чому можуть подорожувати чаклуни? Підберіть їм транспорт. (діти

вибирають іграшки-транспорт), аргументом чому саме її вони обрали Хто полетить на літаку? А хто поїде на автобусі? Може хто хоче пливти на човні?

- Вибирайте своїх друзів і в дорогу до доброї Чарівниці. Відгадайте де живе добра Чаклунка? (на вказівниках зображені теплі, яскраві кольори і холодні, темні – чорний, коричневий) Вірно! Ось ми і прийшли. (вихователь веде розмову від імені іграшкової Чарівниці)

- Хто швидше до мене прибув? (той, хто прилетів на літаку) Хочете перекусити? У мене є фрукти. Розкладені вони в певній послідовності. Тому, хто запам'ятає цю послідовність і достанеться гостинець. Важке завдання? Я вас навчу, як краще запам'ятати. Давайте підберемо до кожного фрукта фішку певного кольору і викладемо ці фішки в такій же послідовності, як і фрукти. Зараз я фрукти заховаю, а ви попробуйте їх назвати по пам'яті, як вони лежали. Не забудьте, що у вас є підказка – фішки. (діти з опорою на колір фішки пригадують по пам'яті порядок розміщення фруктів; для запам'ятовування пропоную 6-7 фруктів)

2. Є ще в моїй країні річка. Моя сусідка, зла Чаклунка, засмітила річку, і вона стала вузька і мілка. Більше схожа на струмочок. Допоможіть мені її рочистити. Слухайте уважно, що я буду говорити, то і виконуйте (діти долоньками в пісочниці розчищають річку за словами чародійки). На початку річка в нас буде вузька, потім ви її зробите ширшою, далі ще ширшу, а зараз вужче, ще вужче, тепер знов ширше. Закрийте на хвилинку очі. Відкрийте. По берегам нашої річки виріс чудовий ліс, повний казок і чудес. Погляньте, яка краса! Дякую вам. До нових зустрічей!

№64

ПІДТЕМА: «Подорож в казковий ліс»

Мета: Розвиток творчої уяви; пам'яті; засвоєння класифікації (водоплаваючі птахи); знайомство з прийомами комбінаторики. Закріпити поняття величини (товстий-тонкий)

Обладнання: ящик з піском, ілюстрації чи фігурки птахів (качка, гуска, цапля, пелікан, лебідь); набір мініатюрних іграшок; дерева різної товщини.

ХІД

- Малята, пам'ятаєте, чим закінчилася поїздка до доброї Чаклунки? На берези розчищеної річки виріс ліс. Що росте в лісі? (вірно, дерева) А погляньте, чи схожі ці дерева? (однакової висоти) Чим вони відрізняються? (товщиною) Найдіть і покажіть саме товсте дерево, тонше, ще тонше, саме тонке. Порахуйте, скільки самих товстих і самих тонких дерев? Яких більше? Чому? Як взнати? В чарівному лісі є лісове озеро. Хочете побачити хто в ньому живе? (в пісочниці з'являються фігурки водоплаваючих птахів – качки, гуски, лебедя, цаплі, пелікана) Як назвати одним словом всіх мешканців? (птахи) Що спільного в них? (крила, дзьоби, дві ноги, пір'я, вміють літати) Це непрості птахи, вони вміють не тільки літати, а й плавати, тому їх називають водоплаваючими птахами. Пір'я в цих птахів не промокає, тому що змащується пташиним жиром. Є така загадка: «В воді купався, сухим остався». Так можна сказати про будь-яку водоплаваючу птаху.

- Нашим птахам пора обідати. Летіть на лісове озеро, там ви знайдете собі їжу: хто рибку, хто водяного жучка, хто смачні водорості. (діти переносить птахів в озеро на піску. Вихователь демонструє сам, як плавають птахи, залишаючи після себе слід на «воді»).

- Скажіть, на що схожі круги на воді? (діти фантазують) Молодці! Поки наші птахи зайняті своїм ділом, пропоную пограти в шукачів скарбів. Один з вас виберіть на полиці п'ять улюблених іграшок і принесіть їх у пісочницю. Уважно розгляньте їх, а потім відверніться. Ми закопаємо всі іграшки, а господар повинен пригадати, що він приніс. Названі іграшки повертаються дитині, яка їх принесла. Гра повторюється з іншими дітьми.

- Малята, що нового ви сьогодні дізналися? (птахи бувають водоплаваючі; вчимося фантазувати) А тепер давайте всі речі поскладаємо на свої місця. Поставте свої долоньки на пісок і подякуйте йому за гру.

Додаток

***Пальчикові ігри.
Ігри та вправи для розвитку
дрібної моторики рук дитини***

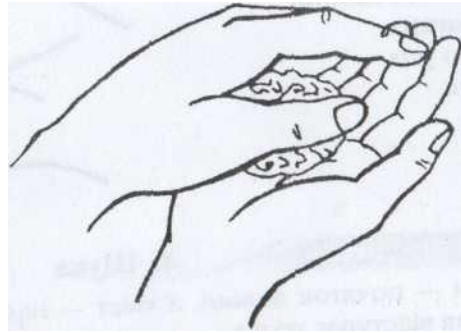

ДОБІРКА ПАЛЬЧИКОВИХ ІГОР ТА ВПРАВ

1. Яєчко у гніздечку

Одна долоня зверху, друга знизу; між ними волоський горіх (“яєчко”) Перекочувати горіх у долонях (масаж долоні.). Поміняти долоні місцями і знову виконати вправу.

Ми долоньки розітрем
і зніздечкозрукзів'єм,
Пташка у гніздечко
покладе яєчко.

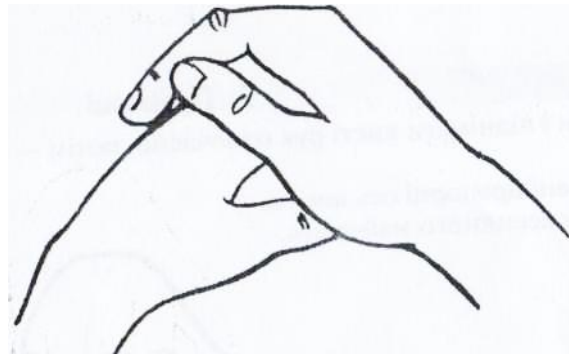
Яєчко, яєчко,
котись по гніздечку.
Котись, не губись,
Гляди – не робишся.

2. Мию руки

Імітувати ми ті рук, струшування краплинок води та витирання долонь
(почергово)

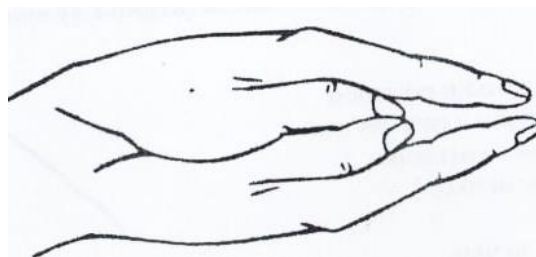
Мию руки я водою,
мию й без води.
Нехай будуть мої руки
чистими завжди.

Бризки! Бризки! Розлетілись
водяні краплинки.
І стікають уже краплі
з мокрої дитинки,
і
А тепер я витираюсь
рушником махровим,
буду я завжди чистеньким,
міцним і здоровим!

3. Млинці

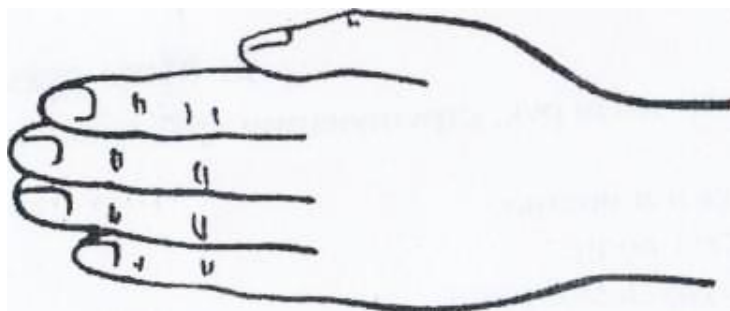
Кисть однієї руки торкається долоні
другої то тильною стороною, то долонею
гортати «млинець» на «сковорідці»).

Печем, печем млинці,
Млинці багато.
Пригощаємо усіх
Маму, і тата.

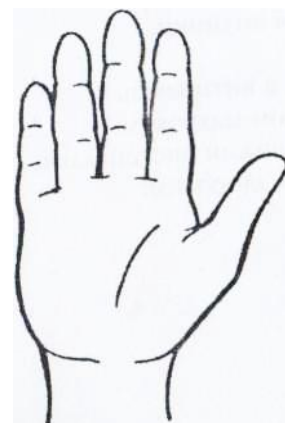
4. Щука

Голова щуки – початок долоні, а хвіст – пальці, які гнучко звиваються, щука
– дитина відступає назад.
Щука хвіст і зуби має.
Я від щуки утікаю.

5. Прапорці

Опускати і піднімати кисті рук одночасно,
потім – по чергово.
Різнобарвні прапорці ось висять
Від вітру весняного майорять.

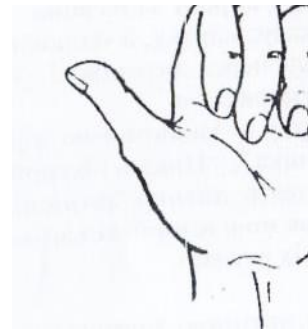
6. Моя сім'я

По черзі загинати пальці, починаючи І великого.
Це дідусь,
а це – бабуся,
це – татусь),
а це – матуся.
А малюк, звичайно, я
от і вся моя сім'я.

7. На роботу

По черзі розгинати пальці з кулака (починати з великого)
Старший встав не лінувався,
вказівний за ним піднявся,
і середній уже встав.
Підмізничний теж не спав.
Встав мізничник, як брати —
на роботу треба йти.

8. Вітаннячко

Пальні прями, долоні разом. Однойменні пальні торкаються один одного на наголошені склади.

Доброго ранку, сонне привітне!
Доброго ранку, небо блакитне!
Доброю ранку, у небі пташки!
Доброго ранку, маленькі дубки!
Я вас вітаю, люблю, пізнаю,
бо ми живемо в одному краю.

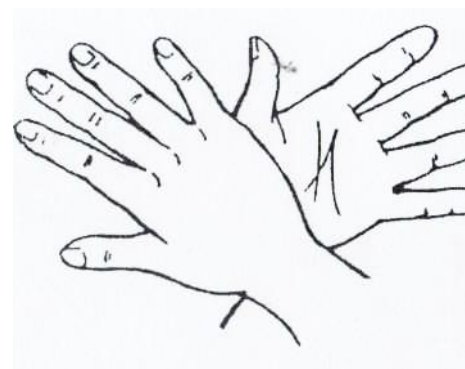
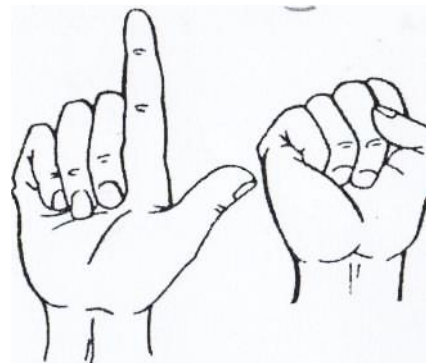

9. Прогулянка

Розгинати з кулака пальці по одному.
Загинати пальці в кулак по черзі.

Раз, два, три, чотири, п'ять –
Вийшли пальчики гулять.

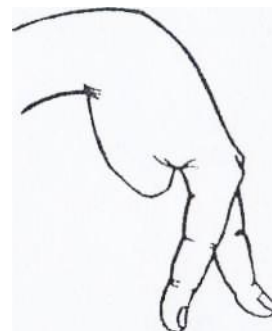
Раз, два, три, чотири, п'ять –
В хатці знову всі сидять.

10. Сонечко

Долоні торкаються одна одної біля зап'ястя, пальці розчепірені. Кисті рухаються у протилежних напрямках.

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко.
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко.

11. Чопулята

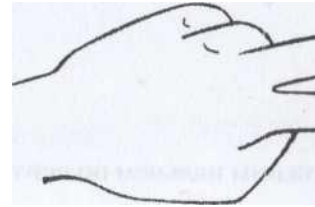
Вказівний і середній пальці «ходять» по столу.

Чопу-чопу-чопулята
Ви – маленькі ноженята.
Чопу-чопу від колиски
До рудої кицьки Лиски.

12. Ножиці

Вказівний і середній пальці імітують рухи ножиць.
Рука паралельно.

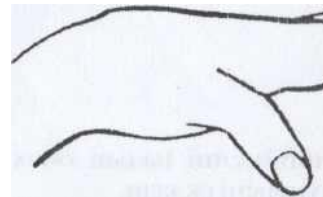

В мене ножиці в руці –
вирізаю прапорці.
Потім викрою штанці –
адже ріжуть так кравці.

13. Багатоніжка

Кінчики пальців обох рук спираються на поверхню столу. Всі істоти рухаються, по чергово перебираючи "ніжками".

Дуже багато ніжок
у багатоніжок
Ніжками перебирають
і від мене утікають.

14. Зайці-молодці

П'ять братів, п'ять зайців,
п'ять завзятих молодців.
Це не в лісі сірі зайці,
а умілі наші пальці.

15. Зайчики-моргайчики

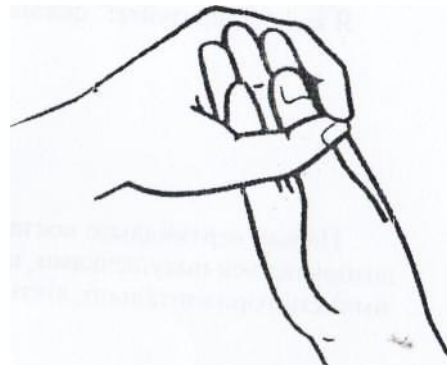
Кожним пальцем по черзі «давати» щигля

Зайчики-моргайчики,
Мої любі пальчики,
Щиглика злякалися
І порозбігалися.

21. Пташенята у гнізді

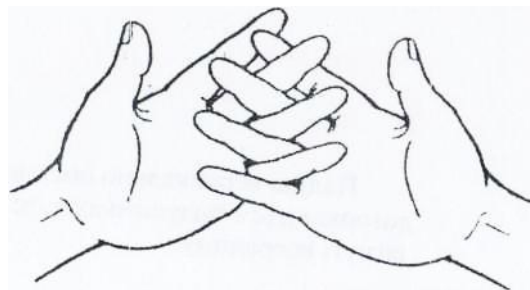
Пальцями однієї руки міцно обхопити пальні другої. “Пташенята” ворухнуться у гніздечку

Полетіла пташка-мати
Малюкам комах збирати
Пташенята ж не літають =
Із гніздечка вилітають.

22. Павучок

Кисті рук торкаються одна одної тильною стороною. Почергово переплести між пальці рук і розвести долоні — “розстелити хустинку”.
Із тоненьких ниточок плете хустку павучок.
Ниточки переплітає хустинку розстеляє

23. Цапки

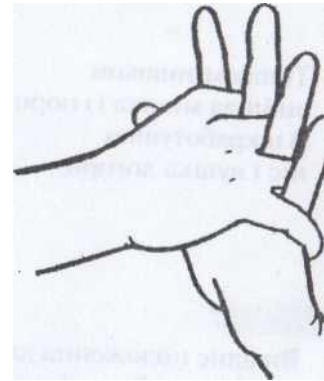
Вказівні та мізинні пальці рук імітують різки.

Цап на цапа грізно йде
Та дороги не дає
Із містка на дно ріки
Впали вперті два цапки

24. Гребінець

Пальці в "замку". Почергово пальці однієї руки натискають на верхню частину тильної сторони долоні іншої руки так, що її пальці піднімаються, як гребінець півня.

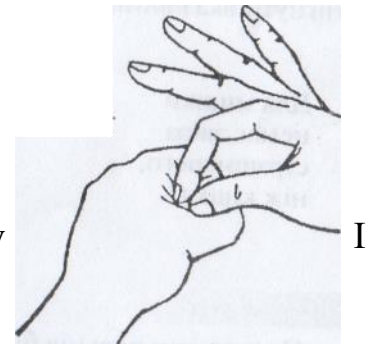

Носить півник-співунець на голівці гребінець.

Гребінцем тим — знає кожен — причесатися не можна.

25. Курочка

Пальці однієї руки в кулачку — утворюють "мисочку водою". Вказівний і великий пальці другої руки — "дзьоб", інші — "гребінець".

Виконувати рухи, що імітують курочку, яка п'є воду.

Гребінь маленький і в курочки є. а дзьобом водичку курочка п'є : дзьобик у мисочку вниз опускає потім угору його піднімає. Знов опускає і знов піднімає — свіже водичку так попиває.

26. Гусак

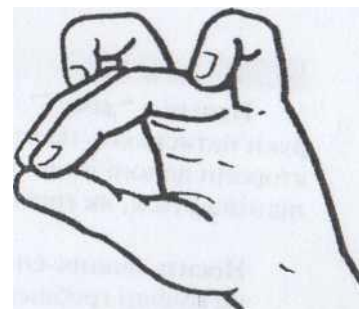
Великий палець протиставлений іншим – виходить «гусак» з розкритим «дзьобом». Імітувати рухи голови гусака вперед-назад, ніби він «ущипнути когось хоче».

А гусак усе гелгоче,
Ущипнути когось хоче.

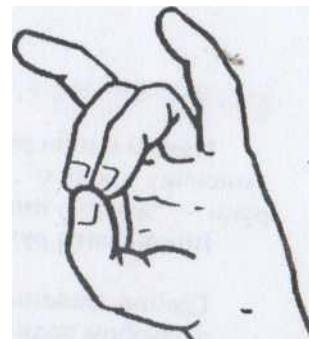
27. Мишка

Середній і безіменний пальці разом великим утворюють "носик", зігнутий вказівний мізинець — "вушка".

Тишком-нишком
вийшла мишка із нори.
В шкряботушки
ніс і пушка догори

28. Котик

Вихідне положення для цієї вправи — права "Мишка", але тепер "мордочку" треба робити круглішою, а "вуха" нашорошити (трохи очі гнути вказівний і мізинний пальці).

Для мишки
немає звіра
страшнішого
ніж кішка

29. Пазурі

Подушечки пальців підігнути так,
щоб торкатися ними долоні,
почергово напружуючи і розслаблюючи.

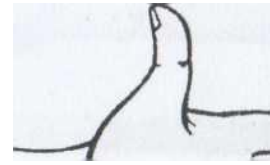

У котика -лапки,
а на лапках — дряпки.
Лапоньки м'якенькі —
пазурі гостренькі.

30. Песик

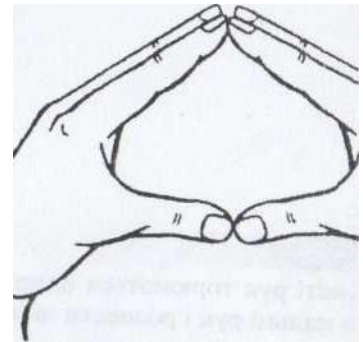
Великий палець відвести угору, інші зімкнути. Мізинець опускається і піднімається — песик “гавкає”.

Каже песик: “Гав-гав-гав!
Я вам “Здрастуйте!” сказав”.

31. Дім

Пальці вертикально поставлених долонь торкаються подушечками, великі пальці зімкнені горизонтально, ліктів – на столі.

32. Шпаківня

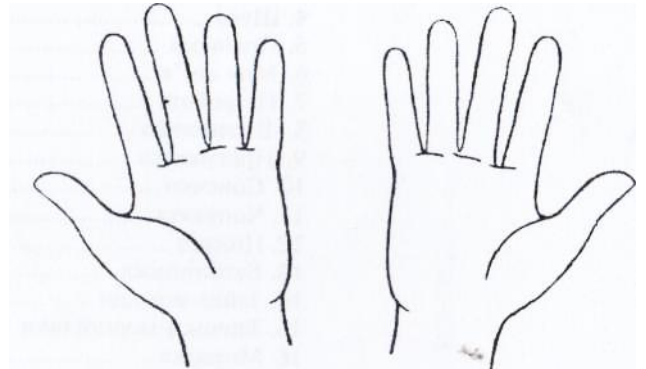
Пальці вертикально поставлених долонь доторкаються подушечками, великі пальці загнуті всередину.

Зробили хатку для шпака.
Це — шпаківня ось така.

33. Дерева

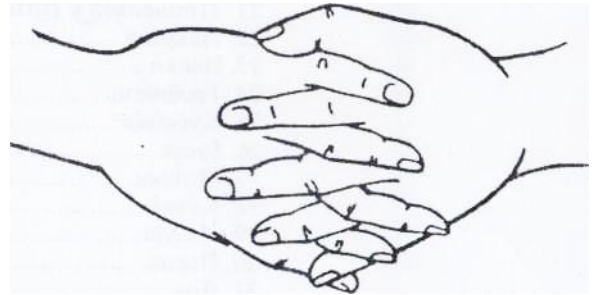
Підняти обидві руки долонями до себе, широко розсунути пальці, ритмічно рухати кистями горизонтальній площині.

Йдем у ліс ми по гриби,
там є сосни і дуби.
Вітер віє-повіває
і дерева колихає.

34. Ялинка

Пальці обох рук переплести, долоні трохи підняти вгору, щоб переплетені пальці опустились униз, як гілки ялинки.

У ялинки – вниз гілки,
Листя гостре, як голки.

35. Гриб

Праву руку стиснути в кулак, кулак накрити лівою долонею.

Ніжка й шапка – це грибок
Заховався під листок.

36. Кошик

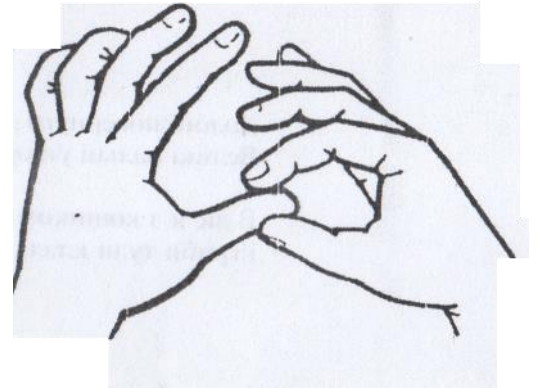
Долоні повернути до себе, пальці переплести. Великі пальці утворюють ручку «кошика»

В ліс я з кошиком іду
І гриби туди кладу.

37. Кулька

Долоні доторкаються одна до одної.
Коли "надимаємо кульку", долоні розводимо,
торкаються лише кінчики пальців. Коли
повітря виходить з "кульки",
долоні повертаються у вихідне положення.

Надимаємо ми кульку:
кулька кругла і товста.
Як повітря і неї вийде,
буде кулька шов худа

38. Вертоліт

Пальці обох рук (окрім вказівних і великих) переплітаються. Вказівні пальці торкаються подушечками. Великими пальцями виконувати кругові рухи.

Вертоліт, вертоліт
вирушає у політ.
Швидко лопаті крути
і лети, лети, лети!

39. Драбинка

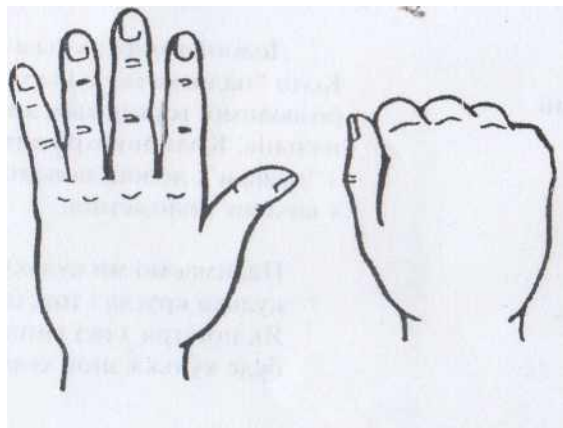
Кінчики пальців по чергово
лягають один

на одного, починаючи з великих пальців,
ніби піднімаються по сходах.
Пальці ставлю на драбинку,

лізу, лізу на хатинку.
Вниз злізаю до землі —
мої пальці, як шаблі.

Почергово то ліву,
то праву руку стискати в кулак.

Разом зробимо ось гак:
то — долоня, то — кулак.
Ще раз гак і ще раз так:
ще долоня, ще кулак.

40. Гойдалка

Гойда-да, гойда-да,
Добра в коника хода,
Поводи шовкові,
Золоті підкови

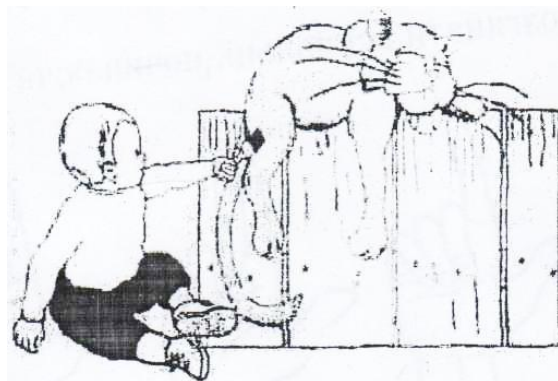
Вправу виконувати спочатку правою, потім лівою рукою, а потім — обома руками, Від зап'ястка кисті руки з прямими зімкнутими пальцями піднімати вгору, а потім, легенько зігнувши пальці, м'яко опускати вниз.

41. Пензлик

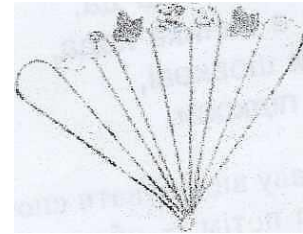
Стіл, стілець, вікно і лаву
Я пофарбував на славу.
Киця лагідно муркоче –
Фарбуватись також хоче.

Зеднативсі подушечки пальців руки і рухами пальців та зап'ястка розгойдувати кисть справа наліво і навпаки. Праворуч – пальці роз'єднувати. Ліворуч – м'яко з'єднувати подушечки пальців.

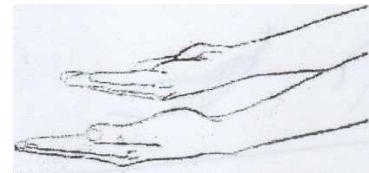

42. Віяло

В літню спеку віяло
Вітерцем повіяло.
З нами вітерець погрався –
І у віяло сховався.

З'єднати прями пальці рук. Розслабити руки від ліктя, перетворивши їх у велике віяло, що обвіває обличчя вітерцем.

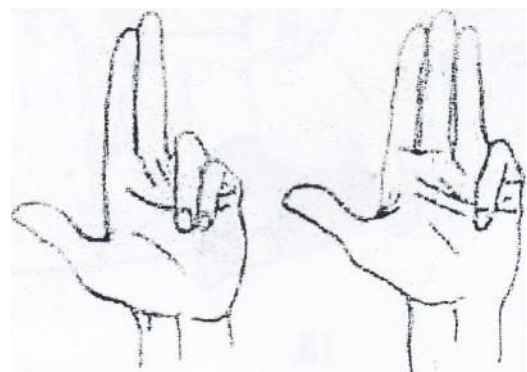
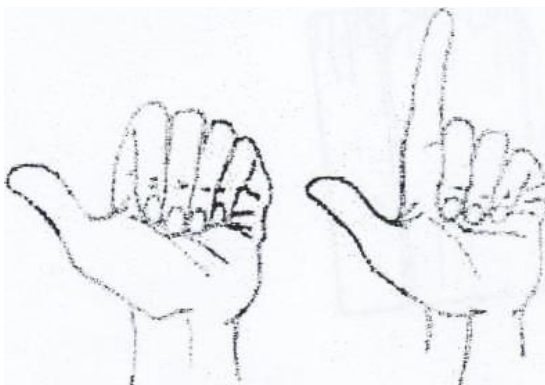

43. Білка

Сидить білочка руденька,
Продає гриби опеньки:
Лисичці-сестричці,
Горобцю, синичці,
Ведмедикатов'ятому
Зайченятівусатому...

По черзі розгинати всі пальці, починаючи з великого.

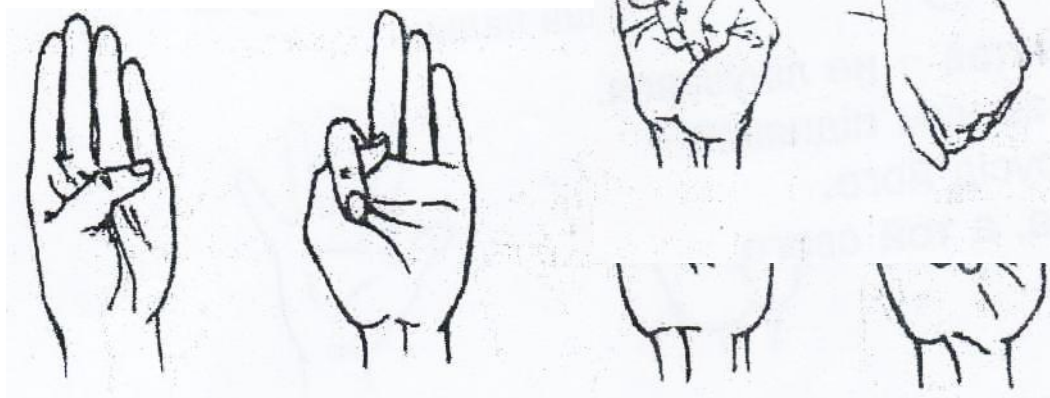

44. Дітки

Раз-два-три-чотири-п'ять
Будем пальці рахувати –
Всіміцні, хороші,
Між собою схожі

Підняти кисть правої (лівої) руки вгору, широко розсунути пальці. По черзі згинати їх у кулачок, починаючи з великого.

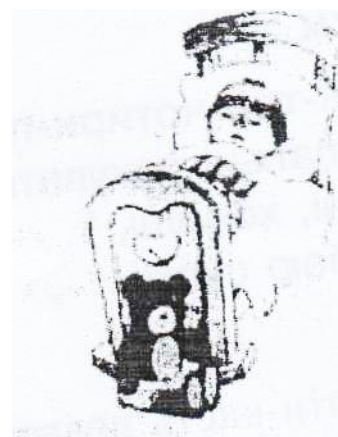

Тихше, тихше не кричіть,
Наших діток не будіть!
Будуть птахи щебетати –
Будуть пальчики вставати.

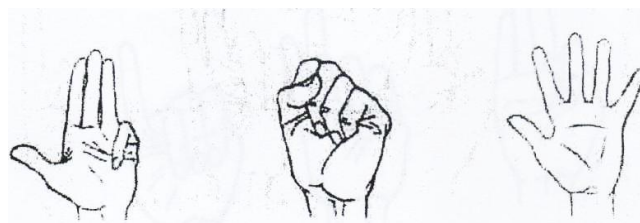
Розгойдувати кулачок вгору – вниз згідно з ритмікою віршова інх рядків, а на слово «вставати» — розкрити кулачок, широко розсунувши пальці. Вправу виконати спочатку однією рукою, потім – другою, а на завершення – обома разом.

45. Пальчики прокинулись

Задрімав мізинчик трішки,
Безіменний – стрію у ліжку,
А середній там лежить,
Вказівний давно вже спить.
Вранці всі схопились враз –
В дитсадочок бігти час!

По черзі згинати пальчики до долоньки, починаючи з мізинця. Потім великим пальцем торкатися всіх інших – «будити» Одночасно зі словом «враз» кулачок розтулити, широко розсунувши пальці.

46. На роботу

Старший встав – не лінувався.
Вказівний за ним піднявся –
Розбудив сусід його.
Той – свого, а той свого.
Встали вчасно всі брати –
На роботу треба йти.

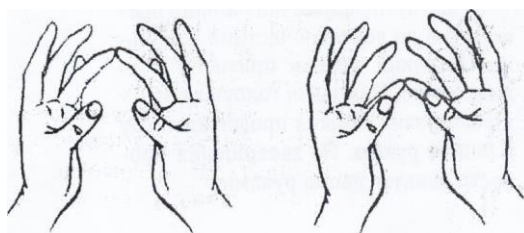
Стиснути пальці в кулачок. По черзі розгинати їх, починаючи з великого. А від слів «Встали вчасно всі ...» широко розсунути пальці.

47. Доброго ранку

Доброго ранку, сонцепривітне!
Доброго ранку, небо блакитне!
Доброго ранку, у небі пташки!
Доброго ранку, маленькі дубки!
Я вас вітаю, люблю, пізнаю,
Боживемоуодному краю.

Пальцями правої руки по черзі «вітатися» з пальцями лівої руки, поплескуючи одне одного кінчиками.

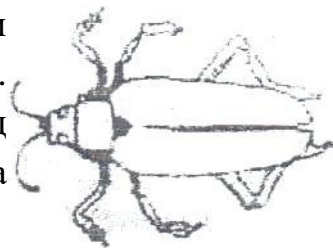

48. Повітряні щиглики

На подвір'ї в брата
Грались кошенята.
Щиглика злякались –
Швидко заховались

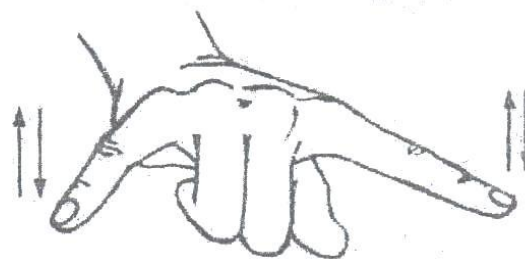

Кінчиквказівногопальцяправоїруки з силою удавити в подушечку великогопальця. Рештупальцівпіднятивгору. Вказівнийпалецьрізкимрухом вперед робитьсильнийщиголь у повітря (тричі). За аналогієювикопатишитісереднім, безіменнимпальцями та мізинцем.

49. Пазурі

Котики маленькі –
Пазурігостренькі.
Не ховайте пазурі,
Покажітьїхдітвори.

Підігнути подушечки пальцівправоїруки до верхньоїчастинидолоньки. Великий палецьпритиснути до вказівного. Вимовитиголосно «няв!» кількаразів. Можнапродовжитигру з іншою рукою. На завершення провести заняттядвома руками.

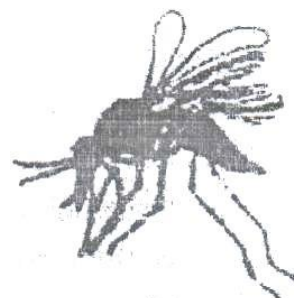
50. Хрущ

Я малий веселий хрущ.
Мене знав кожен кущ.
Маю я красивівуса
і нічого не боюся.

Стиснути кулачок. Вказівнийпалець і мізинецьрозвести в різні боки («вуса»). Ворушити «вусами».

51. Комарик

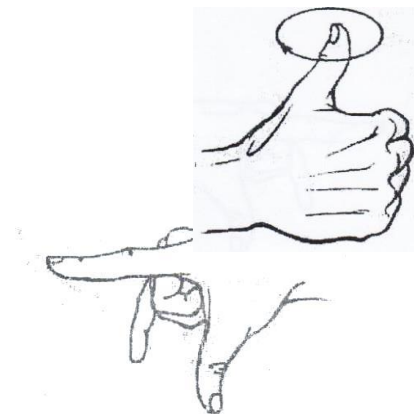
Комар, комар, комаруха,
Кусай, кусай поза вуха

Комар, комар, комарай,
Біжишвидше, утікай!

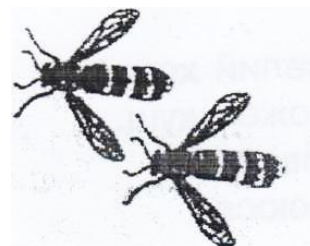
Стиснути кулачок.

Вказівнийпалецьвисунитипалецьвисунути вперед
(це – «хоботок»), яким «комарик намагається
«вкусити» дитину). Мізинець і великийпальці,
розслабивши, опустити вниз (це – «лапки»).

52. Оса

Оса дзижчить, летить до квітки
А на галявиніспіваютьдітки.

Витягнутивказівнийпалецьправої руки і крутити ним, потім те ж саме –
пальцем лівої
руки.

53. Великий братик

Ставай, мійдрузе, у кружок.
Розпочинаймо наш танок.

Чотирипальціправоїруки (окрім великого) і стиснути в
кулак. Великий палецьпідняти догорит і виконуватикруговірухи.

54. Окуляри

Нині в тітонькиТамари

Загубились окуляри,
Нумо, спробуємо, діти,
їх із пальчиків зробити!

Утворити два кружечки з великих та
вказівних пальців обох рук, з'єднавши їх.

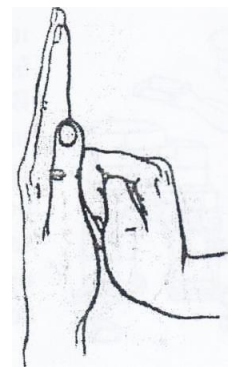

55. Стільчик

З рук складеміще й «стілця» - Нескладна наука ця.

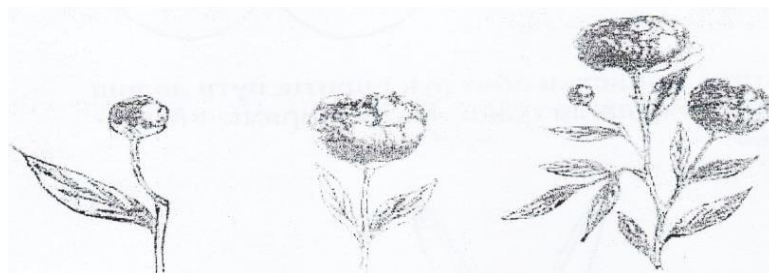
Ліву руку підняти вертикально вгору.
Прямі пальці щільно притиснути один до одного. Кулачок
правої руки притиснути до лівої долоньки великим пальцем до
себе.

Якщо вправу виконується легко, то
можна міняти положення рук поперемінно на рахунок «раз»,
«два».

56. Квітка

Сяє сонечко привітне –
Квітка з пуп'янка розквітне .

Подушечки пальців обох рук зімкнуті. Долоньки трішки круглясті,
схожі на «пуп'янок» .

Нижні частини долонь притиснута одну до одної, а пальці широко розсунути колу і трохи вигнути. Утворюється велика, розпущена «квітка».

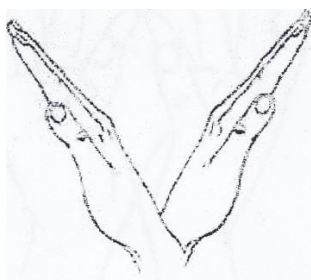

57. Метелик

Сів метелик на травичку
І думає про дурничку
Раз, два, три,
Ти, метелику, лети!

Схрестити зап'ястки обох рук і притиснути .
Долоні тильним боком одна до одної.
Пальці прями. «Метелик сидить».

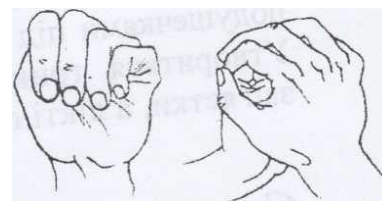

Долоні прями й напружені. Пальці перегинати.
Легким, але різким рухом рук в зап'ястках, імітувати політ метелика.

58. Моя сім'я

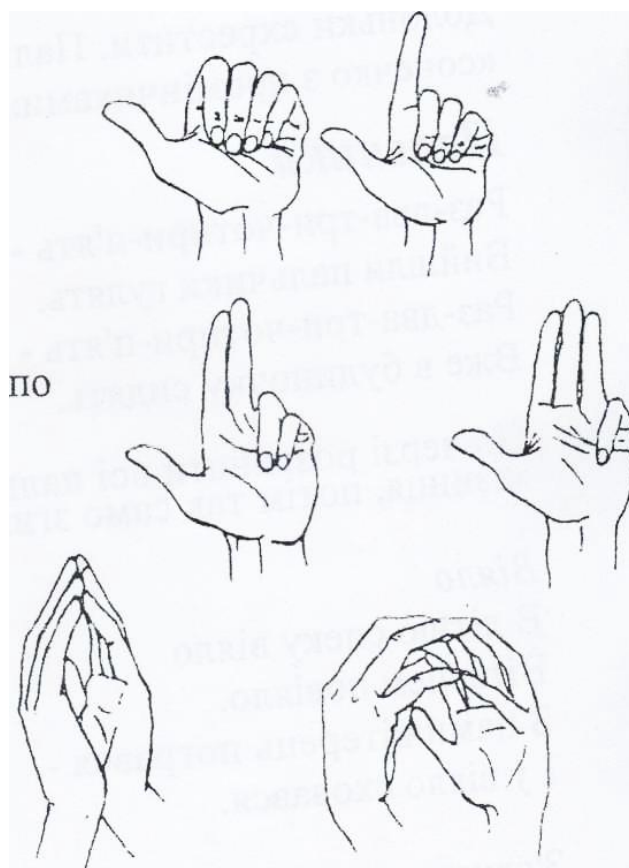
Цедідусь,
А це бабуся,
Цетатусь,
А цематуся,
А малюк, звичайно, я
Ось і вся моя сім'я.

По черзі згинати пальчики до долоньки, а зі словами «Ось і вся моя сім'я» другою рукою охоплювати весь кулачок.

59. Наш малюк

Перший пальчик - наш дідусь,
Другий пальчик - то бабуся,
Третій пальчик - наш татусь,
А четвертий - то матуся,
А мізинчик - наш малюк.
Зігнути пальці в кулачок, потім
черзі роззгинати їх, починаючи
з великого пальця.

60. Кулька

Гарна кулька синьо-біла
В небо високо злетіла.
Зможе нам розповісти,
Що їй видно з висоти.

Кінчики пальців обох рук притиснути один до одного, долоньками утворити маленьку, а потім велику «кульку». Коли повітря «виходить», долоні повернути у вихідне положення.

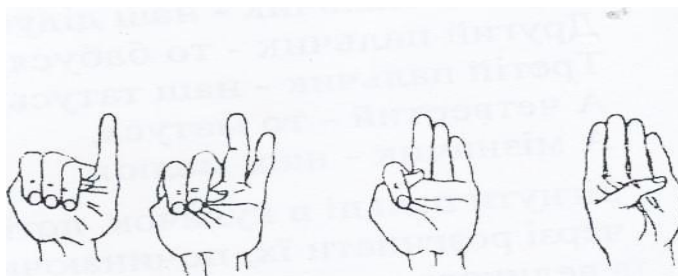
61. Сонце

Вийди, вийди, сонечко,
На дідовеполечко,
На бабинезіллячко,
На наше подвір'ячко.

Долоньки схрестити. Пальці широко розсунути, утворивши «сонечко з промінчиками».

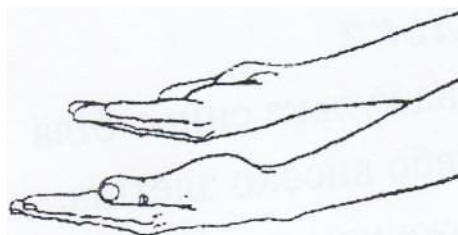
62. Пальчики

Раз-два-три-чотири-п'ять -
Вийшли пальчики гулять.
Раз-два-три-чотири-п'ять -
Вже в будиночку сидять.
По черзі розгинати всі пальці,
починаючи з мізинця,
потім так само згинати.

63. Віяло

В літню спеку віяло
Вітерцем повіяло.
З нами вітерець погрався -
І у віяло сховався.

З'єднати прями пальці рук. Розслабити руки від ліктя,
перетворивши їх у велике віяло, що обвіває обличчя вітерцем.

64. Павучки

Краплі дощичку упали,
(Злегка постукати двома пальцями кожної руки по столу.)
Павуків перелякали.
(Внутрішня сторона долоні опущена вниз; пальці злегка зігнути і, перебираючи ними, показати, як розбігаються павуки.)
Дощик заспівав сильніше,
(Постукати по столу всіма пальцями обох рук.)
Ну, а пташки — все тихіше.
(Схрестивши руки, долоні з'єднати тильною стороною; махати пальцями, що стиснуті разом.)

Дощ полив, як із відра,—
(Сильніше постукає по столі всіма пальцями обох рук.) Зникла з двору
дітвора.

(Вказівний і середній пальці обох рук бігають по столі, зображуючи
чоловічків; інші пальці притиснуті до долоні.)

В небі блискавка сіяє,
(Намалюйте пальцем у повітрі блискавку.)

Грім все небо розривав.
(Тарабанити кулаками, а потім поплескати в долоні.)

А з-за хмари добре сонце
(Підняти обидві руки нагору із розімкнутими пальцями.) Знов подивиться в
віконце!

(Кисті вільно опушені, виконуємо рух «дощик».)

Повзав довгими гілками.
З неба дощ рясний полив,
Павучків на землю змив.

(Плескіт долонями по столі по колінам)

Вийшло сонечко на небо —
(Долоні бічними сторонами притиснутий одна до одної)
пальні розчепірені, качаємо руками – сонечко світить)

Павучкам додому треба!
(Дії аналогічні первісним.)

Павучата-малюки
Знов зібрались на гілки. («Павучки» повзають по голові.)

65. Апельсин

Спочатку діти складають руки в «апельсин» (всі пальці разом). Потім,
починаючи з мізинця, загинають поперемінно кожен пальчик. Пальці
опущені вниз — «шкірка». На останніх словах діти ховають руки за спину.

Ми ділили апельсин,
Нас багато — він один.
Оця частка — для зайчат,
Оця частка — для курчат,
А оця — для лисенят,
А оця — для ведмежат,
Оця частка — для лисиці,
Цю ми віддаємо киці,

Частка ця — для їжака.,
Кожушинка — для вовка! Ой, злий вовк вже йде сюди!
Розбігайся хто куди!»

66. Дихальні вправи

Комплекс № 1

Паровозик. Ходьба із рухами рук, зігнутих в ліктях, промовляючи : "чух-чух". Підняти на пальці, вдихнути через ніс, видихнути: "ту-у-у-у". Повторити 4-5 разів.

Потягнутися до оснечка. Підняти руки вгору - глибокий вдих через ніс, присісти - видихнути через рот. Повторити 4-5 разів.

Високі дерева та малі куці. Підняти на пальці, руки вгору (вдих), руки опустити вниз, сісти на п'ятки (видих). Повторити 4-5 разів.

Нюхаємо квіточку. Повторити вдих носом і різкий ривками видих через рот на уявні пелюстки. Повторити 4-5 разів.

Гуси полетіли. Повільна хода. Розвести руки в боки - видих. Видих, промовляючи: "га-га-га". Повторити 4-5 разів.

Пугач. Вдихнути повітря через ніс, видихнути через рот, промовляючи: "ух-ух- ух". Повторити 4-5 разів.

Комарики. Затримати подих, плеснути в долоні, мов би ловите комарів. Хто більше впіймає "комарів" на одному подиху. Повторити 4-5 разів.

Зозуля. Тривалий вдих, видих, промовляючи "ку-ку-ку". Повторити 4-5 разів.

Загубилися. Тривалий вдих, видих, промовляючи: "аго-о-ов". Повторити 4-5 разів.

Комплекс № 2

Послухаємо своє дихання. У повній тиші діти дослухаються до свого дихання і визначають; куди потрапляє повітря, куди виходить; яка частина тіла приходить в рух при вдиху і видиху (живіт, грудна клітка, плече чи всі

частини хвилеподібно); яке дихання; поверхове (легке) чи глибоке; яка частота дихання; часто відбувається вдих-видих чи спокійно; тихе, нечутне дихання чи шумне.

Дихаємо тихо, спокійно, плавно. Повільний вдих через ніс. Коли грудна клітка почне розширюватись, припинити вдих і зробити паузу, хто скільки зможе. Потім плавний видих через ніс. Повторити 5-10 разів.

Видихай однією ніздрею. Праву ніздрю закрити вказівним пальцем правої руки. Лівою ніздрею робити тихий тривалий вдих (попередньо нижнє, середнє, верхнє). Як тільки вдих закінчено, відкрити праву ніздрю, а ліву закрити вказівним пальцем лівої руки. Через праву ніздрю робити тихий тривалий видих із максимальним спорожнінням легень і підтягуванням діафрагми максимально вгору, щоб в животі утворилась "ямка".

Повітряна куля. Лежачи на спині, ноги вільно витягнуті, тулуб розслаблений, очі заплющені. Вдихнути спокійно повітря, втягуючи живіт до хребетного стовпа. Повільний плавний видих без будь-яких зусиль (живіт повільно піднімається вгору і роздувається як куля. Повільний плавний видих.

Комплекс №3

Повітряна куля в грудній клітці. Руки покладені на нижню частину ребер, сконцентрувати на них увагу. Зробити повільний вільний вдих через ніс, руки відчують розширення грудної клітки і повільно звільняють зажим. На видисі грудна клітка знову повільно зажимається двома руками в нижній частині ребер. М'язи живота і плечевого пояса залишаються нерухомими.

Повітряна куля піднімається вгору Одну руку покласти між ключицями і сконцентрувати увагу на них і плечах. Вдих і видих здійснюється із спокійним плавним підніманням і опускання ключиць і плечей.

Вітер. Тулуб розслаблений. Зробити повний видих носом, втягуючи в себе живіт, грудну клітку. Зробити повних видих, випячуючи живіт і ребра грудної клітки. Затримувати дихання на 3-4 с. крізь зжаті губи з с.^г\ою випустити повітря декількома відривистими видихами.

Веселко, обніми мене. Стоячи або в русі. Зробити повний видих носом з розведенням рук в сторони. Затримати дихання на 3-4 с. розтягуючи губи в посмішці, вимовити звук "с", видихаючи повітря і втягуючи в себе живіт і грудну клітку. Руки спочатку направити вперед, потім схрестити перед грудьми, як би обнімаючи плечі.

Їжачок. Поворот голови вправо-вліво в темпі руху. Одночасно з кожним поворотом вдих носом: короткий, шумний (як іжак), з напуженням м'язів всієї носоглотки (ніздрі рухаються і як би з'єднуються, шия напружується). Видих м'який, довільний, через напіввідкриті губи.

Комплекс №4

Губи трубочкою. Повний видих через ніс, втягуючи в себе живіт і міжреберні м'язи. Губи скласти трубочкою, різко втягнути повітря, заповнити ним всі легені. Пауза на протязі 2-3 с, потім підняти голову вгору і видихнути через ніс плавно і повільно.

Вушка. Погойдуючи головою вправо-вліво, виконувати вільні вдихи. Плечі залишаються нерухомими, але при нахилі голови вправо-вліво вуха як можна ближче до плечей. Слідкувати, щоб тулуб при нахилі голови не повертався. Вдихи виконуються з напруженням м'язів всієї носоглотки. Видих довільний.

Пускаємо мильні бульбашки. При нахилі голови до грудей зробити вдих носом, напружуючи м'язи носоглотки. Підняти голову вгору і спокійно видихнути повітря через ніс, як пускаючи мильні бульбашки. Не опускаючи голови, зробити вдих носом, напружуючи м'язи носоглотки. Видих спокійний через ніс з опущеною головою.

Язык трубочкою. Губи складені трубочкою, як при вимові звука "о". Язык висунути і також скласти трубочкою. Повільно втягуючи повітря через трубочку язика, заповнити ним всі легені, роздиваючи живіт і ребра грудної клітки. Закінчивши вдих, закрити рот. Повільно опустити голову так, щоб підборіддя доторкнулося до грудної клітки. Пауза - 3-5 с. підняти голову і спокійно видихнути повітря через ніс.

Насос. Руки з'єднати перед грудною кліткою, стиснувши кулаки. Виконувати нахили вперед-вниз і при кожному пружинному нахилі робити поривчаті вдихи, такі ж різкі та шумні, як при накачуванні шин насосом. Видих довільний.

Використані джерела інформації

1. Базовий компонент дошкільної освіти.
2. Власова О.В., Зеркалій О.В. Розвиток дрібної моторики рук / упоряд. О.В. Власова; іл. О.В. Зеркалій.-Харків.: Основа, 2011.-159с.
3. Зінкевич-Евсигнеева Т.Д. Чудеса на песке : практикум по песочной терапии \ Т.Д. Зінкевич-Евсигнеева, Т.М. Грабенко.-СПб.:Речь,2007.-340с.
4. Молодушкіна І.В. Загадковий світ емоцій. Розвиток емоційної сфери дошкільників / І.В. Молодушкіна; упоряд. Харків.: Основа, 2010.-207с.
5. Пісочна терапія в роботі з дошкільниками / (упоряд. Шик Л.А., Дикань Н.І., Гладченко О.М., Черкасова Ю.М.).-Харків.: Основа, 2010.-127с.
6. Розвиваючі ігри з водою та піском / упоряд. Н.Ф. Юрченко.- Харків.: Основа,2010.-207с.
7. Янківська О.П. Дидактичні ігри в дитячому садку : навчально-методичний посібник / О.П.Янківська. – К.: Радянська школа, 1985.-144с.
8. Журнали «Дошкільне виховання». № 3/2016 р., № 6/2018 р., № 12, 2018 р.
9. Журнал «Дитячий садок». № 19/20182 р.